

David Foenkinos

Erotski

POTENCIJAL MOJE ŽENE

Od autora romana
Delikatnost

David Foenkinos

Erotski

potencijal moje žene

www.crowarez.org
www.bosnaunited.net

scan – Dorothy555
obrada – avada kedavra

Prvi deo

JEDNA VRSTA ŽIVOTA

1.

Ektor je imao facu junaka. Osećalo se da je uvek spreman da pređe na delo, prkosi svim opasnostima našeg nabujalog čovečanstva, zapali gomile žena, organizuje porodične odmore, razgovara u liftu sa komšijama i, kad je u formi, shvati film Dejvida Linča. Bio je neka vrsta savremenog junaka okruglih listova. Ali evo, odlučio je da izvrši samoubistvo. Viđali smo i bolje junake, hvala lepo. Izvesna sklonost ka teatralnosti navela ga je da se opredeli za metro. Svi će saznati za njegovu smrt, to će biti poput medijske najave filma koji će imati malu gledanost. Ektor je ljupko posrtao dok je, iz učtivosti, slušao obaveštenje preko razglasa da ne kupuje kartu od preprodavača; ako ne uspe da se ubije, koristiće mu da se toga seti. Nismo znali ništa o njemu, pa smo se donekle nadali tom promašaju, ako ništa drugo, ono zato da bismo saznali može li se o ljudima suditi samo na osnovu face. Ta njegova faca junaka bila je neverovatna. Vid je počeo da mu se magli, pilule za spavanje progutane su pre nego što im je istekao rok. U snu se bolje umire. Ispostavilo se da je to bila sreća, pošto je Ektoru pozlilo. Pogled mu je bio prazan. Zatekli su ga kako leži u hodniku metroa, bliže stanici Šatle-Le Al nego smrti.

Njegovo skljojano telo ličilo je na pobačeni fetus. Dvojica bolničara, nalik na dopingovane sportiste (ali sada se dobro pazimo da ne sudimo o ljudima na osnovu face), dođoše da ga oslobode pogleda svih tih putnika oduševljenih što vide da je nekome gore nego njima. Ektor je mislio samo na jedno: promašivši svoje samoubistvo, osudio je sebe na život. Prebačen je u bolnicu koja je upravo bila okrečena; logično je, dakle, što je na svakom koraku pisalo „sveže okrečeno“. Dosađivaće se nekoliko meseci na odeljenju za rekonvalescente. Ubrzo mu je izlizani kliše postao jedino zadovoljstvo: posmatrao je bolničarku, maglovito zamišljajući kako joj miluje grudi. Tonuo je u san sa tim klišeom, a da je ostao budan još samo tren priznao bi da je bolničarka ružna. Vegetirao je u stanju u kome mu je nezgrapnost delovala mitski. Takva ocena se činila prestrogom; ta bolničarka je mogla da bude privlačna između dve doze morfijuma. Tu je zatim bio i taj lekar koji je svraćao s vremena na vreme, onako kako se svraća na žurku. Susreti su retko trajali duže od jednog minuta, morao je da deluje užurbano jer je negovao svoj ugled (to je jedino što je negovao). Taj neverovatno preplanuo čovek tražio je od njega da isplazi jezik da bi

zaključio kako ima lep jezik. Dobro je imati lep jezik, dobro se osećamo sa lepim jezikom, ali Ektor nije imao velike vajde od toga. Nije najbolje znao šta čeka, bio je teški depresivac koji jeca na dnu bunara. Predložiše mu da se javi porodici i prijateljima, ukoliko ih gospodin ima (diskretno mu pomenuše mogućnost da ih iznajmi). Te opcije su odbijene prilično neljubaznim ćutanjem, ali nećemo sad o tome. Ektor nije želeo nikoga da vidi. Tačnije, kao i svaki bolesnik, nije želeo da vidi nikoga ko bi ga video takvog. Stideo se što je čovečuljak manji od makovog zrna. S vremena na vreme, pozvao bi nekog prijatelja i pretvarao se da zove iz inostranstva - ovaj Veliki kanjon je stvarno veličanstven, koje gudure - pa bi spustio slušalicu, a zapravo je on sam bio Veliki kanjon.

Bolničarki je bio simpatičan, rekla mu je čak da je *originalan*. Možemo li da spavamo sa ženom koja misli da smo originalni? To je ključno pitanje. Apriori, ne: recimo da žene nikad ne spavaju s takvima i tačka. Ona pokaza zanimanje za njegov slučaj; u stvari, bolnički karton je bio sve što je ona znala o njegovom slučaju. Priznaćete da to i nije neka naročita reklama. Postoji li žena koja će vam se podati zato što nijednom niste preskočili DTP vakcinu? Ah, palite me, redovni primaoče vakcina. Bolničarka se često češkala po bradi. U tim trenucima zamišljala je da je lekar; treba reći da je bilo prostora za tu ulogu. Tada bi stala tik uz Ektorov krevet. Ipak je ona erotski prelazila rukom preko belog čaršava, njeni negovani prsti podsećali su na noge na stepenicama, špartali su po belini.

Ektor je pušten iz bolnice početkom marta, mada mesec uopšte nije bio važan; uostalom, ništa nije bilo važno. Kućepaziteljka, žena čije godine niko više nije mogao da odredi, odglumi da se brinula zbog odsustva jednog stanara. Znete ono kad je neko kobajagi zabrinut, kad zamišlja da je 1942. godina, i toliko krešti da bi od njegovog glasa voz iskočio iz šina.

„Gospodine Balanšiiiiin, baš mi je drago što vas vidim. Toliko sam se briiiinula...”

Ektor nije bio glup: pošto je bio odsutan duže od šest meseci, pokušavala je da iskamči poklon za poslednji Božić. Kako nije hteo da ide liftom, prvenstveno zbog straha da će naleteti na nekog komšiju i morati da objašnjava šta mu se desilo, vukao se stepenicama. Čuli su njegovo glasno dahtanje i zalepiše se za špijunke. Dok je prolazio, otvoriše se vrata. A nije

čak bila nedelja! U toj zgradi je vladala zamorna dokonost. I uvek se nađe neki pijani komšija - sa kojim imate onoliko zajedničkih tačaka koliko i dve paralelne prave - koji vas natera da svratite kod njega. I sve to samo zato da biste triput pitali jedan drugog „Kako si?“ i triput odgovorili „Dobro, a ti?“. Nepodnošljiva prisnost. Kad čovek izađe iz bolnice, voleo bi da živi u Švajcarskoj. Ili, još bolje, da je žena u nekom haremu. On izmisli da ga boli jetra kako bi otišao kući i komšija ga onda neminovno upita: „Nisi valjda zakačio cirozu na putu?“ Ektor se jedva primetno nasmeši i nastavi putešestvije. Najzad otvori vrata i pritisnu prekidač da bude svetlost. Ništa, naravno, nije pomerano. Ektoru se, međutim, činilo daje prošlo nekoliko života; odisalo je reinkarnacijom. Prašina je čuvala stan pre nego što ju je dosada navela da se razmnoži.

Pao je mrak, kao i svako veče. On skuva kafu da bi svojoj nesanicu podario izgled normalnosti. Sedeći u kuhinji, slušao je mačke koje su se motale po olucima; nije znao šta da radi. Pomisli na svu poštu koju nije dobio. Pogled mu pade na ogledalce kupljeno u jednoj starinarnici; odlično se sećao te starinarnice i ta uspomena ga odmah prepade. Ponovo ga obuze groznica koju je osetio na dan kada ga je kupio, kao što osećamo miris neke osobe dok posmatramo njenu fotografiju. Nipošto ne srne da razmišlja o tome, to je gotovo; ozdravio je. Nikada više neće otići u neku starinarnicu da kupi ogledalo. On se nakratko osmotri. Posle šestomesečnog boravka u bolnici, lice mu je izgledalo drugačije. Prvi put u životu zamišljao je sigurnu budućnost; naravno, nije bio u pravu. Ali ovde niko neće da mu - već sada - razbije iluziju te sreće. I pre nego što krenemo u susret toj budućnosti, mogli bismo da se zadržimo na njegovoj ne baš savršenoj prošlosti.

2.

Ektor je upravo doživeo najznačajniji trenutak u životu; onda kada je to najmanje očekivao, naleteo je na bedž „Nixon is the best“ iz vremena kampanje za izbor republikanskog predsedničkog kandidata 1960. Treba znati da su posle afere Votergejt predizborni bedževi koji se tiču Niksona bili relativno retki. Njegov glamurozni nos pomerao se polako gore-dole, kao kapci tinejdžerke kojoj grudi rastu neočekivano brzo. Zahvaljujući tom otkriću, mogao je da pobedi na nacionalnom takmičenju za vlasnika najboljeg predizbornog bedža. To je nešto o čemu malo znamo (pravo nam je zadovoljstvo da podelimo s vama svoja saznanja), ali postoje takmičenja kolekcionara. Oni se nadmeću u sakupljanju retkih poštanskih maraka i novčića koliko u svečanoj toliko i prašnjavao atmosferi. Ektor se prijavio u kategoriji bedževa, kategoriji u kojoj je te godine vladala neverovatno oštra konkurencija (razlog je bio porast broja ljubitelja značaka, što je oborilo cene na tržištu; mnogi čistunci okrenuli su se bedževima). Da bi neko mogao da se nada ulasku u četvrtinale, morao je da ima vredne primerke. Ektor se nije brinuo, znao je koliko je nadmoćan i ponovo je proživljavao trenutak velikog otkrića u ušuškanom kutku svog sećanja. Grozničavo je koraćao, sa rukama ispred sebe, kao da su antene - kolekcionar je bolesnik koji sve vreme pokušava da se izleći. Već dva dana je izbezumljeno lutao, pošto mu je nedostajao jedan bedž; poslednjih šest meseci bio je usredsređen na bedževe, to je bilo šest meseci sulude strasti, šest meseci u kojima njegov život nije bio ništa drugo nego bedž.

Uvek se treba čuvati Šveđana koji nemaju plavu kosu. Ektor je bio hladan kao špricer, svakog trena je mogao da potegne bedž „Nixon is the best“ pred Šveđaninovima užagrenim pogledom, pogledom koji tera na razmišljanje o stopi samoubistava u Švedskoj. Nismo uspeli da mu zapamtimo ime, ali nismo zaboravili njegov veličanstveni nastup prethodne godine, pošto je taj gospodin bio aktuelni prvak u kategoriji predizbornih bedževa. U svakodnevnom životu, Šveđanin je bio apotekar u jednoj apoteci u Švedskoj. Pričalo se da je nasledio to zanimanje; profesionalni život kolekcionara često podseća na preveliko odelo. A što se tiče njihovog seksualnog života, on je miran kao najgori dak u razredu za vreme školskog raspusta. Kolekcionarstvo je jedna od retkih delatnosti koje se ne oslanjaju na zavođenje. Sakupljeni predmeti su štit, oni su poput

konjskih naočnjaka. Jedino muve izbliza vide hladnu tugu koja izbija iz njih. Ta tuga se zaboravlja u takmičarskoj euforiji. Šveđanin je u tom trenutku bio na putu da zaboravi čak i reč „lek“. Njegovi roditelji, koji su ga podigli s ljubavlju kakvu injekcija oseća prema veni, nisu više postojali. Publika je zadržavala dah, to je bilo jedno od najuzbudljivijih finala kojima smo prisustvovali. Ektorov pogled se sreo sa pogledom Poljaka koga je eliminisao u polufinalu; osećalo se da ovaj ima knedlu u grlu - znak da još nije svario poraz. Odakle mu ideja da će ući u finale sa bedžom Leha Valense? Šveđanin je dozvoljavao da ga poremeti samo njegov intelektualni nivo; bilo je zatišje. Povremeno bi protrljao slepoočnice. Bilo je i više nego očigledno da je to trik koji treba da uzdrma protivnika, našeg Ektora. To su bili smešni pokušaji, naš Ektor je bio čvrst, iza njega je bilo višegodišnje kolekcionarsko iskustvo, bio je siguran u svog Niksona; njemu - Nikso-nu - sigurno bi bilo toplo oko srca kada bi znao da će jedan Ektor pobediti zahvaljujući njemu. To svakako neće imati veliku težinu u knjigama iz istorije i bilo je malo verovatno da će Ektorov nastup te večeri ublažiti negativne posledice Votergejta. Stvari, ipak, nisu bile tako jednostavne (treba se čuvati Šveđana koji nemaju plavu kosu). Ta gnjida izvadi bedž *Bitlsa*. Publika se zace-ni od smeha, ali Šveđanin, koga to uopšte nije izbacilo iz ravnoteže, objasni kako je to bedž za kampanju za izbor vođe benda *Sergeant Pepper's Lonely Hearts Club*. Bednik je sigurno čuo za Ektorov bedž i zbunjivanje žirija bilo je najbolja taktika koju je uspeo da smisli. Gnjida švedska. Njegov plan je imao sve izgleda da uspe pošto se žiri (ruku na srce, to je bio neki bradonja) jedva primetno nasmeši. Ektor se pobuni, ali je to, sve u svemu, bilo smešno pošto on nije umeo da se buni: stisnuo je zube, u neku ruku. Recimo odmah šta se desilo: lukavčev pokušaj je ocenjen kao originalan i Ektor je proglašen gubitnikom. Bio je dovoljno dostojanstven, klimnuo je glavom protivniku i izašao iz dvorane.

Kad je ostao sam, on zaplaka. Ne zbog poraza, već je doživeo tolike uspone i padove, znao je da je karijera puna takvih trenutaka. Ne, plakao je zato što je situacija bila smešna: izgubio je od *Bitlsa*; to je bilo smešno i zato je plakao. Taj smešni trenutak ukazivao mu je na sraesnu prirodu njegovog života; on prvi put oseti snagu da nešto promeni, snagu koja će mu omogućiti da prekine taj suludi proces pravljenja zbirki. Celog svog života nije bio ništa drugo do srce koje kuca u ritmu pronalaženja predmeta.

Sakupljao je poštanske marke, diplome, slike čamaca u luci, karte za metro, prve stranice knjiga, plastične štapiće za mešanje kafe i ukrasne čačkalice, zapušače, trenutke s tobom, hrvatske izreke, igračkice iz kinder-jaja, salvete, figurice koje se stavljaju u česnicu, fotografske trake, suvenire, dugmad za manšete, termometre, zečje šape, krštenice, školjke iz Indijskog okeana, zvuke u pet ujutru, etikete sireva, ukratko, sakupljao je sve i svašta i uvek sa istim uzbuđenjem. Njegov život je odisao grozničavošću, sa svim onim razdobljima čiste euforije i najdublje depresije koje to može da podrazumeva. Nije se sećao nijednog trenutka u životu kada nije ništa sakupljao, kada nije bio u potrazi za nečim. Ipak, svaki put kada bi počeo da pravi novu zbirku, Ektor je mislio da će ona biti poslednja. Sistematski je, međutim, u svojoj zasićenosti pronalazio nove izvore nezasićenosti. U neku ruku, bio je Don Žuan kolekcionarstva.

Digresija

Ova poslednja slika je najtačnija. Neki muškarci su ženoljupci, a Ektor se može smatrati predmetoljupcem. Daleko od toga da ženu poredimo sa predmetom, ali zapažamo ipak očigledne sličnosti, a strepnje našeg junaka mogu se uporediti sa strepnjama preljubnika i svih muškaraca koji pate zbog ženske retkosti. Uostalom, ovo je priča o čoveku koji je voleo žene... Evo nekoliko primera: Ektor je ponekad bio razapet između dve zbirke - posle šestomesečne posvećenosti etiketama sira, mogao je da se zaljubi na prvi pogled u poštansku marku na koju je naleteo sasvim slučajno i onda bi poželeo da sve ostavi zbog te nove strasti. Ponekad je izbor bio fizički neizvodljiv, pa je Ektor mesecima usplahireno balansirao između dva života. Dve zbirke je tada trebalo razvijati u različitim delovima stana i morao je da pazi na osećanja svakog predmeta. Ektor je pripisivao ljudske osobine svojim predmetima: često je bio svedok ljubomore neke poštanske marke zbog neke krštenice. To su, naravno, bili periodi kad njegovo mentalno zdravlje nije bilo na zavidnom nivou.

Osim toga, svaka kolekcija budi drugačiju emociju. Neke, recimo zbirke stranica knjiga, senzualnije su od drugih. To su takozvane osetljive, izuzetno čedne zbirke koje, kad nestanu, postaju neverovatan izvor čežnje. I postoje druge, čulne kolekcije, u neku ruku kolekcije za jedno veče, koje zadiru u grublje, fizičke sfere; takve su, na primer, ukrasne čačkalice. Čovek ne može da gradi život sa ukrasnom čačkalicom.

Pokušavao je, naravno, da se leći, da se uzdrži od pravljenja novih zbirki, da se odvikne. Uzalud. To je bilo jače od njega, zaljubio bi se na prvi pogled u nešto i osetio bi nezadrživu potrebu da to nešto počne i da sakuplja. Čitao je knjige; u svima njima je pisalo da je moguće potisnuti ili pobediti strah od napuštanja. Neka deca koju roditelji zanemaruju počinju da sakupljaju stvari kako bi se smirila. Zanemarenost je ratno vreme: užasno se bojimo nestašice, pa počinjemo da gomilamo stvari. Ne može se reći da su Ektora roditelji zanemarivali. Ne može se reći ni da je bio prezaštićen. Ne, njihovo ponašanje je bilo negde između, vegetiralo je u nekoj vrsti bezvremene mlitavosti. Hajde da vidimo.

3.

Ektor je oduvek bio dobar sin (svi smo videli, a nekima se i dopala uviđavnost sa kojom je pokušao da se ubije; bilo je nečeg šik u tome što je ubedio ljude da je u Sjedinjenim Američkim Državama). Bio je dobar sin koji se trudio da usreći roditelje, da ih uljuljkuje u zabludi o vlastitom uspehu. Ektor je doterivao osmeh pred njihovim vratima. Oči su mu bile uokvirene tamnim kolutovima. Kad mu je majka otvorila, nije videla sina onakvog kakav je zaista bio, već onakvog kakvog je uvek viđala. Ako su naši porodični odnosi filmovi koje gledamo iz prvog reda (tako da ništa ne vidimo), Ektorovi roditelji su očigledno ušli u ekran. Ako pođemo od toga, mogli bismo da povučemo paralelu između potrebe za sakupljanjem i želje da se istaknemo kao *promenljivo* (jednostavno rečeno, *živo*) *biće*.

Sačuvaćemo ovu pretpostavku za kasnije.

Sačuvaćemo manje-više sve pretpostavke za kasnije.

Ponašanje čiji je cilj očuvanje mita o uspešnom sinu podrazumevalo je niz teškoća i naporan rad na sebi. To je lakše reći nego učiniti. Čoveku je maltene teže da ubedi druge kako je srećan nego da stvarno bude srećan. Što se više smeškao, njegovi roditelji su se sve više opušitali; bili su ponosni što imaju srećnog i brižnog sina. Bili su zadovoljni kao sa kućnim aparatom koji prkosi roku trajanja i ponaša se kao doživotna renta. U očima roditelja, Ektor je bio nemački proizvod. Danas mu je teže nego ikad, samo što ne prevale preko polumodrih usana priznanje o samoubistvu, rado bi prestao da se pretvara, bio sin pred svojim roditeljima, pustio bujicu suza, dovoljno krupnih da odnesu bol. Ne vredi, osmeh na njegovom licu je brana i, kao i uvek, zaustavlja istinu. Njegovi roditelji su se uvek oduševljavali svime što je njihov sin radio. Doduše, za njih je sama reč *oduševljenje* kratkotrajan osećaj, nešto poput orgazma osmeha: „Ma nije valjda? Pronašao si novi držač za sapun... Divno!" I ostali bi na tome. To je bilo istinsko oduševljenje (Ektor ga nikada nije dovodio u pitanje), ali je podsećalo na vrh rolerkoster; posle bi se strmoglavili u ćutanje. Ne, to nije u potpunosti tačno: otac bi ga ponekad potapšao po leđima kako bi pokazao koliko je ponosan. Ektor je u tim trenucima želeo da ga ubije; nije tačno znao zašto.

* * *

Ektor je kod roditelja jeo čak i kad nije bio gladan (bio je dobar sin). Obedovali su u tišini koju je narušavalo samo srkanje supe. Ektorova majka je mnogo volela da kuva supu. Ponekad ono što proživljavamo treba svesti na detalj ili dva. Ovde, u ovoj trpezariji, niko nije mogao da izbegne sat. Užasno glasan zvuk, od čije je preciznosti, uzrokovane preciznošću vremena, moglo da se poludi. To kretanje je određivalo ritam poseta. To tromo kretanje vremena. I mušema. Ali pre nego što pređemo na mušemu, zadržimo se još malo na satu. Zašto penzioneri toliko vole bučne satove? Da li tako uživaju u ukusu poslednjih mrvica, osećaju kako prolaze poslednji, spori trenuci srca koje kuca? U stanu Ektorovih roditelja sve je moglo da se meri pomoću štoperice; čak i vreme koje im je ostalo da prožive. I mušema! Neverovatna je ljubav starih ljudi prema mušemi. Mrvicama hleba je tako prijatno na njoj. Ektor se ljubazno smeškao kako bi im stavio do znanja da je dobro jeo. Njegov osmeh je podsećao na seciranje žabe. Trebalo je sve razvući, pojednostaviti i naglasiti crte, kao da je upravo izašao iz neke slike u stilu pop-arta. To prilično simpatično odsustvo prefinjenosti svojstveno je deci koju su roditelji kasno dobili. Kad se rodio, majka mu je imala četrdeset dve godine, a otac skoro pedeset.

Negde je preskočeno jedno pokolenje.

* * *

Ektor je imao starijeg brata, dvadeset godina starijeg. To je, dakle, bio *mnogo* stariji brat. Moglo bi se, znači, zaključiti da su njegovi roditelji bili sušta suprotnost ljudima koji opsesivno gomilaju stvari. Resili su da začnu Ektora (što je obezbedilo materijal za ovu priču; kad smo već kod toga, zahvalimo im zbog te odluke) na dan kad je Ernest (dotični brat) napustio porodično ognjište. Jedno po jedno dete. Da menopauza nije osujetila taj teoretski polet, Ektor bi imao mlađeg brata ili sestru po imenu Dominik(a). Takvo shvatanje porodice deluje originalno i, kao što je obično slučaj sa svime što deluje originalno, nije ni najmanje takvo. Ova oblast nije naročito zanimljiva, treba vremena da se stvari shvate. To prevazilazi sve pohvale sporosti. Da skratimo: Ernest se rodio, usrećio je roditelje i u trenutku kad je odlazio, oni su pomislili: „Čuj, bilo je lepo... A kako bi bilo da napravimo još jedno?" Prosto ko pasulj. Ektorovi roditelji se nikada nisu usredsređivali na dve stvari istovremeno. Ernest se silno zapanjio kad je saznao novost,

celog detinjstva je maštao da ima brata ili sestru. Mogli bismo da pomislimo kako odluka o pravljenu još jednog deteta u trenutku njegovog odlaska odražava sadizam, ali pošto smo poznavali Ektorove roditelje, znamo da sadizam nije bio u njihovom stilu.

* * *

Ektor je viđao starijeg brata jednom nedeljno, kada bi ovaj došao na porodičnu supu. Bilo im je lepo učtivo. Atmosfera je bila kao u nekom Bahovom kvartetu bez muzike. Nažalost, obedi nisu trajali duže nego obično. Ernest je pričao o poslu i niko nije umeo da mu postavi prava pitanja i tako produži njegovu posetu. Nisu bili vični retoričkom umeću i veštini postavljanja pitanja. Ektorova majka - nazovimo je ovoga puta po imenu -Mirej (dok pišemo ovo ime, čini nam se da smo oduvek znali da se zove Mirej; sve ono što smo saznali o njoj tipično je za žene koje se zovu Mirej), pustila bi suzu kada bi stariji sin odlazio. Ektor je dugo bio ljubomorani zbog te suze. Shvatio je da za njim niko ne plače zato što se uvek brzo vrati: za suzu je potrebna razdvojenost od najmanje dva dana. Mirej ina suza je mogla maltene da se uzme i izmeri, pa da se tako tačno sazna kada će Ernest ponovo doći. Oh, ovo je suza od osam dana! Kroz tu tešku suzu, mehur depresivnih života, Ektor se projektuje u sadašnjost, vreme narativne neizvesnosti, kako bi se suočio sa surovim otrežnjenjem: iako je odrastao i dolazi jednom nedeljno da srče supu, njegova majka ne plače zbog njega. Ta suza, koja nema težinu, odjednom postaje najveći teret koji je njegovo srce ikada moralo da podnese. Izvesno je da majka više voli njegovog brata. Na neki čudan način, Ektor se oseća maltene dobro. Treba ga razumeti: prvi put u životu suočen je sa izvesnošću.

* * *

Naš junak savršeno dobro zna da je ono što je upravo osetio pogrešno; to je izuzetna oštroumnost. Njegovi roditelji imaju neverovatno ograničenu lepezu osećanja. Oni sve podjednako vole. To je jednostavna ljubav koja obuhvata sve, od sunđera do njihovog sina. Pošto je mislio da ga manje vole, taj dobri sin je hteo da pripiše roditeljima perfidne namere, pa čak i trunku mržnje. Ponekad je zamišljao kako ga otac šamara; crveni trag na koži omogućio bi mu da se oseti živim. Jedno vreme je pomišljao da izazove reakciju roditelja tako što bi postao problematično dete; nikada,

međutim, nije smogao hrabrosti za to. Roditelji su ga voleli. Na svoj način, naravno, ali su ga voleli. Tako je, šta košta da košta, morao da izigrava dobrog sina.

Digresija o Ektorovom ocu kako biste znali zašto se njegov život svodi na brkove i izlaganje teorije daje naše društvo egzibicionističko

Njegov otac je povremeno uzdisao i iz tih uzdaha je mogla da se crpi kvintesencija njegovog učešća u sinovljevom vaspitavanju. Na kraju krajeva, bolje išta nego ništa. Taj otac (recimo otvoreno: taj Bernar) vrlo je rano pustio brkove. To uopšte nije bio odraz nemarnosti, kako bi mnogi mogli da pomisle: u tim brkovima je bilo promišljenosti, to je maltene bio propagandni potez.

Da bismo razumeli tog Bernara, dozvolimo sebi kratak predah u trajanju jednog uzdaha. Bernarov otac, rođen 1908, junački je poginuo 1940. Reč „junački“ je veliki plašt pod koji može da se gurne sve i svašta. Nemci još nisu bili napali, linija Mažino je bila netaknuta, a Bernarov otac se nalazio sa svojim pukom u jednom seocetu na istoku zemlje. U tom seocetu je živela neka žena od sto pedeset dva kilograma, koja je želela da iskoristi dolazak puka. Muškarci je obično nisu hteli, ali je u vreme rata, u vreme apstinencije, moglo da joj se posreći. Ukratko, Bernarov otac je rešio da napadne planinu i prilikom prevrtanja - ne usuđujemo se da zamislimo taj užas - nastalog usled klizanja čaršava, desilo mu se ono što se obično naziva gušenjem. Porodicu su poštedeli ove priče (da niste zucnuli o tome!), sve su zamaskirali rečju „junački“. Njegov sin je imao samo deset godina. Bernar je, dakle, vaspitavan u duhu kulta oca heroja i spavao je ispod njegovog portreta stavljenog preko Bogorodičinog. Svako veče i svako jutro blagoslovio je to lice koje je smrt zaledila, to lice sa brkovima punim života. Ne znamo tačno kad je nastao moždani poremećaj zbog koga su očevi brkovi doživotno obeležili Bernara. Molio se da ne bude ćosav i prve malje je smatrao svetinjom. Kad se njegovom licu ukazala čast da primi dolične brkove, osetio je da je postao muškarac, da je postao rođeni otac, da je postao junak. S godinama se opustio, nije se nervirao zbog golih naušnica svojih sinova; svako od nas sam bira život dlaka koji želi da živi. Bernar je smatrao da su svi muškarci postali ćosavi i da je to odlika modernog društva. Rado je ponavljao da *živimo u najmanje brkatom društvu svih vremena*. „Naše društvo seče dlake, to je čist egzibicionizam!“

vikao je. I uvek se posle tih žustrih izjava vraćao svojim najdubljim, ničim ispunjenim mislima.

U ne tako bubuljičavoj ranoj mladosti, Ektor je redovno odlazio kod brata. Tražio je od njega savete kako bi bolje razumeo njihove roditelje. Ernest mu je govorio da ne postoji uputstvo za upotrebu, osim što možda treba da se pretvara kako voli maminu supu. Kad želi da prespava kod nekog druga, ne treba da se libi ni povremenih izleta na ne baš pohvalan teren ulagivanja („Mislim da ću morati da ponesem termos tvoje supe, mama“). Samo što Ektor nije imao drugove; bar nije imao drugove kod kojih bi prespavao. Njegovi društveni odnosi obično su se svodili na razmenjivanje sličica u školskom dvorištu. Već sa osam godina važio je za opasnog kolekcionara. Ektor je, dakle, tražio savete od brata i taj brat mu je vrlo brzo postao uzor u životu. Nije želeo da njegov život liči na bratovljev, ali je ipak ličio. Tačnije, dok je posmatrao bratovljev život, mislio je da će to možda biti njegov život. Sve je bilo u domenu tog „možda“ pošto mu je, ruku na srce, budućnost izgledala maglovito; njegova budućnost je bila fotografija koju je snimio neki paparaco.

* * *

Ernest je bio dugajlija, oženjen sitnom, prilično zanosnom ridokosom ženom. Ektor je imao trinaest godina kad je upoznao buduću snahu i kratko vreme je maštao o tome da ona preuzme brigu o njegovom seksualnom vaspitanju. Zaboravio je da su naši životi postali romani XX veka; drugim recima, prošlo je vreme epskih razdevičavanja iz XIX veka. Masturbirao je kao pomahnitao misleći na Žistin sve do dana venčanja. Ima nečeg svetog u pojmu porodice. Žistin je ubrzo rodila ćerkicu Lisi. Često je čuvao malecku dok su joj roditelji radili; igrali su se lutkama. Nije mogao da poveruje da je postao nečiji stric. U pogledu tog deteta video je da ne vodi sasvim normalan život; kad se suočimo sa nevinošću, suočavamo se sa životom koji ne živimo.

Ektor je studirao pravo, ali nije bio naročito prilježan. Zanimale su ga jedino njegove zbirke. Kamo sreće da kolekcionarstvo može da bude zanimanje! Zaposlio se kao pomoćnik u bratovljevoj kancelariji, ali pošto

nije diplomirao, postojala je opasnost da to mesto bude vrhunac njegove karijere. To je, u neku ruku, bilo olakšanje, jer je tako bio lišen svih strepnji vezanih za poslovne planove i pošteđen internih borbi svih tih advokata kojima bi trebalo isturpijati zube. Primetio je da uspeh ide ruku podruku sa lepotom; grudi i noge nekih advokatica nagoveštavale su izvanredne nastupe u sudnici. Kad su prolazile pored njega, Ektor bi se skupio na stolici; taj pokret je, naravno, bio izlišan, pošto ga one ne bi primetile ni da je bio visok dva metra. U svakom slučaju, žene su ga zanimale samo u polumraku njegove sobe, nekoliko minuta dnevno. Ponekad bi prevario masturbaciju i odjurio kod prostitutke, ali to za njega nije imalo istinski značaj. Žene su svih tih godina ostajale u zadnjoj sobi njegovog uzbuđenja. Posmatrao ih je, divio im se, ali ih nije želeo. Iskreno govoreći, kad je mislio da ne želi žene, Ektor je pre svega mislio kako ne može da izazove njihovu požudu. Ponavljao je da sve vreme posvećuje ljubavi prema svojim kolekcijama; mada niko nije sumnjao u tu očiglednu očiglednost, kladili bismo se da će ga prva kojoj se sviđa njegovo telo oboriti u horizontalu. Zahvaljivao je bratu zato što mu pomaže, a taj brat mu je mehanički odgovarao: „Braća treba da se ispomažu." Ektor je imao sreće da ima brata koji liči na oca.

Vratimo se na trenutak kad Ektor jede supu. Šest meseci nije bio kod roditelja. Ne gledaju ga. Atmosfera je neverovatno prisna, njegov povratak je praznični dan. Toliko su srećni što ga ponovo vide posle tako dugog putovanja! „Imaju li Amerikanci brkove?", upita zabrinuto Bernar. Kao dobar sin, Ektor podrobno opisa neverovatne brkove stanovnika Kalifornije, plave i guste kao alge izbačene na obalu. Plivamo u dobrom raspoloženju, u izuzetno dobrom raspoloženju u koje mogu da se ubace razdragani komadići hleba, i u srcu tog utiska o latentnoj sreći Ektoru sinu jedna ideja: možda je kucnuo čas da kaže istinu. To je zapravo manje bila ideja, a više nemogućnost da i dalje čuva svoju muku. Njegovo srce nije više moglo da zadrži ono što je doživeo. Prvi put će biti on, neće se više kriti u odelu koje nije sašiveno po njegovoj meri; pašće mu kamen sa srca, konačno će moći da prekine maskaradu, prestaće da se guši. Kad je ustao, roditelji podigoše pogled.

„Imam nešto da vam kažem... Pokušao sam da se ubijem... i nisam bio u Americi, nego u bolnici..."

Posle kraćeg ćutanja, roditelji prsnuše u smeh; u smeh koji je bio sušta suprotnost erotičnosti. Baš smešno! Kikotali su se svojoj sreći što imaju tako finog i duhovitog sina. Ektor nad Ektorima, duhoviti sin! Sin koji je imao (kako se ono kaže?) problem kredibiliteta. Svrstan je u kategoriju „dobrih sinova" zato što je jeo čak i kad nije gladan. A dobri sinovi se ne ubijaju; oni u najgorem slučaju prevare ženu kad otputuje na odmor u Osgor. Ektor se upilji u lica svojih roditelja, na njima nije imalo šta da se pročita, ta lica su bila telefonski imenici. Bio je osuđen da bude njihov kliše. U njihovom pogledu je video odraz čoveka koji je bio prethodnog dana. Ta veza je bila zatočeništvo za sva vremena.

* * *

Majka je obožavala da ga ispraća s praga, kao stjuardese kad se završi let i kad moramo maltene da im zahvalimo i obećamo da ćemo uskoro ponovo leteti sa istom kompanijom. Sa kompanijom supe. Kad bi izašao na ulicu, morao bi da prede nekoliko metara pre nego što utihnu otkucaji sata koji najavljuju smrt.

4.

Ektor je bio u podnožju talasa, talasa izgubljenog u okeanu, okeana izgubljenog u kosmosu, imao je razloga da se oseća sićušno.

Posle tog prokletog polufinala kad smo rekli da se treba čuvati Šveđana koji nisu plavokosi, plakao je zato što je njegov život smešan. Iz zgađenosti je ipak proistekao pozitivan osećaj: čovek može da napreduje polazeći od zgađenosti. Ektor je pronašao klupu; kad je seo, misli su mu se sredile. Patetika je lebdela svuda oko njega. Video je kako se pomaljaju lica Šveđana, toliko jasno da je zažmurio ne bi li izbegao stokholmski kovitlac. Nikson je bio običan nesposobnjaković, i te kako je zaslužio Votergejt. Nikson je bio trenutak kad je dotakao dno.

Ektor uzdahnu i to je bila važna odluka: resio je da prestane da sakuplja stvari. Mora pokušati da živi kao svi drugi, da se drži podalje od predmeta, da ih nikada više ne gomila. U trenu trena laknu mu kao nikada pre, ali to je bio samo tren trena: poput izopačenih talasa što se odbijaju o obalu, u sećanje mu se vratiše ranije odluke koje nikada nije sproveo u delo. Svi oni trenuci kada se, klečeći sa suzama u očima, zaklinjao da će prestati i svi oni trenuci kada bi krenuo iz početka nakon što bi ugledao neki novčić, a onda još jedan, pa još jedan... Zaključak je bio jednostavan: da bi se obuzdao, ne sme više ništa da gomila, ne sme ništa da ima u dva primerka, mora se pomno usredsrediti na jedinstvenost.

To je bilo početkom 2000. godine, što je bio peh za Ektora. Nije podnosio olimpijske godine, smatrao je da su pogubne za bedne podvige koje mi ostali pokušavamo da postignemo. Takvo shvatanje je bilo povezano sa ogorčenošću zbog toga što kolekcionarstvo nije priznato kao olimpijski sport: pristao bi da ga Šveđanin ponizi pod uslovom da se to desi na sidnejskom suncu. Trudio se da nečim zaokupi misli kako, sada i ovde, ne bi morao da se uhvati ukoštac sa svojom bitkom. Vratio se kući i stavio kalendar na radni sto. Obeležio je 12. jun: dan prvi. Stegao je pesnicu kao da je pasing-šotom upravo iskoristio meč-loptu.

Sve u svemu, te noći se pošteno naspavao.

Čak je sanjao neku brinetu koja mu je šapnula: „Zamislite želju i ispuniće vam se.“

O tome kako je teško usredsrediti se na jedinstvenost

Narednog jutra je napravio prvu grešku kad je uključio televizor. Nuđena su dva komada od praktično svakog proizvoda. Čak su postojale formule „dva u jednom“ i srce je počelo da mu lupa kao ludo. On promeni kanal i nalete na telešop: voditelj je objašnjavao kako za „franak više“ uz kompjuter može da se dobije i štampač; drugim rečima, franak je simboličan sitniš. Danas treba ponuditi dva komada nekog proizvoda da bi se on prodao. Prešli smo iz društva potrošnje u društvo dvostruke potrošnje. Kad je reč o naočarima, utrapljuju nam četiri para, takozvani komplet za sva godišnja doba, kao da je sunce postalo neka izuzetno snažna ličnost kojoj treba cinculirati. U ovom konkretnom slučaju četvorostruke potrošnje aktivno podsticanje na sakupljanje predmeta bilo je flagrantno, kriminalno.

Kasno pre podne Ektor ode na posao. Sa izvesnom dozom strepnje, priznade bratu svoju odluku. Ernest ga snažno poljubi i isto tako snažno stegnu u zagrljaj; ponosio se njime. Dok njihovi roditelji nisu uviđali ozbiljnost situacije, njega je oduvek brinula bratovljeva strast: nepostojanje seksualnog života, profesionalni život koji se zasniva na porodičnom ispomaganju („braća treba da se ispomažu“) i sati i sati posvećeni sakupljanju etiketa sira. Premda krupan, Ernest je bio sentimentalna duša. On pusti suzu; u udisajima i izdisajima svog uzbuđenja, uveri ga u svu svoju podršku i ljubav. „Ako hoćemo da ozdravimo, moramo najpre priznati da smo bolesni.“ Obožavao je da izgovara važne rečenice. Onda ode da se bavi nekim slučajem od najveće moguće važnosti. Bio je jedan od direktora u firmi *Gilbert Associate and Co*, koju je 1867. osnovao Čarls Gilbert, a direktori u *Gilbert Associate and Co* često moraju da se bave slučajevima od najveće moguće važnosti.

Na poslu su svi voleli Ektora. Bio je uzoran službenik, koji je uslugu uvek pružao s osmehom. Mlade žene ga nisu gledale, ali je one manje mlade razneživala njegova - to mu se mora priznati - lepa jagnjeća faca. I tako, kad se vest o njegovoj odluci proširila po firmi, mladog Ektora okruži žamor sažaljenja. Neke njegove kolege bile su mnogo puta svedoci napada kolekcionarske groznice; tako često je ostavljao tragove te groznice za sobom. Kako je dan odmicao, taj žamor sažaljenja pretvori se u solidarnost

u stilu „Teletona“. Celo popodne su mu prilazili da ga potapšu po leđima, i mnogi su se upuštali u komentarisanje. Glavu gore, svim srcem smo uz tebe, moj zet je prošle nedelje ostavio cigarete, žena neće više da me zadovoljava u krevetu... Ukratko, mogao je da čuje svakojaka iskustva sa odvikavanjem u pravničkim krugovima. Vrhunac je bio kad je sekretarica, gotovo isto toliko rida koliko i matora, spustila na Ektorov sto korpu s novcem! Sakupili su prilog kako bi mu pomogli da izdrži. U Sjedinjenim Američkim Državama postoji običaj da se sakupljaju prilozima za operacije koje ne plaća Zavod za socijalno osiguranje, koji oni i nemaju, pa se tako često sakuplja novac za presađivanje bubrega. Ektor će, u neku ruku, pokušati da presadi novi život.

Uveče, u svojoj sobi, Ektor pogleda taj novac i pomisli kako je to cena koju treba da plati ne bi li ozdravio. Ta misao nije ništa značila, ali je pokušavao da se sladi mislima na granici besmislenosti kako ne bi razmišljao o poštanskim markama i ukrasnim čačkalicama. Pošto je navikao da broji ovce kako bi zaspao, bio je prilično zabrinut. Da bi resio problem, iza ovce je dolazio konj, iza konja morski konjic, iza morskog konjica riđa veverica, ali kako nam nije cilj da uspravamo čitaoca, ovde ćemo prekinuti to nabranje koje je potrajalo dobar deo noći. Reći ćemo vam samo da ga je dokrajčio prolazak vidre.

Dani prođu, a nijedna kolekcija ne promoli nos. Ektor je počinjao da veruje u svoju dotad neisprobano sposobnost odvikavanja. Bio je, međutim, upozoren: „Prvi dani su uvek najlakši“ (rečenica njegovog brata, naravno). Ti dani su bili utoliko lakši što se najednom našao u središtu divnog ushićenja. Ljudi su nastojali da ga podrže kao nekog političkog kandidata, advokati su dobro pazili da ne traže od njega dvaput istu stvar u toku dana. A jedna sekretarica je vodila računa da ne radi na previše sličnim slučajevima. Ektor je počinjao da liči na princa za koga stalno moraju da smišljaju novu zabavu. Mogli bismo da se zapitamo otkuda taj kolektivni entuzijazam. Tačno je da su ga svi voleli, ali da li je to bio dovoljan razlog? Izgleda da nije. U profesionalnom okruženju u kome vlada žestoka konkurencija i koje je usredsređeno na spoljašnji izgled, slabost jednog zaposlenog (napomenimo da je to bezopasan zaposleni na hijerarhijskoj lestvici) daje zamah agresivnosti. Ektor je bio poput novog aparata za kafu u fabrici automobilskih guma. Oko njega se ponovo

uspostavljalo društveno tkivo. Ono što se dešavalo nije promaklo direktoru odeljenja za ljudske resurse, koji će se ubrzo založiti za radikalnu metodu: za rentabilnost jedne firme nema ničeg boljeg nego da se depresivcu dodeli mesto potrčko.

Ta ljubav kojom je bio okružen, ta uključenost drugih ljudi u njegovu borbu imala je nakaradno dejstvo: uzdrimala ga je. Kao pravi francuski sportista, počeo je da popušta pod pritiskom - pod pritiskom da ne izneveri očekivanja. Plakao je u klozetu i stavljao toalet-papir ispod očiju kako ga ne bi čuli. On koji je bio toliko jak i nemilosrdan kad se cenjkao, koji je umeo da blefira kao Kinez i koji je ovladao neuropsihičkom koncentracijom, nije više mogao da izdrži. Osećao se slabo, nezaštićeno. Ako hoće da promeni život, činilo mu se odjednom, mora bar da umre.

Ektor izađe ranije s posla. Noge su mu na ulici oklevale kao ljubavnici na prvom sastanku. Obuzet snažnim nagonom, ulete u poštu. Izađe iz nje oslobođen tegobe na nekoliko sekundi, sa serijom bezvrednih maraka. Onda oseti snažno gađenje i baci marke. Pobogu, filatelija je najgora vrsta kolekcionarstva! Ako će već da poklekne, neka bar bude originalan! Marke, marke... Neprestano je ponavljao tu reč koja ga je toliko bolela. Zašto ne i novčići? To je bio lak, bedan povratak na staro. U želji da promeni tok sudbine, on se okrenu; zanosio se da je dovoljno otići istim putem nazad, pa poništiti poslednje postupke. Kad se vratio u kancelariju, sa mučnim ukusom poštanskih maraka u ustima, nije mogao da se baci na posao. Na sreću, zbio se jedan događaj. Žeraldin (sekretarica koja bi mogla biti riđokosa) priđe mu sa uobičajenim vrckanjem koje je bilo ključ uspeha kolekcije za zimu 1954. Ektor je pogleda kao na usporenom filmu; njena ženska usta se otvoriše.

5.

Dobar dan, ja sam Marsel Šubert. Kao kompozitor?, upita Ektor da bi bio ljubazan, rekavši prvo što mu je palo na pamet. Ne, piše se sa *Ch*, a ne *Sch*. Kad su završili s uvodom, nešto se desi u pogledima te dvojice muškaraca, nešto nežno i prisno, nešto što je ličilo na dokaz prijateljstva.

Šubert je bio sestrić Žeraldininog muža. Prišla mu je zato što je znala da je sestrić njenog muža ranije patio od kolekcionitisa i da se izlečio. Predložila mu je da se vidi s njim i Šubert je stao pred Ektora i rekao: „Dobar dan, ja sam Marsel Šubert.“ Bio je u velikoj prednosti u odnosu na Ektora zato što nije menjao kolekcije od 1986. Bio je postojan kolekcionar čiji je život sada protkao u gotovo dosadnoj grozničavosti. Radio je u nekoj banci i, zahvaljujući pristojnoj plati, mogao je da zadovoljava svoju strast. Roditelji su mu otišli u Venecuelu (njegov otac je postao ambasador, pošto nije uspeo da napiše roman pre nego što je napunio trideset godina) i ostavili su mu luksuzan stan od šezdeset pet kvadrata u drugom pariškom arondismanu, na nekoliko koraka od Trga berze. U trenutku rušenja Berlinskog zida, sreo je izve-snu Lorans i njih dvoje su kasnije izgradili čvrstu vezu. Neki verovatno znaju Lorans, pošto je igrala na poziciji napadača u stonoteniskoj reprezentaciji koja je imala zapažen nastup na svetskom prvenstvu u Tokiju; ostali će je ubrzo upoznati. Par nije želeo dete. To je bila odluka kao i svaka druga. Ponekad su im dolazili prijatelji na večeru, na kojoj je uvek vladala vrlo prijatna atmosfera. Kad je Šubert bio dobro raspoložen, od njega se mogao očekivati neki vic dok se u kuhinji peru sudovi.

U svemu tome bilo je srećnog života.

Najvažnija informacija koju je Marsel saopštio Ektoru bila je ona o sastancima anonimnih kolekcionara. Održavani su četvrtkom na prvom spratu jedne neupadljive zgrade. Kućepaziteljka je mislila da je to neka sekta, ali je, podmićena poklonima, potpuno prestala da misli. Ektor sasluša Marsela; prvi put je imao pred sobom nekoga ko je mogao da ga razume. Već sledećeg četvrtka otišao je sa njim na sastanak. Ektor se predstavi prisutnima i svih osmoro pokazaše iskreno sažaljenje. On im ispriča kako je ceo njegov život samo besmisleni niz besmislenih zbirki.

Ovo priznanje mu donese olakšanje, ali mnogo manje od onog koje je osećao dok je slušao druge. Sastanci anonimnih kolekcionara imali su za cilj upravo da pomognu ljudima da se više ne osećaju usamljeno. Izlečenje je postajalo moguće čim bi se upoznali sa tuđom mukom. To je takođe bilo neobično kod svih tih sastanaka: ono što je ličilo na vrhunac uzajamne pomoći bilo je zapravo najveći mogući sebičluk.

Tako se moglo prisustvovati neobičnim raspravama:

„Dugo sam sakupljao sove, sve do marta '77, kad sam počeo da sakupljam eksere.“

„Tako, dakle, sakupljao si eksere?“

„Aha, trebalo mi je nešto da me umiri, nešto za šta bih se uhvatio.“

„To je svakako bolje od sakupljanja zmajeva.“

„Ha-ha, baš je smešno!“

Ovo je samo jedan primer atmosfere uoči sastanaka. Onda bi svi seli (osim onih koji su sakupljali trenutke kad stoje) i Marsel bi vodio rasprave. Svako je govorio kada bi došao na red, a posebno su se zadržavali na onima koji su preko nedelje poklekli. To je bilo tako slatko. Što se tiče Ektora, svi su se slagali da će brzo ozdraviti. Mlad je i bolest je otkrivena na vreme. Što se tiče ostalih, pritom mislimo prvenstveno na Žana, potpuno zavisnog od minijaturnih vozova i upaljača, nije moglo bogzna šta da se učini; on se na tim sastancima polako eutanazirao. Tu su bila i dvojica Poljaka koji su sakupljali pojavljivanja dvojice Poljaka u romanima. Njihov slučaj je delovao beznadežno.

Još iste večeri Ektor uradi nekoliko sklekova i njegovi mišići se iznenadiše. Zaspao je na levom boku, život će mu ubuduće biti jednostavan. Narednih dana je bio prilično dobar na poslu, pretpostavljeni su ga udostojili ohrabrujućih opaski i srce mu je lupalo zbog ženskih nogu. On ode kod sekretarice bez koje nikada ne bi upoznao Marsela i pokloni joj sto četrdeset dve porcelanske kašičice, ostatak svoje kolekcije. Bila je duboko dirnuta i njena dirnutost se lako proširi. Došao je dan drugog sastanka. Ektor, stojeći, reče sa izvesnim ponosom kako mu kolekcije nisu maltene ni pale na pamet; pozdravljen je pljeskom. Radovali su se tuđem radovanju, vladala je iskrena solidarnost. Marsel mu posle sastanka

predloži da u subotu skoknu da vide more. I da ga udahnu, doda-de Ektor. Da, da ga udahnu. Iskreno govoreći, Marsel je tog vikenda bio sam, pošto je Lorans išla na kongres stonotenisera, to jest nekakav skup bivših igrača ping-ponga u jednom dvorcu u Solonji.

U subotu, suočen s morem, Marsel postade pesnički raspoložen. Posmatranje horizonta dalo je krila njegovom glasu. Vidiš, Ektore, onaj kit u daljini, to je tvoja bolest... i zajedno, udruženim umovima, učinimo sve da privučemo tog kita na obalu... Kad nam se približi, tvoja bolest će postati nasukani kit. Bilo je tako lepo da su jeli dagnje. Marsel naruči i šampanjac, premda Ektor baš i nije voleo šampanjac. Nije mu trebalo protivrečiti u izlivima srdačnosti. Bio je od onih koji glasno viču i tapšu prijatelje po leđima. Pošto nije bio sportske građe, Ektor bi napunio gaće u tim trenucima divnog prijateljstva. Dok su jeli desert, Marsel upita novog prijatelja kako zamišlja život posle kolekcija. Razgovor postade prljavobeo. Ektor nije ništa zamišljao, a pogotovo ne budućnost. Marsel je navaljivao, pomenuo je divan život sa ženom i psom. Znaš, Lorans ima lepe drugarice, sportistkinje imaju prilično čvrsta leđa, ali su lepe; ako hoćeš, upoznaću te s nekom od njih. Baš je dobar prijatelj taj Marsel. Ektor se ljutio na sebe zato što ima ružne misli, ali povremeno bi mu sinulo u magnovenju da je Marselu sigurno užasno dosadno u sopstvenom životu kad se toliko unosi u njegov. To su, naravno, bile ružne misli, Marsel je bio duša od čoveka.

Marsel je sakupljao kosu. Žensku kosu, naravno. Srećnik je u stanu imao kutak rezervisan za svoju strast i Ektoru se ukaza uzbudljiva prilika da poseti to svetište.

Malčice je glumatao oduševljenje da ne bi naljutio prijatelja i čak je nanizao nekoliko „oh“ i „ah“, prilično uspelih za novajliju u laganju. Osećao je pritisak kakav osećamo kad nam se neko poverava. Treba znati da se kolekcionar prepoznaje po opštepoznatoj nezainteresovanosti za tuđe zbirke. Marsel je prijateljski podmuklo proveravao da li je Ektor izlečen. „Riđokosa, godina 1977“, prvi primerak iz kolekcije, neminovno je izazivao poštovanje. Ektor pomisli kako je vlas kose bez žene nalik na šaku bez ruke; sledeći magiju ženske vlasi, nalećemo na surovo ništa. Vlasi kose nemaju pravo da budu ćorsokaci. Marsel se upusti u izlaganje o sedamdesetim godinama. Poslušajmo ga. Smatrao je da nijedno doba nije

bilo tako kosmato kao sredina sedamdesetih godina prošlog veka. To niko ne bi mogao da ospori, te godine su stvarno bile veoma kosmate. Najgore razdoblje za ćelave. Dok je Marsel razvijao svoju teoriju, Ektor se seti oca i njegove opčinjenosti brkovima.

Oni pregledaše plavuše iz '83. i '84, večne brinete iz '88. i bakarnosmeđe od pre nekoliko dana. Ektor, iz ućivosti za svaku pohvalu, upita kako je nabavio sve te divote. Marsel priznade daje u dosluhu sa frizerom iz susedne ulice. Pozove me čim otkrije neki redak primerak i ja odem po blago. Jedinstvena i laka zbirka, bez tegobnosti; takvo kolekcionarstvo ima samo dobre strane. U to se vrati Lorans i predloži da spremi večeru. Ektor zevnu, ali mu to nije bilo dovoljno da zbriše. Bio je toliko slobodan da pita prijatelja nije li njegova žena ljubomorna na kolekciju. Lorans ljubomorna? To je bilo toliko besmisleno da Marsel nije uspeo ni da se nasmeje. Lorans nije bila ljubomorna i spremala je pečenje koje je sačuvala za svoj povratak; to je bila jedna od njenih osobenosti: obožavala je da jede pečenje po povratku sa pingponga. Odlična ideja, reče Ektor. U svakom slučaju, nije imao izbora, bez pitanja su mu sipali martini kao aperitiv. Marsel ga pogleda pravo u oči i svečano izjavi: „Pokazao sam ti svoju kolekciju i upoznao te sa svojom ženom... Ti si stvarno sastavni deo mog života!" Ektor je bio dirnut zato što je *stvarno* sastavni deo nečijeg života, ali se ipak osećao nelagodno. Još se nije usudio da prizna kako nije baš lud za pečenjem.

Lorans pozva Ektora. Htela je da zna kakav mu je kulinarski ukus, tačnije, kakav mu je ukus u pogledu pečenosti mesa, i on ode u kuhinju. Oh, znaš, ja... Nije voleo ništa posebno. Ona mu naglo priđe kao da hoće da se upilji u njega; Ektor nije više mogao da razabere crte njenog lica, a pogotovo nije primetio jezik u akciji, koji mu je upravo gurnula u usta. Uporedo sa tim oralnim napadom, ona mu opipa testise. Onda isto tako naglo uzmaknu i glasno reče:

„Odlično, biće krvav.“

Ektor nešto promuca i svali krivicu na martini. Osećao je, ipak, neodoljivu želju da popije još jedan. Žudno ga ispivši, on zažmuri kako ne bi video lice prijatelja koga je upravo izdao, prijatelja koji mu je pokazao svoju kolekciju i upoznao ga sa svojom ženom. On je gnjida. Čovek ga

upozna sa svojom ženom, a on joj ponudi svoje testise. Trebalo mu je izvesno vreme da shvati kako je bio žrtva seksualnog napada. Jedna reč mu se motala po ustima; to je bila očigledna reč, ali se nije usuđivala da izađe: nimfomanka. O, bože, Marsel živi sa nimfomankom. Isti taj Marsel mu priđe i, kao da je pročitao osećanje krivice na njegovom licu, upita:

„Da li ti se sviđa moja žena?”

On požuri da kaže ne, ali onda uvide neumesnost takvog odgovora, pa ga bedno preinači u „da, naravno”. Ektor nije bio šampion u društvenim odnosima. Zašto se ovo dešava baš njemu? Znojio se, a Marsel mu se primaknu i šapnu na uvo da žene koje se bave pingpongom čudesno pipkaju... hmhhh, uostalom, znaš šta hoću da kažem. Ektora vratiše u život pomoću nekoliko šamara i Marsel ga otprati do kuće.

Marsel ga ušuška, zahtevao je da ga Ektor pozove u svako doba u slučaju potrebe. Noć je bila prilično loša, slike starih kolekcija nisu mu davale mira, sanjao je prepune ormare u kojima ništa ne nedostaje. Čvrsto se držao za snove i nije hteo da otvori oči. Ali u rano jutro odjeknu zvono na vratima; zvonjava je bila previše uporna da bi se pravio mrtav. Doneli su mu ogromnu kutiju. Kad ju je znojavi poštar uneo, šepurila se nasred dnevne sobe kao diktator posle državnog udara. On mahinalno otvori paket i otkri oko dve hiljade zapušača od boca šampanjca. Na kutiji je bila cedulja na kojoj je pisalo:

Gospodin Onore Delpin, koji je preminuo 12. oktobra, zaveštao vam je svoju kolekciju zapušača.

Ovoga puta neće moći da se oporavi. Pokušavao je da postane poput drugih, ali uzalud, slali su mu zapušaće. Uvek ima mrtvacu kojima je dovoljno dosadno da nam zagorčavaju život; pošto se osećaju tako usamljeno, pokušavaju da ubrzaju kretanje živih. Uzdrman opipavanjem testisa i dokrajčen kolekcijom koju mu je doneo poštar, morao je da okonča taj život koji je promicao ispred ogledala. Život koji je koristio njegovu prošlost kao obrazac. Zar je u tom trenutku mogao znati da treba da se uhvati za nešto kako bi otkrio njegov neobičan nastavak? Pokreti mu postadoše zbrkani i on odjuri u metro, pošto je tamo imao sastanak sa neuspelim pokušajem samoubistva, a uz to i sa početkom naše knjige.

6.

Šest meseci kasnije naš junak se vratio iz Sjedinjenih Američkih Država, velike zemlje koju je poznao isto onoliko malo koliko i sreću. Kućepaziteljka pokuša da mu iskamči novogodišnji poklon, a komšija alkoholičar (pleonazam) proba da ga zadrži. Kad je konačno ušao u svoj stan i seo, zaustavili smo se kako bismo se vratili unazad. Cele te noći Ektor nije ni trenuo. Posle šestomesečnog oporavka morao je da smogne hrabrosti i započne normalan život. Taj izraz je upotrebio preplanuli lekar: „Normalan život, stari moj, započinjete normalan život.“ Čovek treba bar da pokuša samoubi-stvo pa da ga lekar oslovi sa „stari moj“. Normalan život, život bez zbirke. Ovoga puta je bio izlečen. Nije mogao tačno da kaže kako, niti u kom trenutku, ali dok je bio na klinici, oprao je svoju prošlost. Imao je utisak da su čestice nekog drugog muškarca uspele da se spuste padobranima u njega.

Brat ga pozva da ga pita kakvi su mu planovi. Dozvolio mu je da uzme dug odmor, ali sada, posle *come back-a*, mora da mu kaže kada će se vratiti na posao. Nije se usudio da mu prizna da je pravi razlog tolikog navaljivanja to što mu nedostaje! Firma je bez njega ponovo postajala nemilosrdna, ličila je na seriju *Dalas*. Ektor je tražio još nedelju dana odmora zbog jednog neobičnog razloga: uopšte nije imao facu nekoga ko je bio u Sjedinjenim Američkim Državama. A danas je ključno da nam se po faci vidi kako koristimo svoje vreme. Osim toga, oni koji su tamo bili kažu *Stejts* i što su duže tamo boravili, više otežu to *e* kako bi istakli izvesnu prisnost koju mi ostali ne možemo da shvatimo... *Steeeeeeeeeejts*. Tu prisnost treba tumačiti kao dokaz. Trebalo mu je, dakle, nedelju dana da nauči sve o Sjedinjenim Američkim Državama. Nedelju dana da se vrati na posao, izlečen i sa čvrstim alibijem za tih prilično neslavnih šest meseci oporavka.

U biblioteci „Fransoa Miteran“ zatraži odeljenje posvećeno Sjedinjenim Američkim Državama i konačno dobi salu „Geografija“. Oseti zadovoljstvo dok je prevlačio prstom preko korica knjiga, seti se jedne stare zbirke, ali mu srce ne zaigra. Zar je moguće da je bio toliko glup? Kolebao se da li da uradi nekoliko sklekova na mekom podu i tako odmah simbolično pokaže prilično veliki ponos. Najzad ugleda *Atlas SAD*. Pruži ruku i ta ruka se sudari sa jednom drugom rukom; morao je da se uspinje uz tu drugu ruku

kako bi shvatio da pripada primerku ljudske vrste ženskog roda. Nadmetao se sa nekom ženom za istu knjigu. Bila je učtiva, pa se prva izvinila. Bio je ugladen, pa je navaljivao da ona uzme knjigu. Spoj učtivosti i ugladenosti imao je za posledicu sledeću odluku: podeliće knjigu, sešće jedno pored drugog i trudiće se da ne maltretiraju previše jedno drugo kad okreću stranice. Na putu do naslonjača Ektor se, ko zna zašto, seti jedne hrvatske izreke koja kaže da ženu svog života često srećemo pred knjigama.

Knjiga je, za početak, bila tu.

„Tako znači, zanimaju vas Sjedinjene Američke Države?“, upita ona.

„Da, upravo sam se vratio odande.“

„Je li? Išli ste u *Steeeeejejs*?“

„Jesam i imam utisak da ste i vi bili tamo.“

Plivali smo među opštim mestima i pukim podudarnostima. Da bi potkrepili srećnu slučajnost, oboje su iznosili zapažanja bacajući pogled na atlas. Da, Boston je divan, prelep grad sa 8.322.765 stanovnika. A tek Kansas!

Neverovatno je kako ga preseca meridijan Bluič¹. Ukratko, razglabalo se o globtroterskoj mitomaniji. I bilo bi dovoljno da je neko od njih dvoje stvarno bio u Sjedinjenim Američkim Državama, pa da shvati kako onaj drugi vara. Kad se dvoje ljudi lažu na istu temu, mala je verovatnoća da će razotkriti jedno drugo. I tada Ektor napravi kobnu grešku: upita svoju partnerku za atlas, zašto je toliko zanimaju Sjedinjene Američke Države. Ona mu objasni da je sociolog. Ta reč ga toliko zbuni da mu je trebalo vremena da shvati kako je i ona njemu postavila isto pitanje. Igrali su maltene pingpong. Bio je izgubljen, nije znao šta da kaže. I kao što obično biva kad ne znamo šta da kažemo, kažemo istinu.

„Hoću da ljudi misle da sam bio tamo.“

---

¹ Nepostojeći meridijan čiji je naziv (Bluewitch; blue = plav), koji se obično navodi kao očigledan primer studentskog neznanja, nastao po ugledu na ime meridijana Grinič (Greenwitch; green «= zelen). (Prim. prev.)

Verovao je da će pomisliti kako je lud, ali ona pomisli kako je to luda slučajnost. Ona je takođe želela da ljudi to misle za nju! Oduševljen, Ektor upita gospođicu kako se zove i iznenada se nađe u društvu jedne Brižit. Čudno, ali morao je najpre da sazna njeno ime, pa da tek onda pomisli kako je lepa. Nikada nije gledao neznance, a ime jedne žene ulivalo mu je sigurnost.

Pre nego što bi ga potpuno uspaničilo.

* * *

Brižit. To ime je obećavalo. Malčice je neobično, ali zašto da ne? Nažalost, nikad ne biramo imena osoba koje upoznajemo. Čoveku se zbog takvih žena pije čaj. Ona će te prve večeri ponovo misliti na Ektora. Obećali su jedno drugom da će se videti sutradan. Brižit nije imala običaj da upoznaje ljude na ulici, a još manje u biblioteci, i pogotovo nije imala običaj da upoznaje ljude koje zanima ista knjiga. Verovatno će loše spavati: buđenja će biti češća nego događaji u njenom životu. O Brižitama se ne zna mnogo. Ova svakako nije bila nesrećna, roditelji su joj bili divni penzioneri, a braća i sestre divna braća i sestre. I imala je, pre svega, prelepe listove.

Treba ipak nešto da znate. Brižit je, kao u nekoj bajci, bila obavijena tajanstvenošću. U detinjstvu je zaspala u travi, u travi koja se posle toga osušila. Sanjala je na javi i njene detinje oči su uhvatile vetar, budućnost i nejasna sećanja. Misli su joj toga dana bile blage poput stalnog buđenja i uspavlivanja. Jedan leptir je tada pomislio kako bi bilo dobro da joj sleti na nos i Brižit je posmatrala njegove veličanstvene pokrete u krupnom planu. Dugo je sedeo na njenom nosu, dugo i smotreno. Brižit je videla svet iza leptira; njegova gotovo prozirna krila stvorila su očaravajuću prizmu. Kad je odleteo, Brižit ga je pratila pogledom dokle god je mogla. Dugo je bila uzbuđena zbog tog trenutka u kome je videla svet kroz filter od leptira. Bojala se da će joj posle toga sve izgledati ružno. Ipak je iz tog čudesnog trenutka iscrpla jedno neobično ubeđenje. Ubeđenje da ima retku moć: u njoj se razvila jedinstvena sposobnost koja će jednoga dana izbiti na videlo.

Sutradan su bili tako slatki na sastanku. Muškarac je bio na redu da govori, a taj muškarac je bio Ektor. Pošto je pomenula sociologiju, on upita:

zašto baš *sociologija*? Htela je da se nasmeje, ali pošto se nije osećala sasvim prijatno (sigurno će joj trebati dvadeset šest dana da se opusti), ona mu objasni da proučava *usamljenost u urbanoj sredini* u okviru istraživanja za svoju doktorsku disertaciju. Usamljenost u urbanoj sredini, ponovi Ektor, glumatajući zanimanje. Da, morala je da provede šest meseci u Parizu bez ikakvih društvenih odnosa. I tako je rekla porodici i malobrojnim prijateljima da putuje u Sjedinjene Američke Države. Neće pasti u iskušenje da je uznemiravaju s druge strane okeana.

„Šest meseci nisam govorila. I to je jedan od razloga što su mi usta juče bila suva“, objasni mu.

„Je li?“ odvrati Ektor.

Posle tog žustrog odgovora, odlučiše da rade zajedno. Lažni putnici u *Steeeeeijts* moraju da se ispomažu. Oni sedoše u velike naslonjače da se preslišaju. Njihovo poznavanje Sjedinjenih Američkih Država bilo je srazmerno njihovoj želji da nastave da se viđaju. Posle nekoliko dana morali su da stvore nove države.

Ektor se prvi put zabrinuto zapita može li da se dopadne. Dugo se osmatrao u ogledalu i kupio je kravatu. Morao je da razgovara s Marselom, pošto je on bio stručnjak za žene, bar za njihov kosmati deo. Marsel nikada nije bio toliko srećan što je nečiji prijatelj. On čak naruči žestoko piće u baru u kome su se sastali. To mesto je podsećalo na ogroman klozet sa čučavcima. Marsel je pomalo preglasno vikao i mlatarao rukama, to je bio njegov način da se uključi u Ektorove ljubavi. Vrlo je ozbiljno shvatao svoj zadatak; ispod prašine, ispod spoljašnjosti pustolovnog alkoholičara, ispod spoljašnjosti ruskog sportiste, ispod svih njegovih spoljašnjosti mogla je da se otkrije spoljašnjost sentimentalne duše. Samo pominjanje mogućnosti da u život njegovog prijatelja uđe neka žena teralo mu je suze na oči. Premda se od Marsela očekivalo da smiruje i savetuje, Ektor je morao njega da hrabri; ljubavne priče su oduvek ispunjavale Marselovo srce i zasipale ga ružinim laticama.

Po izlasku iz biblioteke, Ektor i Brižit su bili par. I ne znajući tačno šta sudbina hoće od njih, stali su rame uz rame pred život. To su oni trenuci koji prethode ljubavi i u kojima se ljudi razotkrivaju u nevinosti očiglednog. Ektor je pričao o svojoj kolekcionarskoj prošlosti, Brižit

priznade da je imala bubuljice do sedamnaest i po godina i onda su se glupo smejali kao svi oni koje vidamo kako se glupo smeju po parkovima: to je jedan od retkih trenutaka kada je glupost vrlina. Počinjao je novi život i da bi to proslavio pesničkom eksplozijom, taj trenutak je imao draž razvedravanja posle narogušenog crnog neba. Ektor je, samo posmatrajući Brižit, sticao samopouzdanje. Osećao se upadljivo kao limuzina na izlazu sa aerodroma. Brižit, obično zavaljena u uzdržanost, polako se prepuštala, još nesvesna erotskog potencijala koji je uludo dremao u njoj.

Erotski potencijal. Taj izraz je bio sugestivan, ulazili smo, naime, u predstojeće očekivanje sladostrašća. Brižit, koja nikada nije bila predložena za neku glumačku nagradu, stajala je na prednjem delu pozornice. Ektor je poslednji put video nagu ženu na televizijskom ekranu. Pomisao na seks bila je riba koja se probudila s nogama. Otkako su izašli iz biblioteke, budući ljubavnici nisu mnogo pričali. Brižitin stan se nalazio na poslednjem spratu zgrade u centru grada, buka s ulice ljuljuškala je sobu, stanari su nedavno glasali da se ugradi lift. Klizili su ka vođenju ljubavi. Ektor odglumi muškarca iskusnog u tim stvarima tako što delimično navuče zavesu; želeo je, naravno, da bude u mrklom mraku. Bojao se da njihova tela nisu na visini susreta. Ostao je kraj prozora na tren, ali se taj tren odužio, to više nije bio stvarno tren, već nagoveštaj večnosti. Iza njega je bilo žensko telo koje ništa više nije skrivalo. Ektor je čuo šum ženske odeće što nestaje na podu, taj šum ničega koji opravdava postojanje muških ušiju. Brižit je bila naga ispod čaršava. Ektor podiže čaršav. Skljokao se pred lepotom tog trenutka, ostavši pritom na nogama; kičma mu je klizila ka stopalima. Obuzet uzbuđenjem, Ektor je postao meso bez oslonca. On položi svoje telo preko njenog, spusti svoje usne na njene. Tada je sve bilo samo stvar tišine. Tišine kakva vlada na početku procesije; oboje su imali utisak da vode ljubav sa nekom crkvom.

Posle nekoliko minuta Ektoru pozli od iznenadne sreće. Ni Brižit se nije dobro osećala; stezala je pesnice. Dugo su pravilno disali, a onda su ponovo vodili ljubav. Nekoliko puta. Kad je pao mrak, Ektor se obuče; hteo je da šeta pod zvezdanim nebom. Brižit ga poljubi na stepenicama. Čim se našao na ulici, seti se ramena te žene koju je želeo ludo da voli, njenog potiljka tog popodneva. I tada poče da posrće; osećanja nagrizažu noge.

Išao je zaobilaznim putem do kuće, hteo je da protegne noge opijajući se srećom. Razmišljao je o Brižitinom telu, želeo je da ga vidi pod lupom, da joj zadiže suknju u liftovima i zavlači joj se među butine. Tuđe telo, žensko telo. Kako se ono kaže? Imao je utisak da je odjednom postao neporočan. Čovek napreduje preko tuđeg tela, preko tuđeg tela postaje čedan.

* * *

Ektorova noć lutanja završi se u kancelariji. Njegov brat stiže u vreme u koje je dolazio svakoga dana. Iznenadi se što ga vidi tako rano. Ektor nije više mogao da čeka, celu noć je hodao! Hteo je da vidi brata da bi mu saopštio veliku novost. Ženi se. Da, oženiće se Brižitom! Ernest od silnog uzbuđenja napravi sto koraka tamo-amo, to je bila najmanja razdaljina koja mu je bila potrebna da izrazi ushićenost. On izvadi imenik kako bi svima javio. Halo, je l' sediš? Posle dva sata, proklinjući samog sebe zato što ne poznaje više ljudi, vrati se na početak imenika i ponovo svima saopšti divnu vest. U *Gilbert Associate and Co* prirediše koktel kako bi proslavili taj događaj. Izneto je bogato meze i Ektor nije poklekao pred čačkalicama. Pozvan je, naravno, i Marsel (Lorans je bila sprečena, imala je vrlo važan trening uoči vrlo važnog takmičenja). U šest je trijumfalno stigao šampanjac i mnogo su se ljubili. „Triput ura za Ektora!“ „Ura! Ura! Ura!“, odjeknulo je nekoliko puta. Najzad ga upitaše kako se zove srećnica. I upravo u trenutku kad je izgovorio „Brižit“, on se seti da još nije obavestio srećnicu o svojim namerama.

Brižit je celog dana mučio neobičan paradoks: dok je bila potpuno zaronjena u urbanu samoću srela je, po svemu sudeći, čoveka svog života. Pitala se treba li da promeni temu doktorskog rada iz sociologije, a onda, zaključivši da je sreća sebična, reši da zadrži ključno otkriće: da bi se pronašla ljubav, treba težiti samoći.

Zaglibljen u brižitovski miris, Ektorov mozak je prenebregao jednu od osobina braka: on je spoj dveju osoba. U krajnjoj liniji, to nije ni bilo važno, zar to nije bio jasan dokaz? Ako su naše namere očigledne, ne moramo da ih saopštimo. To je bila činjenica: venčaće se. Još iste večeri, kad su se sastali kako bi proveli zajedno svoju drugu noć, ta tema je naprosto izložena u kratkim crtama. Hoćemo li da se venčamo? Da, venčaćemo se.

Kako su ovaj Ektor i ova Brižit jednostavni! Čovek bi pomislio da su švajcarski junaci. Seksualno zadovoljstvo je poprimalo sve aspekte početne faze hegemonije. Brižitini listovi su se i sami čudili svojoj olimpijskoj gipkosti, Ektor je otkrivao da obožava kad mu grickaju usnu školjku. U krevetu postajemo anonimni. Vežbali su da kažu *da* na svim jezicima. Brižit će sutradan u podne čistiti praziluk i otpaci će biti očaravajući.

Zaljubljenima su uvek svojstvena dva osećanja na granici blage hysterije. Kao prvo, oni otkrivaju sve dobre strane života. Svakodnevnica je odjednom na dijete i brige koje opterećuju život svakog samca dostojnog poštovanja nestaju u novoj lakoći postojanja. Život im izgleda lepo zbog istog onog odsustva lucidnosti koje će kasnije ponovo osetiti kad se budu oduševljavali lepotom svoje ružne bebe. Drugi osećaj je snažna opijenost. Ektor se, na primer, naslađivao izrazom „moja žena“. Koristio ga je u svakoj prilici. Bilo je dovoljno da ga na ulici pitaju koliko je sati pa da odgovori: „nemam sat, ali da mi je žena ovde... moja žena ima lep sat...“. Brižit je počinjala da podseća na gospođu Kolumbo. Ubacivao je sa neverovatnom lakoćom izraz „moja žena“ u svaku rečenicu. Mogao je čak da bude inovativan tako što će to internacionalizovati. Neosporno najveće zadovoljstvo predstavljalo je američko izlaženje van utabanih staza: ništa nije bilo tako šik kao vesto upotrebljen izraz *my wife*. Ektor će se sigurno uskoro odvažiti da izgovori mitsko *you fuck my wife*; bio je toliko srećan da neće proći mnogo vremena pre nego što poveruje kako je, u najmanju ruku, Robert de Niro.

Ali pre bilo čega drugog, trebalo je upoznati Brižitinog brata. On je u porodici uvek izigravao onoga ko odlučuje. Bio je neka vrsta Kuma, bez rukoljuba. Čak ni Brižitin otac nije donosio nijednu odluku ako se prethodno ne bi posavetovao sa sinom. Žerar nije imao mnogo neurona, ali je imao vrlo lepe butine. Učestvovao je u čuvenoj biciklističkoj trci Pariz-Rube, ali je, nažalost, pao na kamenčić koji mu se zabio u lobanju. Nadovezavši se na višegodišnji doping, taj pad ga je na kraju pretvorio u povrće, do te mere da su ga zli jezici zvali Tikva. Bilo je nečeg nepravednog u tom nadimku, nezahvalnici su prilično brzo zaboravili Žerarov trenutak slave kad se popeo na pobjedničko postolje posle trke Uarzasat-Kazablanka. Lako je kritikovati kad sve prođe. Brižitina porodica je ostala

usredsređena na tu pobjedu. Šteta što taj podvig nije zabeležen na fotografijama. Samo je jedna majstorski uramljena slika na kredencu u stanu njihovih roditelja svedočila o njegovom uspehu. Na njoj je Žerar, okružen prilično kržljivim, ali nesumnjivo borbenim momcima, mlatarao peharom na vetru i prašini (zli jezici koji su ga zvali Tikva govorili su daje ta fotografija snimljena u jednom studiju u Bobinjju, ali to su bile klevete). I Žerar je upravo zbog te junačke fotografije bio neosporni vođa u porodici. Drugim recima, da bi mogao zvanično da ima ženu svog života, Ektor je morao da nabuba njegovu biciklističku prošlost.

Sreća ga stvarno nije napuštala, pošto je imao to preimućstvo da među njegovim poznanicima, doduše prilično površnim, bude i sin Robera Šapata. Posle nekoliko sastanaka s njim, postao je nenadmašan stručnjak za diferencijal i nije mogao da se načudi kako je Loran Finjon na Tur de Fransu '89. prepustio pobjedu Gregu Lemondu za nekoliko prokletih sekundi. Brižit je bila ponosna zato što njenog budućeg muža zanima sport, nije se brinula zbog pravca u kome će krenuti susret na vrhu dvojice muškaraca njenog života. Ektor se doterao sve u šesnaest (bio je toliko nesiguran da je sumnjao čak i u taj broj); njegova žuta kravata je bleдела. Ostalo mu je samo da zauzme pozu za doček. Takmičari dobro znaju da je prvi pogled najvažniji; treba ostvariti prednost pre zvižduka koji označava početak trke. Dok je Brižit u kuhinji spremala punjeni paradajz, bratovljevo omiljeno jelo, Ektor sede na dvosed, ustade, smesti se pored prozora, pokuša da puši, ali ne, to nije sportski, spusti ruku na sto ne bi li delovao opuštено, odglumi iznenađenje, iskreno požele da se izgubi... Sav u znoju, tražio je idealnu pozu, kad mu na pamet pade jedna ideja, a da nije ni znao otkud se stvorila. Genijalna ideja o *rukama na leđima*.

Neko pozvoni. Žerar uđe i ugleda čoveka koji je pretendovao na počasnu ulogu njegovog zeta. Momentalno iznenađenje postade primetno u njegovom pogledu. Ektor se odlično dosetio. Baš je neobično kad vas dočeka čovek s rukama na leđima. Maltene kao majordom; to ostavlja utisak snishodljivosti. Ta poza je neverovatno dirljiva, sa izbačenom bustom, kao u olovnih vojnika, čovek ne zna kako da reaguje na ruke na leđima. Ali naš Žerar je bio od onih koji se ne opterećuju prolaznim odjekom iznenađenja. On krenu ka Ektoru teškim korakom, korakom čoveka koji se svojevremeno popeo na pobjedničko postolje posle trke

Uarzazat-Kazablanka. Ponovo, i kao u svim važnim trenucima u životu, osećala se ona pustinjska atmosfera i suvoća u grlu; mogla je da se opipa mitska priroda tog susreta. Brižit i punjeni paradajzi su ćutali. Ektor s rukama na leđima činio je sve da ne bi izgledao kao skamenjen, on pokuša da razvuče usne u osmeh, ali je to bio samo samrtnički trzaj jagodičnog mišića. Tada se desi sledeće.

Ektor nije imao naviku da drži ruke na leđima. Nikada ga nije hapsila policija i nikada nije vodio ljubav sa gospodaricom kule. Tako njegove *ruke na leđima* neminovno iskoristiše svoj novi vidik i ukočiše se kako bi štrpnule vreme uvredljivoj hegemoniji *ruku ispred nogu*. Drugim rečima, i to skoro dve sekunde, što je u toj situaciji bila čitava večnost, Žerarova desna ruka je lebdela u samoći. Brižit se zabrinu: zašto mu ne pruži ruku? Kako je mogla znati da je Ektor žrtva osvete *ruku na leđima*? Osvete koju je uspeo da savlada velikim mentalnim naporom; desna ruka mu se najzad otkoči. Ona, međutim, polete tako silovito s leđa (suludom brzinom) da nije uspela da se zaustavi u visini Žerarove ruke, nego se zalete pravo u njegov nos, u koji se snažno zabi.

Žerar se zaljulja unazad, onako kako će se toranj u Pizi zaljuljati kroz sto pedeset dve godine, četrnaest dana i dvanaest minuta.

Brižit na tren pomisli da je ovaj potez bio nameran. Zar je Ektor mogao da objasni nevoljnost svog postupka? Može se oprostiti nespretnost ruci koja je gurnula vazu, ali kako oprostiti ruci koja se zaletela u nečije lice? Žerar grubo ustade, ali je bio previše šokiran da bi reagovao; duboko u sebi poštovao je Ektorov postupak. S obzirom na to da nije shvatio da je posredi surova nezgoda, on zaključi da taj čovek ima muda, pa stoga zaslužuje da se odmah oženi njegovom sestrom. Ektora su oblivale poslednje kapi znoja. Žerar opipa lice. Nos mu nije bio polomljen. Samo se nekoliko kapi krvi kolebalo, ali to je bila plemenita krv; Žerar je uvek otmeno koagulirao.

Za vreme večere, Ektor nije opovrgao Žerarovu verziju. Ovaj je ostao uveren da je taj postupak bio nameran (takva analiza će mu doneti mnoštvo nesporazuma u narednim mesecima, pošto će udariti pesnicom svakoga koga bude upoznao). Brižit diskretno objasni Ektoru da je njen brat takav, često analizira na čudan, čak uvrnut način. Žerar se vrati kući i iskoristi pun mesec da se prošeta po keju. Zahvaljujući udarcu pesnicom u nos bio je romantičan. Prisećao se tog prizora; drhtao je od uzbuđenja i

ponosa pri pomisli da će mu se sestra udati za jednog takvog baju kakav je Ektor. Pokret te pesnice lansirao je to veče u ekskluzivnu sferu nezaboravnih događaja. Taj lepi susret upravo je ušao u njegovu ličnu istoriju da bi se smestio tačno naspram neizbrisive uspomene na pobjedničko postolje posle trke Uarzazat-Kazablanka.

Ektor je te noći isprobao misionarsku pozu.

7.

Preko Žerara, Brižitini roditelji su bili dušom i telom uz Ektora. Što se tiče druge strane, to će biti puka formalnost, pod uslovom da se Brižit dopadne mamina supa. Ektor je maštao o tome da u očima svojih roditelja vidi ono što je zvao *sentimentalnim uvažavanjem*. Hteo je da ga dozive kao budućeg oca porodice, muškarca sposobnog da organizuje pristojan godišnji odmor, vodeći računa o svačijim sklonostima. Ektor je bio kao na iglama, prvi put dovodi devojkicu. Očekivao je od te velike novosti sjaj u očima svojih roditelja, iskakanje njihove sumorne ljubavi iz rutine. Maštao je da ga otac vidi kao muškarca, ali je, pre svega, želeo da ga naprosto pogleda. Pozvao ih je telefonom dan uoči redovne posete. Majka se uplaši da će je otkazati, nikad ih nije zvao telefonom, taj nedeljni susret bio je postojan kao nizanje dana. „Mama, sutra ću dovesti nekoga... doći ću s devojkicom...” Ova rečenica je bila okružena odjecima izazvanim međuzvezdanim čuđenjem. Kao da su se hiljade muškaraca i hiljade žena odjednom našle u dnevnoj sobi Ektorovih roditelja. Bernaru zazujaše uši: „Shvataš li, dolazi s nekim...” U Mirejinoj mašti Brižit je bila neka vrsta grofice krunisane u nekoj od onih zemalja koje su čudne zato što je u njima pretopio; bila je sve i ništa u isti mah. U kuhinji ubrzo zavлада usplahirenost. Koju supu? Rutina je iskakala iz koloseka; što je još gore, rutina je postala avion i iskakala je iz oblaka. Mirej se kupala u znoju. Kao prvo, otac nipošto nije smeo da se mota po kuhinji, smetao joj je, nervoza je rasla, oduvek joj je smetao, nije smela da se uda za njega, on je nesposobnjaković! Ektorov otac - daleko od toga da se uvredi, bio je blag čovek - pokuša da je umiri, „supa ti je božanstvena, ne sekiraj se”, i ona se, sva u suzama, ponada: „To je tačno. Misliš li da će joj se dopasti moja supa?”

Sutradan uveče

Brižit poveza nekoliko osmeha. I po tim osmesima već je bilo jasno da će joj se dopasti supa. Sve ostalo bilo je džepna književnost. Oni počistiše lažne teme razgovora, u ritmu koji je davao staljinistički zidni sat. Trebalo je šesti i srkati. Bilo je divno, božanstveno, čudesno, zanosno, Brižit zatraži još; zadržavajući suze, Mirej se zapita ko je ta tako savršena devojkica. Posle večere, to jest dvanaest minuta posle njihovog dolaska, razgovor se pocepa nadvoje: žene na jednu, muškarci na drugu stranu. Dobra stara vremena, tik-tak. Ektor započne malu raspravu o jednoj maloj temi: životu. Otac ga je

pitao kakvi su mu planovi uopšte i kakvi su mu planovi sa tom devojkom. On zaplaka, oprostite mu, ali prvi put je vodio tako važan razgovor sa roditeljem. Brižit je, s druge strane, zapisivala recepte za supu, toliko dobro da je Mirej bila na ivici da se ubije od sreće.

Ektor nikada nije video roditelje da se tako ponašaju. To je bilo više od sentimentalnog uvažavanja, primetio je podrhtavanje dužice: podrhtavanje o kome je maštao celog detinjstva. Činilo mu se da konačno ima normalnu porodicu. Srećni roditelji i srećna deca. Nedeljni ručkovi ispred televizora. I svadbe; idiotski... Ernest je već imao ženu, sigurno ju je varao sa brinetom iz odeljenja za socijalne sporove, ali se to nije videlo na porodičnim fotografijama. Stvarali su lep privid. Ako jednoga dana postane slavan, paparacima će ta sreća biti užasno dosadna. Imao je najboljeg prijatelja, imao je šuraka koji je cenio udarac pesnicom u lice. Nedostajao je samo još datum, a taj datum će biti četrnaesti jun. Datum venča-nja, da upotpuni taj sentimentalni festival. Na sreću, sve sreće jednom skrenu s puta, samo treba sačekati. Brižit i Ektor se te noći zaputiše u tom pravcu. Kad tamo krene, sreća ne nosi nijednu reč u svom koferu.

Taj četrnaesti jun je neverovatno ličio na dvanaesti jun. Dvanaesti jun uvek ima to ponosno držanje, atmosferu naušnica. Ernest i Žerar su se učtivo upoznali; ženina i muževljeva braća treba da se ispomažu. Marsel mu je takode bio brat; kad s nekim jedete tako dagnje, postanete deo njegove familije; držao se za stomak, kao da je pokvario stomak srećom. Sećao se kako je kašičicom sakupio tog malog Ektora, a vidi ga sad, lep ko lutka, još malo pa oženjen. On je, u neku ruku, bio zaslužan za sve to, a niko mu nije čestitao. Znamo mi to, Marsele. Lorans je, s druge strane, sticala mnogo novih poznanika i ostavljala je utisak da dobro poznaje to mesto, pošto je obožavala da pokazuje poznanicima mesta koja oni ne poznaju (mesta iza drveća u vrtu, u senci nevestine i mladoženjine ljubavi). Svatovi su se okupili u vrtu gde će, na suncu, nazdraviti njihovoj ljubavi. Ne možete sprečiti ogorčene ljude da i oni nazdravljaju. Zakuska je bila pre venčanja. Ektor i Brižit su želeli da pobegnu čim kažu „da". Odlučili su da medeni mesec provedu u Sjedinjenim Američkim Državama. Konačno je stigao gradonačelnik sa trobojnim šalom za slučaj da, ošamućeni od sreće,

zaborave svoj geografski položaj. Brižit je bila bela zato što je bila u venčanici. Ektor je bio usredsređen.

Bio je opsednut burmama. To je bio poslednji trenutak kada je morao da bude savršen. Čekao je taj trenutak ne bi li mu konačno laknulo, drhtao je od straha da će zadrhtati. Toliko se bojao da neće biti na visini prsta svoje buduće žene.

Drugi deo
JEDNA VRSTA BRAČNOG
ŽIVOTA

1.

Pošto je znao baš sve o Sjedinjenim Američkim Državama, zaljubljeni par je proveo mnogo vremena po hotelskim sobama. Lepo su se uklopili sa osobljem zaduženim za rum-servis. Kako je svaki putnik u avionu imao svoj lični ekran, svako je mogao da gleda film koji hoće. Po povratku u Francusku, useliše se u veliki dvosoban stan. Zahvaljujući Marselovoj i Žerarovoj naizmeničnoj pomoći, selidba je obavljena za tri dana. Najduži posao bilo je traženje nameštaja iz njihovih snova. Sve do slavnog trenutka njihovog susreta, ta dva ljudska bića živela su u prašini i sentimentalnoj isključivosti. Sada su hteli da budu moderni kako bi se konačno okrenuli ka budućnosti. Sklonost ka modernom često je pokazatelj frustrirajuće prošlosti. Tako potrošiše novac na usisivač sa glasovnim komandama, toster u kome hleb ne zagoreva, tapison i zavese koji menjaju boju i slično. Kupili su i zlatnu ribicu koju su nazvali Paklena Pomorandža i koja je vrlo brzo postala punopravni član porodice.

Brižit je dobila diplomu i spremala se da postane profesorka sociologije. Nosiće, naravno, kostime; mnogi studenti će, dakle, misliti na nju uveče dok spremaju ispit u polumraku. Ektoru će, naravno, teško padati ta pomisao, biće ljubomoran i srećan u isti mah. Kad se oženio njom, hteo je da je pretvori u princezu u kraljevstvu u kome je on jedini podanik. I on tako predloži nešto potpuno drugačije: da osnuju firmu! To je bila sjajna ideja, Ektor je postajao inteligentno biće koje ume da razmišlja o životnim planovima. I Brižit je želela da radi s njim, da se ne odvaja od njega ni na sekund, da ga voli kao raspomamljena. Ali šta da rade? Šta mogu da rade?, pitala ga je. Ektora je trebalo moliti da otkrije genijalnu ideju koja mu je pala na pamet. Stojeći na krevetu, s rukama u vazduhu, on iznenada viknu:

„Za mitomane!”

„Šta za mitomane?”

„Putnička agencija za mitomane!”

To je bila ta njegova ideja. I ubrzo je doživela veliki uspeh. Na veliku žalost svih zaposlenih, Ektor je napustio *Gilbert Associate and Co*. Ernest je zadrhtao od uzbuđenja kad je video kako njegov mlađi brat odleće iz gnezda. Pomislio je da će jednoga dana doći red i na njegovu ćerku Lisi, a da će on jednoga dana posle toga umreti od raka koji mu izjeda kosti.

Suđeno nam je da procvetamo, a zatim istrulimo, i on je, u međuvremenu, provodio život razvaljujući sva otvorena vrata.

Obožavao je da zove porodicu u goste nedeljom u podne. Zar nedeljno podne nije stvoreno za to? Brižit je bila loša kuvarica, kadra da upropasti i gotovo jelo iz samoposluge. S druge strane, prilično je dobro postavljala sto. Pogotovo taj sto koji su ponekad koristili da bi vodili ljubav na tvrdoj podlozi. Toliko je nespretno čistila tri ćurke daje Ektor mogao da bude ponosan što se oženio njom. Čak su i sa ćurkom radili neke stvari. Svi su se divno slagali, kao u bajci. Razgovaralo se o brkovima, ali je Žerar objasnio Bernaru da na Vantu ne može da se popne sa brkovima, dlake usporavaju. Brižitini roditelji su klimnuli glavom, silno su se ponosili kad je Žerar pričao o biciklizmu. Kad je Lisi otišla u kupatilo da iscedi nekoliko bubuljica na dnevnom svetlu, četvoro roditelja upitaše domaćine kada će beba. Ernest je smatrao da decu prečesto vaspitavaju kao da su na raspustu u Švajcarskoj: „Istina je, kao da svi boluju od astme! Zar se onda treba čuditi mlitavosti i nezrelosti ove generacije?" Posle te ernestovske teorije (koja se, uzgred budi rečeno, razbila o neku vrstu učtive preneraženosti), Ektor je priznao da pravljenje deteta nije u njihovim planovima za blisku budućnost. Osim toga, nisu mogli da iznevere Paklenu Pomorandžu; ona je počinjala da se opušta u novoj kugli, u kojoj je život posmatrala kroz ružičaste naočare.

Trenutno su planirali da prošire PAM (Putničku agencije za mitomane). Još samo nekoliko nedelja i grupe će biti dupke pune. Agencija je u početku nudila Sjedinjene Američke Države i Južnu Ameriku, ali sada praktično nije bilo dela sveta za koji nisu imali kurs. Čovek bi posle samo šest časova mogao svakoga da ubedi kako je proveo šest meseci u Tadžikistanu, Iraku ili - za one neustrašivije - Tulonu. Prema sopstvenim recima, profesori PAM-a su predavali o anegdotama koje ubijaju svako verbalno protivljenje i dokazuju, bez trunke sumnje, da ste putovali. Postojali su čak i argumenti za svaku priliku: kad pričate o nekoj zemlji, recite da *tamo ništa više nije kao pre*; ljudi će se uvek složiti, iako nemaju pojma o čemu govorite. Agencija je, najзад, za one bogatije obezbedivala dokaze, personalizovane uspomene koje su znatno iznad prilično bedne granice foto-montaže. Kad je reč o

oblastima koje važe kao opasne, mogli su malo i da vas povrede. Postojala je, na primer, sekcija „Vijetnam 1969. sa mogućnošću ranjavanja“.

Na ulazu u agenciju nalazio se uramljeni novinski članak o anketi kojom je bio obuhvaćen reprezentativni uzorak od hiljadu muškaraca.

Šta biste više voleli:

a) da spavate sa najlepšom ženom na svetu a da to niko ne sazna?

b) Da svi misle da ste spavali sa njom iako se to nije stvarno desilo?

Rezultat je ubedljivo potvrdio da se sve svodi na *tuđe uvažavanje*. Osamdeset dva odsto muškaraca opredelilo se, naime, za drugi odgovor.

Ektor je uživao u činjenici da mirno sedi na stolici i čita časopis o uređenju prostora. Cene engleskog nameštaja su stvarno sulude. Lepo se osećao kod kuće, sa svojom ženom. Dešavalo se da ih iznenadi dosada, morali su da nauče kako da ubiju utorke i subote bez iznenađenja. Upravo u tim trenucima otkrili su zasitnost seksa: rupu u životima popunjavali su užlebljivanjem, zapušavali čulnim uživanjem. Ektor bi odložio časopis i poljubio Brižit u usta, zbog čega bi mu ponekad pozlilo od sreće. To je bila sreća koja se odjednom stvori svuda okolo, kao Napoleonova vojska u Pruskoj. U trenucima ljubljenja metafora uvek ima napretek. Zahvaljujući uspehu njihove firme, Ektor i Brižit su se preselili u petosoban stan sa velikim dnevnim boravkom i četiri spavaće sobe. Strastveni par je svako večer vodio ljubav u drugom krevetu. Stvarno su mislili da je rutina pitanje mesta, a ne tela; zabluda.

2.

Nemoguće je tačno utvrditi kada se to desilo. Sigurno se radi o nejasnom odjeku osećanja koje je u početku bilo neodređeno. Uostalom, ne može se reći da je Ektor u prvo vreme bio zabrinut.

To leto je i te kako obećavalo, pouzdano se znalo da će sunčevi zraci golicati tela ljubavnika; u vreme kada svi govore o nestanku godišnjih doba - to je omiljena tema svih koji *stvarno* imaju šta da kažu jedni drugima - to leto nikoga neće izneveriti. Brižit je obukla najbezličniju moguću odeću zbog onoga što je zvala *svojim* sređivanjem kuće. Ektor je hteo da joj pomogne (bili su tačno godinu dana u braku), ali mu je Brižit, smejući se, rekla da će je njegova pomoć samo usporiti, ah ti muškarci. Ektor je otpevao nekoliko stihova neke stare pesme, Brižit je obožavala njegov glas. Bila je srećna i spokojna, srećna čak i za vreme spremanja kuće subotom po podne. Tog leta su odlučili da ne otputuju kako bi uživali u Parizu bez Parižana. Uveče će šetati pored Sene, sa zvezdama padalicama i zaljubljenim parovima spojenim sopstvenom srećom. Brižit će biti princeza. Sada je trebalo očistiti kuću. Sunčevi zraci su otkrivali manjak čistoće prozora. Manjak čistoće prozora, to je početak naše drame.

Prozor je otvoren. U daljini se sigurno čuju žene koje žure i muškarci koji žure da ih sustignu. Ektor, po svom običaju, sedi i čita časopis o uređenju enterijera, razmišlja o nameštaju u svojoj dnevnoj sobi onako kako bi mogao da razmišlja o početku školske godine svoje dece da je imao vremena da dobije potomstvo. Brižit je zaokupljena spremanjem kuće; Ektor podigne glavu, odloži časopis. Brižit je na drvenim merdevinama, stopala joj nisu na istoj prečagi, tako da njeni listovi nose dve različite težine; drugim rečima, jedan list, na gornjoj prečagi, savršeno je zaobljen, dok se na drugom vide vene zbog naprezanja. Jedan je naivan, drugi zna. Pošto je video ta dva lista, Ektor podiže glavu kako bi obuhvatio pogledom ženina bedra. Primećuje se lagani pokret, pravilno njihanje, kao kad se talasi uveče polako odbijaju o obalu, treba samo još malo podići glavu, pa shvatiti otkuda taj pokret. Brižit briše prozore. Pokret se usporava. Brižit briše gornji deo prozora. Dobro je obavila posao, sunce već koristi prve otvore koji su posledica čistoće. Okretnom i sigurnom rukom Brižit briše i lovi najmanje mrlje na staklu; ne treba ništa više da se vidi, treba da se pojavi prozirnost. Brižit vraća nekoliko pramenova kose u konjski rep.

Ektor nikada nije video nešto toliko erotično. Naravno, njegovo iskustvo na polju erotike podseća na harizmatičnost pukotine. Dnevna soba se greje na suncu. Osetivši pogled zaustavljen na sebi, Brižit se okrene da proveri: i zaista, oči njenog muža Ektora prikovane su za nju. Ona ne može da vidi koliko mu je suvo grlo. I evo, staklo je čisto. Ektor se upravo suočio sa srećom, to je tako jednostavno. To nipošto ne treba protumačiti kao mačizam, znate da je Ektor sve samo ne mačo. Tačno je da sreća uvek dolazi nenajavljena. Ona se u nekim pričama pojavljuje u trenutku kad vitez spašava princezu; ovde se pojavljuje u trenutku kad junak posmatra junakinju kako pere prozore.

Srećan sam, pomisli Ektor.

I ta ga misao neće skoro napustiti.

Posle čišćenja Brižit je otišla da se nađe sa prijateljicom kako bi iskoristila julske rasprodaje; sigurno će se vratiti sa dve haljine, svetloljubičastim džemperom i četiri para gaćica. Ektor je imao sastanak ni sa čim, pa je tako ostao da sedi pored čistog stakla. A onda je iznenada ustao i začudio se kratkotrajnoj odsutnosti koju je doživeo. Žena mu je otišla pre pola sata. Vegetirao je suvog grla u jednom mrtvom svetu. Nijedna misao mu nije prošla kroz glavu.

* * *

Ektor se u gluvo doba noći seti tog velikog trenutka kad je njegova žena prala prozore. Tog trenutka čiste sreće, trenutka u životu moje žene, pomislio je, tog obožavanog trenutka. Bio je nepomičan naspram noći, sa osmehom koji je svojim neverovatnim širenjem unizio sve osmehe iz njegove prošlosti. Svi koji oseće veliku sreću uplaše se da je nikada više neće doživeti. Uvrnutost tog trenutka ipak mu nije dala mira. Ponekad u ušuškanoj svakodnevnici volimo na sulud način, možda je naprosto tako. Ne treba tražiti objašnjenje, prečesto kvarimo sreću tako što je analiziramo. Ektor onda nežno pomilova Brižitinu zadnjicu, gaćice su bile nove. Ona se okrenu - ta neumorna ženstvenost - i napusti svoje snove zbog muškarca u svom krevetu. Ektor skliznu duž Brižitinog tela i razmaknu joj butine; ona izgubi prste u njegovoj kosi. Brzo se uspostavi ravnoteža, tela su im bila jedno naspram drugog, bela i korisna. Ona je njemu snažno stezala leđa, on je nju držao za potiljak. Grubost je dremala na rubu čulnosti. Nije bilo

ničega osim samog čina. Uzdasi su podsećali na gutljaje vode u pustinji. Nije se znalo ko više uživa, sveznanje se završavalo pred potencijalnim orgazmima. Znalo se samo daje Ektora u trenutku kad je svršavao, dok mu je glava bila prazna ljuštura, u trenutku kad je doživljavao vrhunac zadovoljstva, i dalje proganjala ta slika, Brižit koja pere prozore.

Naredni dani protekoše neometano, Ektor je razmislio o onome što je osetio, ali još nije mogao da uoči vezu sa svojom prošlošću. Pošto je verovao da je potpuno izlečen od kolekcionitisa, ponekad se rugao suludom načinu na koji je vodio život na marginama bitnog. Otkako je sreo Brižit, činilo mu se malo verovatnim da će se bolest vratiti. Izrazita senzualnost, brižitovski šarm, svi ti novi osećaji imali su jednu zajedničku tačku: bili su jedinstveni. Postojala je samo jedna Brižit poput njegove i obožavajući jedan *jedinstveni predmet*, predmet svoje ljubavi, oslobađao se zavisnosti od sakupljanja stvari. Možemo da sakupljamo žene, ali ne možemo da sakupljamo ženu koju volimo. Njegova strastvena ljubav prema Brižit nije mogla da postoji u duplikatu.

I što ju je više voleo, to je ona bila jedinstvenija.

Svaki njen postupak bio je jedinstven.

Svaki njen osmeh bio je jedinstven kao neka osoba.

Svi ovi dokazi nisu, međutim, isključivali moguću opčinjenost nekim pojedinačnim postupkom. Nije li se Ektoru upravo to motalo po glavi? Pomalo previše siguran u sebe, zaboravljao je svoju prošlost i žestinu sa kojom se kolekcionitis stalno vraćao. Uporna pomisao na pranje prozora nagoveštavala je podmukli povratak bolesti. Ektor je morao da bude vrlo pažljiv, vrebala ga je tiranija, a tiranija, dosledna u svojoj poslovičnoj neučtivosti, nikad ne kuca pre nego što uđe.

3.

Desilo se ono čega su se neki od nas pribojavali. Klaris je prestala da seče nokte skoro dva meseca pre nego što je pristala na, sve u svemu, prilično grub seksualni odnos sa Ernestom. Njen orgazam je bio prilično autentičan i koštao ga je nekoliko ogrebotina na leđima, neospornih tragova ljubavnice tigrice. Ernest, Ektorov stariji brat i, pre svega, budaletina, punih deset dana nije smeo da se skine i morao je da ubedi Žistin kako mu je najednom hladno po leđima. Strah da će biti otkriven nije ga naterao da zažali zbog svih onih trenutaka kada je ljubio ramena tigrice Klaris u mraku njene bujne kose. Ako fizička ljubav nikuda ne vodi, Žistin je ušla u ćorsokak i usred noći podigla majicu svoga muža, koji je od dvanaeste godine spavao go do pasa. Nešto je tu smrdelo, a žene su uvek tu da namirišu smrad. Morao je da se spakuje ne dočekavši kraj te noći, a još manje kraj erotskog sna koji je obećavao (Kineskinja). Zvonio je, dakle, pre zore na vrata bratovljevog stana da bi mu rekao kako je spavao sa brinetom iz kancelarije - zove se Klaris - i kako ga je žena - te proklete ogrebotine - upravo razotkrila. Mogu li da spavam kod tebe? Doduše, sumnjao je da će uspeti da zaspi, ali ga nije privlačila pomisao da spava u hotelu posle onoga što mu se desilo. Ektor je smogao snage da pokaže samilost i bratsku nežnost i da mu istovremeno ponudi dvosed, koliko moderan toliko i mekan. Ernestu je bilo lepo u tom novom krevetu (još kad bi se vratila Kineskinja...), pre nego što se ponovo dostojanstveno sabrao u svojoj nesreći.

Ernest je uvek bio jak. Bio je stručnjak za velike rečenice o životu, ali se sada pretvarao u nedeljnu olupinu. A to je bila najgora od svih nedelja, ona koju nam skraćuju za jedan sat. Nadoknadio je sve one godine tokom kojih se nije žalio. Siroti čovek, sve je dublje ulazio u tunel... A njegova ćerka! Mala Lisi! O bože, nikad je više neće videti! Neće biti tu čak ni kad se bude vraćala kući u zoru, crvenih očiju, kao sve bezvoljne i razvratne tinejdžerke. Gotovo je. Treba uvek proveriti nokte ženama sa kojima se spava. Koja je on budala! Ostaće mu samo posao, baciće se na njega koliko sutra, zatrpaće se predmetima. Što se tiče njegovog razvoda, poznata je izreka da obućar uvek ima najgore cipele. To važi i za advokate: oni užasno loše vode sopstveni slučaj. I to je jedan od razloga što se često međusobno venčavaju: da bi poništili taj efekat. Ernest će zamoliti Bertjea da ga

zastupa. Taj Bertje je odličan. Osim toga, kao okoreli neženja (Bertje je dostigao onaj nivo celibata kad muškarac zaboravi da žene postoje), daće sve od sebe da ubrza stvari. Muškarci koji će se silno dosađivati u životu moraju da se ispomažu. Ne, stvarno, taj Bertje će biti savršen. Zaslužio je čak da bude ranije pomenut u ovoj priči.

Ektor je bio vrlo zbunjen zbog toga što njegov brat ima lošu sezonu, a još više zbog jedne neobičnosti: Ernest, koji je do tada bio maltene olimpijski šampion u sreći, tonuo je upravo u trenutku kad je on sam konačno video život u ružičastom. Njegovi roditelji nisu hteli da imaju dva sina istovremeno; drugim recima, nisu obojica mogla da se nalaze istovremeno na istom polju ruleta. Izgleda da se točak okrenuo i da će sada, na veliku Ektorovu sreću, Ernest voditi život depresivca. Njihov bratski život bio je šizofren.

Ta pretpostavka o točku koji se okreće između braće bila je prilično besmislena, pošto Ektor nije bio u najboljoj formi. Iza sreće uvek vrebaju neprijatna vremena. Možda je to izgledalo smešno, naročito u tom kontekstu (tako lepa Brižit, uspešna firma, dete zapisano u zvezdama za kasnije), ali Ektor je stvarno delovao nervozno. Od ujutru se vrteo ukrug, nije bio kadar da izađe iz tog kruga. Brižit je otišla iz stana u laganoj haljini kakvu svako leto zaslužuje. Ektor nije izgledao bogzna kako. Nije imao čak ni bradu umornog čoveka; njegove ne baš gorde dlake podsećale su na zaposlene ponedeljkom ujutru. Čak bi se i rezervni točak smorio u njegovom društvu.

Malo kasnije, ponovo ga zatičemo kako sedi u svom naslonjaču. Po glavi mu se motaju grozne misli. Sedeo je ćutke preko puta prozora opranog prethodne subote, ili je to bilo neke ranije subote (toliko se često toga prisećao da više nije tačno znao kad se desio taj trenutak u kome je bio srećniji nego ikada)? Pošto je zarobio nestalnost, uhvatio senzualnost, tog dana je mogao da umre, jer je Tomas Man napisao: „Ko je posmatrao lepotu, predodređen je za smrt." Brižit koja pere prozor bila je, u neku ruku, njegova *Smrt u Veneciji*. Ali Ektor nije znao ko je Tomas Man, pa je uspeo da preživi. Nekultura spašava mnoge živote. Ah, to subotnje popodne! Mitski trenutak kad je vreme trebalo da stane iz poštovanja prema tolikoj lepoti! Preko puta prozora, i dalje preko puta prozora, Ektor

je plakao od ljubavi. Zar može neko toliko da voli jednu ženu? U svoj snazi njene krhkosti. Eto taj trenutak je posmatrao u svom sećanju. Taj trenutak pranja prozora, koji nije sam izabrao, kao što ne biramo ni ljubav na prvi pogled. Ako se svi parovi neumorno vraćaju na mesto susreta, Ektor je imao pravo da iznova proživljava taj trenutak u kome je Brižit prala prozore. Taj trenutak će biti hodočašće njegove ljubavi.

I tako je proveo dan prljajući prozor.

Prljanje čistog prozora, ali tako da izgleda kao da se prirodno isprljao, nije baš lak zadatak. Pre nego što je uspeo da stvori istinsko savršenstvo iluzije prirodnosti, Ektor je bezuspešno isprobao nekoliko formula. Upornim pipanjem dostigao je vrhunac onoga što bi trebalo smatrati novom vrstom umetnosti. Ovako je izgledala njegova pobjednička kompozicija: nekoliko vesto raspoređenih tragova prstiju, muva uhvaćena u letu i odmah zgnječena (brzina pogubljenja ima presudan značaj, jer muva u agoniji prlja više nego muva koja je mrtva-mrtvijata), malo ulične prašine i, kao kruna svega, neizostavan, tanak sloj pljuvačke...

Kad se Brižit vratila s posla, Ektor je razgovarao telefonom sa bratom - pozajmili su mi garsonjeru dok ne stanem na noge, to je, dakle, svršena stvar, poigra se Ektor recima, a Ernest se nasmeja kako bi ostavio utisak da je razumeo. Čim je spustio slušalicu, objasni joj da nije bio na poslu zbog glavobolje. Brižit se jedva primetno nasmeši:

„Ti si gazda isto koliko i ja, ne moraš da mi se pravdaš!”

Nije bilo vremena za gubljenje. Brižit mora da primeti zaprljani prozor. Odmah se suočio sa jednim od najvećih izazova današnjice: kad pokušavamo da navedemo nekoga da primeti nešto što on ne namerava da vidi. Ektor, kome se toliko žurilo, pomisli da što nevinije kaže: „Gle, prozori su prljavi.” Ali predomislio se; nije mogao to da kaže. Sigurno bi ga pitala kako nije stigao da ih popraska sredstvom za pranje, kad je već ceo dan bio kod kuće... Trebalo je, dakle, odbaciti to lako rešenje, koje je moglo da se izrodi u bračnu svađu. Morao je da je odvuče u dnevnu sobu i naterao da primeti podvalu. Bio je gotovo siguran da će se odmah latiti pranja: nikada ne bi dopustila opstanak takvog prozora. Ali to se otešlo unedogled, činilo mu se da je to najduži dan svih vremena. Brižit je morala da obavi milijardu stvari u kuhinji i spavaćim sobama, a kad je konačno - čudo se desilo uveče - uspeo da je odvuče u klopku u dnevnoj sobi,

nijednom nije pogledala u pravcu prozora. Kao da je to radila namerno. Ektor je skakutao ispred prozora, mlatarajući glavom. Ona se smejala njegovom grupiranju - moj smešni muž. Gorko je žalio što nije otišao još dalje, što nije lepo zalepio neverovatno upadljivu šlajmaru. Možda još ima vremena za to, dovoljno je da se Brižit okrene, baciće se na prozor i zaprljaće ga još više! Potpuno nedorastao situaciji i potpuno iznuren od požude, nije više mogao da čeka. Opredelio se, dakle, za najbednije moguće rešenje i obgrlio je Brižit oko struka.

Dok su stajali ispred prozorskog okna, predloži joj da pogleda jedan od najromantičnijih prizora na svetu.

„Ako podigneš pogled, draga, primetićeš nešto veoma čudno...”

„Je li? A šta to?”

„Pa, zamisli, vidi se zgrada preko puta...”

„Da, i šta onda?”

„Onda, pa onda, to je neverovatno... Pogledaj, možemo da vidimo šta se dešava u stanovima.”

„Pa da... To se zove vizavi. Nego... i dalje te boli glava?...”

(Posle nekog vremena.) Pa ovo staklo je odvratno!”

(Radost lovca kad uhvati plen, oduševljenje ratnika koji učestvuje u osvajanju, život je nežan kao neki čuvari na tvojoj koži.) Nikoga nije iznenadilo što se začudio tonom dostojnim prezira:

„Je li? Misliš da je prljav? Nisam primetio...”

„Ne znam kakav treba da bude da bi ti primetio... ali ja nikad nisam videla odvratniji prozor!”

Brižit se baci na posao sa prijatnom lakoćom žena koje nikada nisu zatečene. Ne mogavši da zauzda malu erekciju, Ektor se odmaknu tri metra i zavalio se u svoju fotelju. Ličio je na kockicu leda koja dotakne dno čaše sa žestokim pićem pre nego što počne da pluta. Ona nije videla muža, a pogotovo nije videla pljuvačku koju on nije mogao da zaustavi, pljuvačku koja je počinjala da se širi po njegovoj inače nevinoj kravati.

To se tada desilo. Tada je zazvonio telefon.

Ektora to nije omelo, više nije postojalo ništa drugo. Brižit se, posle trećeg zvrriiii, okrenu i upita namerava li da se javi pre nego što taj ko zove umre (Brižit je, dakle, bila duhovita žena). Nije primetila pljuvačku, iako je

to bila pljuvačka sa pedigreom, još smo se nalazili na terenu slepe zaljubljenosti. „Aha, evo idem“, požuri on da kaže. Nije joj nipošto trebalo protivrečiti, bila je poput trudnice. Onaj ko je zvao u najgorem mogućem trenutku zaslužio je da mu u najmanju ruku išćupaju ruke, glasne žice i kosu. Ektor je išao unatraške, očiju prikovanih za prizor. On podiže slušalicu, pusti je da se nekoliko sekundi bori s dušom u vazduhu, a onda je spusti, obesmisliši sam princip telefoniranja.

„Pogrešno!“, viknu mehanički.

Vrati se da sedne. Iznenada ga preplavi uzbuđenje, a da nije ni znao odakle se stvorilo. Jecaji su mu prelazili preko lica kao što Magritovi ljudi padaju s neba. Ektor se uopšte nije pokajao. Upravo se ponovila lepota onog trenutka. Izostalo je iznenađenje, ali je u magiji tog drugog puta bilo još nečega, neverovatna doza strepnje, straha od razočaranja i, kao vrhunac, razorno olakšanje usled skoka adrenalina. Čist prozor, crvena zavesa. Brižit siđe sa merdevina, ali nije mogla da se pomeri, pošto joj se Ektor bacio pred noge, šapućući „hvala“, „hvala“... To je sigurno bio izraz užasnog smisla za humor njenog muža, pa se i ona smešila. Smešila se kao žena koja misli da je onaj koga voli budala.

4.

Lorans podiže tanjir da bi punim nozdrvama udahнула miris ćufti. Osećala se dobro u svojoj kuhinji opremljenoj svim mogućim aparatima i koristila je to subotnje večće u društvu prijatelja da se opusti: uskoro će igrati u finalu takmićenja od ključnog značaja za njenu međunarodnu karijeru. Trener joj je dao desetak dana odmora, ali ona nije mogla da se obuzda, udarala je lopticu i vežbala svoj legendarni pokret iz ručnog zgloba; uostalom, znate već kako to ide. Marsel je došao na sjajnu ideju da pozove Ektora i Brižit na večćeru. Bila je srećna što će ponovo videti muževljevog prijatelja. Nije taćno znala zašto, ali on ju je brižljivo izbegavao skoro dve godine. Naslućivala je, doduše, razlog. Ektor se užasno plašio Lorans od onog ispada sa pipanjem testisa. Sa njenog stanovišta to je, međćutim, bila samo potvrda naklonosti. Pozvala ga je, dakle, u kuhinju, između ostalog i zato da bi to razjasnila.

Zbog društvenih pravila, nije mogao da odbije.

On ude u prostoriju za spremanje ćufti, belog lica i hladne krvi. Ili obrnuto.

„Mogu li da ti pomognem?“, upita.

„Da, volela bih da porazgovaramo... Naime, evo o ćemu se radi... Ne razumem zašto sve ovo vreme bežiš od mene... Kad si otišao u Sjedinjene Amerićke Države, pomislila sam da je to zbog mene...“

Dok je govorila to što je upravo rekla, Lorans je polako ali sigurno krenula prema Ektoru, htela je da izglađe odnose, da se izvini za seksualni napad, ali kad ga je videla, kad je videla Marselovog najboljeg prijatelja, obuze je niska strast, nezadrživa kao u vreme Rasinovih tragedija. Fedra ćufti se baci na njega i kad se ponovo mašila za Ektorove testise, ruka joj udari o nešto tvrdo. Sluteći šta će se desiti te večćeri, zbog straha koji je, sve u svemu, bio opravdan, Ektor je stavio štitnik za međćunožje kakav koriste fudbaleri. Lorans vrisnu i svi uleteše u kuhinju. Odjurili su u urgentni centar. Dijagnoza je bila neopoziva: Lorans je uganula domali prst. Sutradan se naširoko i nadugaćko izveštavalo o tome u sportskim listovima: *Lorans Leroa se povlaći*. Njena dva obožavaoca u Evriju zaplakaše.

Ektor se osećao krivim. Svim profesionalnim sportistima treba dozvoliti da pipaju ćije god hoće testise, I to bez negodovanja. Žerar je to sigurno

radio do mile volje pre trke Uarzazat-Kazablanka. Osećao je da je zgrešio i bilo mu je teško da nosi taj žig (podsetimo da je već morao da prihvati to što ga nenormalno privlači Brižitino pranje prozora). Francuzima će opasti moral zbog njega. Pored jahanja i mačevanja, i pingpong je naš ponos i dika. Mi smo sportska nacija! A sada smo samo gomila uganutih domalih prstiju!

Ovo što je upravo rečeno nije sasvim tačno, a to udaljavanje od stvarnosti treba pripisati Ektoru. Zamišljao je najgore. Lorans se jeste povredila, ali je, zahvaljujući prijatelju kineziterapeutu, uspela da se oporavi i igraće u finalu. Uh! Bila je, međutim, mentalno uzdrmana i prvi put u poslednjih dvanaest godina ona zamoli Marsela da pođe s njom. Previše emotivan da bi pratio mečeve svoje drage, on nikada nije hteo da ide s njom. U kontekstu uganutog domalog prsta, moraće da prevaziđe strah. Nije imao drugo rešenje nego da usrdno zamoli svog prijatelja Ektora da pođe s njim ne bi li se izborio sa tom situacijom. Premda ga je pingpong zanimao najmanje od svih sportova, još sveže osećanje krivice natera Ektora da pristane. Otići će u subotu na ceo dan. Ektor upita Brižit ima li nešto protiv tog putovanja koje nije bilo planirano najmanje šest meseci unapred. Ni slučajno, požuri ona da ga umiri; ona je bila žena sposobna da improvizuje celu jednu takvu subotu. A onda najbezazlenijim glasom iznebuha dodade:

„Iskoristiću priliku da malo pospremim kuću.”

Ta rečenica ostade da lebdi u vazduhu i istog trena postade jedino što je lebdelo u Ektorovoj glavi. Zar je mogao da misli na nešto drugo? Malo će pospremiti kuću, malo će pospremiti kuću. Bio je izložen snažnim naletima strepnje. Nije se usuđivao da postavi pitanje koje ga je proganjalo, nije se usuđivao da pita za detalje tog pospremanja. Ali ona osujeti bilo kakvo ispitivanje dodavši kako će iskoristiti priliku da opere prozore. On se na licu mesta seti svog pokušaja samoubistva. A onda pokuša da se sabere, ipak je on muškarac! Najpre mu pade na pamet da u subotu ujutru sam opere prozore; tako bi bar bio siguran da ona to neće uraditi u njegovom odsustvu. Ili može da obavesti Brižit kako će u nedelju padati kiša; to obaveštenje bi obesmisliło pranje prozora, pošto kišnica obožava da ponižava čiste prozore. Na desetine odgovora opsedalo mu je um, ništa nije moglo toliko da ga usplahiri kao pomisao da neće prisustvovati

eventualnom pranju prozora, to je naprosto bilo nezamislivo. On se ponovo nađe ispred ogledala i zahvaljujući onome što je video, prekinu vrludavo defilovanje svoga uma. Tresao se i sa njega su padale graške znoja. Osećao je da ponovo gubi kontrolu nad svojom sudbinom i pretvara se u gomilu mesa prepuštenu mračnim demonima. Ničeovsko večno vraćanje istog praćakalo se u njemu.

* * *

Pardon, potcenili smo Ektorovu sklonost ka uvrnutom. Treba reći da je u odluci koju je upravo doneo bilo nečeg šokantnog, bar za one koji nisu imali priliku da se iz prve ruke uvere u njegovu neurotičnost. Kad je video kako se trese i znoji, doživeo je otkrovenje: nipošto ne srne da sprečava Brižit da pere prozore. Njegov problem nije u tome što ona sprema kuću, već u tome što on nije tu. Shodno tome, on zaključuje da nema drugog izbora nego da postavi kameru u stanu. Skrivenu kameru, naravno, a po povratku će uživati u snimcima. Eto, smislio je rešenje. U subotu može mirne duše da otputuje i pruži podršku Marselu, koji pruža podršku Lorans. Do tada nije išao na posao i kupio je dovoljno kvalitetnu opremu. Nije se pokajao zbog svih onih trenutaka koje je proveo čitajući časopise o savremenoj tehnologiji i modernom nameštaju; bio je čak zadovoljan što mu se to vreme konačno isplatilo. Dok je preduzimao sve ove korake, nijednom nije pomislio na nekadašnjeg Ektora, sposobnog da nešto preduzme samo onda kad je hteo da se domogne nekog predmeta. Zar je moguće da nije shvatio da se bolest vratila? Kad ga je šćepala, stavila mu je povez preko očiju.

Na sreću, uvek imamo nekog prijatelja koji će nam objasniti naš život. Marsel je, međutim, bio u nezavidnom položaju. Znao je da će atmosfera u kući biti grozna i da će moći samo da sanja musaku ako Lorans izgubi meč. To, naravno, nije bilo ono glavno o čemu je Marsel razmišljao i celo njegovo srce spajalo se u kosmičkim talasima sa podbogom zaduženim za pingpong. On nije bio nadmen: mučile su ga stomačne tegobe. Uostalom, dva prijatelja su došla na temu pranja prozora upravo zbog te neugodnosti. Želeći da ga rasonodi, nadajući se da će tako ublažiti ispuštanje gasova, nastojeći svim silama da tom čoveku, koji ga umalo nije ugušio, skrene pažnju na nešto drugo, Ektor pomisli kako bi bilo dobro da mu prepriča svoje najnovije dogodovštine. Poče, dakle, da mu objašnjava kako je sakrio

kameru na vrh police, kameru koja će se uključivati pri svakom pokretu na liniji prljavog prozorskog stakla. Njegov postupak je krunisan velikim uspehom, pošto Marsel, šokiran onim što je čuo, momentalno prestade da ispušta gasove. Razočaran, zatraži dodatne podatke: kako je sve to počelo, kako mu je pala na pamet tako suluda ideja i tako dalje. Čim je ovaj završio s objašnjenjima, on obelodani svoju surovu dijagnozu.

„Opet si potonuo, Ektore!”

Ektor u prvi mah pomisli na bazen. A onda izroni glavu iz vode i shvati prenosni smisao reči „potonuo”. Trebala mu je tišina da svari strašnu vest. Sve se uklapalo, svaka čestica njegove nove strasti lepila se, iz časa u čas, za njegov nekadašnji život. Ta snažna opčinjenost nečim i neodoljiva želja da to sakuplja. Ta snažna opčinjenost jednim trenutkom njegove žene i ta neodoljiva želja da ga ponovo doživi. I on tada, sričući, izgovori sledeću rečenicu: “Ja sakupljam trenutke u kojima moja žena pere prozore.” Ektor je sto dvanaest puta ponovio tu rečenicu. Znoj, pomama... Sakupljao je jedan trenutak svoje žene. Stalno iznova, to je bilo toliko očigledno da je bilo šokantno. I što je više razmišljao o tome, sve je više žudeo za jednim maleckim pranjem prozora; već se bio navukao. Pokušao je da ne zaplače, ali kako da ne misli na to strašno pitanje: može li on da postane drugi čovek? Kad je sreo Brižit, poverovao je da je dosegao čudesnu jedinstvenost, daje pronašao ženu nad ženama, jedinstvenu u svakom pokretu, jedinstvenu u načinu na koji gricka usne, provlači ujutru ruke kroz kosu, ljupko i otmeno, ženu nad ženama, jedinstvenu u načinu na koji širi butine. Ali ništa od svega toga; opet isto sranje, uporno i besmisleno, opet vodi život crva u ograničenom parčetu zemlje.

Marsel mu je pozajmio maramicu. Obećao je da će ga odvesti u Divil da jedu dagnje. Sve će se srediti. Ta ideja o dagnjama mogla je da ga dokrajči, ali se Ektoru, začudo, vrati malo boje u obraze. Sećanje na pranje prozora izmami mu osmeh (prerez između usana). Paradoksalno, nevolja jednog kolekcionara jeste u tome što on u svom poroku pronalazi najveći izvor radosti. Pretvoren u mentalnu kolekciju, trenutak pranja prozora pružao mu je mogućnost da ne živi kao mekušac (na jednoj seansi psihoanalize biće mu rečeno kako pokušava da ubije oca). Kad Brižit pere prozore - to je bio njegov refren, to je bila pesma koju zaljubljeni pevaju na kiši. Apsurd njegovog života imao je draž klišeja. I zato nije bio nesrećan; bilo mu je

dovoljno da pomisli na svoju tajnu. Pronašao je rešenje: da bi se dobro osećao, ne treba da se leci! On je takav i tačka. Voleo je ženino pranje prozora kao što drugi vole da odu kod kurvi kad izvedu psa u šetnju. Započće tajni život, ko zna koji po redu. To je, naravno, podrazumevalo prilično velik rizik: snimati ženu svog života bez njenog znanja baš i nije preporučljivo za porodični mir.

Marsel je obožavao da kupi novine kad putuje vozom; obične novine u kojima se govori o raznim događajima, letnjoj modi i slavnim ličnostima. Ispod miške je nosio nedeljnik čija je naslovna strana bila posvećena *neobičnom slučaju nestanaka*. Dve devojke su otete u istom pariškom kvartu. Moglo je da se sazna sve o njihovom životu, ali nije bilo nijednog podatka o otmičaru. Još zgranut zbog svoje odluke, Ektor pomisli da nikad neće doživeti otmicu svoje ličnosti. Konačno su stigli u grad koji je malčice podsećao na Sent Etjen. Lorans je dobila meč sa 23:21. Bila je krotka kad je pobeđivala.

5.

Brižit nije ništa primetila, kamera je bila neupadljiva, kao u dokumentarnim filmovima o životinjama. Ektor se po povratku pravio lud, što mu je bilo neverovatno lako, budući da je imao najviše predispozicija za takvo ponašanje. Subotom uveče vodili su ljubav, nastojeći da se što više iscrpe kako bi nedelja, dan koji se ponekad teško ubija, protekla u letargiji fizičkog oporavka. Bilo bi im, doduše, bolje da su apstinirali, pošto se desilo nešto strašno (i neobično za ljude koji smatraju da je nedelja težak dan za ubijanje): Mirej je zvala drhtavim glasom, neki problem sa supom, pomisli Ektor, ali se na kraju ispostavilo da je nešto mnogo ozbiljnije, pošto ga je telefonski poziv obavestio o očevoj smrti. „O, bože...“, uzdahnu Ektor. I tri minuta kasnije nije više osećao bogzna šta. Osim, možda, krčanja creva, što je bio znak da je gladan.

Smrt ima svoje nedostatke, zagorčava život ljudima u punoj snazi tako što im ostavlja na grbači one koji ne umru. Recimo, majku. Trebalo bi uvek umirati grupno, to bi bilo nalik na organizovano putovanje. Ektor nije znao zašto mu sve ove cinične misli prolaze kroz glavu, možda je to efekat smrti: čovek odjednom ogrubi. Ektor nije plakao, ali je Brižit, divna, oštromna žena, shvatila da se upravo desilo nešto nenormalno. Ona priđe svom čoveku, koji je odjednom imao detinje lice, i nežno mu spusti ruku na obraz. „Nešto nije u redu?“

Ektor u tom trenutku pomisli - da li je to bio odjek njegovog ciničnog delirijuma? - kako bi mogao sve da dobije od te žene. Koliko pranja prozora može da se učari kad se izgubi otac?

Ernest je bio stariji brat, pa je on primio majku. Ektor je proveo noć sa njima. Tu je bila i Žistin, koja se vratila u bračni dom posle pokušaja da živi sama. Odigrali su svoju krizu i sada su sve polako zaboravljali. Ektor se odmah seti priče o sreći koja se okreće. U njegovoj glavi, Žistinin povratak je najavljivao skori kraj njegove tobožnje sreće. Nije bilo nikakve sumnje: nad dvojicom braće lebdela je karmička pretnja, nisu mogli da budu istovremeno srećni (Karamazovi su bar sva trojica u bedaku). Braća treba da se ispomažu. Kako da ne, nije mogao da dobaci ni bednih godinu dana nesreće, gospodin je morao ponovo da se žistinifikuje. Da bi se opustio, on

ode da kupi supu u kesici, pa je spremi za majku. Nasušna supa će joj podići moral. To uopšte neće biti slučaj. Dok su dva brata ubeđivala Mirej da nešto pojede, bar toliko da pozivi do sahrane, ona pristade i suoči se sa bolnim otkrovenjem: supa iz kesice je ukusna. Za sve te godine kupila je, oprala i očistila dvanaest miliona komada povrća da bi u trenutku muževljeve smrti shvatila da naše moderno društvo nudi izvrsne gotove supe. Pala je u depresiju koja će se okončati sa njenim poslednjim dahom. Ektor je bio potresen i stavio je to novo osećanje krivice na gomilu osećanja krivice koju će nositi do kraja života.

Nekoliko dana pre sahrane Ektor se mnogo vrteo ukруг, takvo ponašanje je postajalo karakteristično za njega. Sabijao se u svoje godine i prvi put je razmišljao o tome što nema decu. Ko će mu obilaziti grob kad bude umro? Ko će stavljati cveće? Niko; bez potomstva, grobovi ostaju grobovi, nikada ne oseće mekoću latica. Ektoru se činilo da je oduvek tražio dobar razlog da napravi dete i da ga je sada pronašao u izvesnosti svoje buduće usamljenosti. Postajao je uskogrud, bio je opsednut ključnim pogodnostima, nije nam se baš dopadao u takvim trenucima. Posle čitanja članka posvećenog najboljim pozama za dobijanje potomstva (Ektorova marljivost, sklonost ka delotvornim stvarima), zgrabio je Brižit kao životinja u teranju. Ona pomisli da oseća potrebu da se uteši zbog očeve smrti tako što će neobuzdano voditi ljubav. Što se toga tiče, donekle je bila u pravu. Trudnoća nije, međutim, bila u njenim planovima. Dakle, kad je shvatila muževljeve ekspanzionističke težnje, priznade da nije spremna. Predložila je da uzmu psa ne bi li se polako privikli.

Tog dana je padala kiša, to je bio kliše! Smrt je uvek kliše. Čovek ne uvodi novine i ne razmeće se na dan svoje smrti. Uostalom, uvek isto leži. Žene su obukle crninu; visoke potpetice su podsećale pokojnika na otkucaje sata koje više neće čuti. Majci su polako tekle suze. Na licu joj se video protekli život i kratak život koji joj je ostao da proživi. Ispred groba su stavili pločicu:

Toliko je voleo svoje brkove

Ektor se zaustavio na reči *brkovi*. U toj reči je bio njegov otac, u toj reči je bila smrt njegovog oca. Brkovi su mu odjednom izgledali kao teret koji se podiže, dlake su se uspinjale na nebo. On je uvek živeo u strepnji i oskudici, uvek skučen u majušnosti dnevne sobe sa ogromnim satom. Očeva smrt. Razmišljao je o tom izrazu i sve njegove brige su nestajale, nestajale su sve zbirke, potreba da se stalno čuva; od mrtvog oca ne možemo ništa više da očekujemo. Postajemo odgovorni za svoju ljušturu. Podizao je oči ka nebu, brkovi su i dalje bili tamo, a u prednjem delu neba urezao se veliki prozor. Veliki prozor koji je Brižit odmah oprala.

6.

Poput žene koju svlačimo samo delimično, Ektor sačeka nekoliko dana pre nego što je pogledao kasetu. Ostavio ju je u jednom mirnom kutku dnevne sobe i sada, kad je ulazio u fazu popodneva u kojoj je bio inkognito, mogao je da razmišlja o tome da pokupi treći deo svoje zbirke. Udobno smešten u naslonjaču (telefonska slušalica je bila podignuta), Ektor će se naslađivati tim divnim trenutkom. Odmah je osetio nešto čudno: prvi put je, kako da kažemo, gledao Brižit dok je mislila da je sama. Za nekoga ko nije dobar poznavalac Brižit, promena nije bila velika, ali je Ektoru svako odstupanje od uobičajenog ponašanja, ma kako malo, bolo oči. Nalazio je da je manje uspravna. To je bilo pitanje milimetra, nebitna sitnica, ali su se na tajnom video-snimku videle sve promene na voljenoj ženi. Istini za volju, gledanje Brižit je bilo dosadno. Nije plenila svojom pojavom. U najboljem slučaju, mogla bi da statira u nekom od onih italijanskih te-ve filmova koji se prikazuju nedeljom uveče. Ektor se pribra. Dok je čekao sudbinski trenutak, nesvesno je kritikovao sve ono što nije taj trenutak. Brižit je morala da bude pranje prozora ili nije smela uopšte da bude.

Ektor pritisnu dugme za pauzu i osmotri svaki milimetar brižitovskog lista. Upravo mu je sinula jedna ideja, improvizacija u sreći: slikama treba dodati muziku! Pomislio je na Berija Vajta, Mocarta, obavezno, Bitlse, muziku iz filma *Car Wash* i na kraju se opredeli za jednu poznatu nemačku pesmu čije reči idu otprilike ovako: *nanenaj, ih-nanenaj, nanenaj, ih-nanenaj* (transkripcija). Kad neko snima svoju ženu dok pere prozore, ne štedi se na detaljima. Sve je moralo da bude savršeno. Čulno zadovoljstvo je fizika za koju svako ima svog Ajnštajna. Uspaljivala ga je ta nemačka melodija. Brižit je bila divna; gledao ju je po treći put u svoj čistoti njenog ženskog ispoljavanja. Više puta je zaustavio snimak. Njegove širom otvorene oči, kao usta pre kivanja, štrpkale su deliće filma. Ektor je postao potpuno zavisn od Brižitinog pranja prozora, toliko da je osećao maltene ne-užitak u zadovoljstvu (ponekad je teško voditi ljubav sa toliko voljenom ženom). Još je, naravno, bio kadar da uhvati *carpe diem* čistog prozora, ali ga je, kao i svakog judeohrišćanina koji živi u Parizu, sustiglo osećanje krivice leve obale Sene. Zadovoljeno zadovoljstvo uvek ima onu otrovnu boju kolaboracionističkih razdoblja. Osećao se prljavo, otac mu je upravo umro,

a on se prostački uzbuđuje. Ceo njegov život bio je puka maskarada, bio je mediokritet i stid mu je hodao po licu. Stid mu je hramao po licu.

To se tada desilo.

Da, snimak se tada zaustavio, pošto je Brižit sišla s merdevina i izašla iz kadra. Sledeća slika je bio Brižitin povratak, ali je sada bila u društvu nekog muškarca. Da, muškarca! Ektor se umalo ne uguši, iako nikakva pereca nije umirala na horizontu njegovog ždrelo. Nije stigao da pritisne dugme za pauzu, velike životne drame obično tako počinju. Muškarac i žena (da, Brižit je postala „žena“; iznenadni utisak da je manje poznaje) razgovaraju nekoliko sekundi, lica su im blizu, preblizu; odvratna usta. Zbog *nanenaj, ih-nanenaj, nanenaj, ih-nanenaj* ne čuje se jasno šta kažu. Oseća se maltene atmosfera novog talasa u toj atmosferi telesne izdaje. Muškarac, koji sigurno nije veliki filmofil, pretvara se, međutim, u zver, spušta pantalone i razmiče Brižitine butine; obavljeno je, to je rekord, manje od dvanaest sekundi.

Stop (Ektor zaustavlja kasetu).

U prvi mah ne rasuđuje, pomišlja da se baci kroz prozor, misli na telo muškarca, misli na trenutak kad se on praćaka na Brižit. Skot je nije pustio ni da opere prozore; sigurno je neki perverznojak. A on je sa prijateljem gledao pingpong; oduvek je mrzeo taj usrani sport, sport izmišljen zato da bi muškarcima nabijao rogove. Brižitino telo oskrnavljeno jednog subotnjeg popodneva, to je smrdelo na trivijalne događaje u provinciji, po svemu sudeći taj muški stvor joj je neki rod, to je nešto rodoskrvno zbog čega će ta odvratna veza postati veza koja vređa ljudski rod. Morao je da diše kako bi uspostavio kontrolu nad situacijom, a uspostaviti kontrolu nad situacijom značilo je pronaći tog manijaka i zavrnuti mu šiju. Samo, on se uopšte nije razumeo u nasilje; nekoliko puta se borio za predmete, ali nikada nije prešao sudbinski prag fizičkog napada. Obli ga hladan znoj kad se setio neznančevih dlakavih leđa, leđa širokih kao ajkuline čeljusti, varala ga je sa subotnjim neandertalcem. Potencijalni kukavičluk njegove buduće reakcije osvajao je teren u njegovom mozgu plašljivca. Verovatno su postojala i druga rešenja, pomislio je da unajmi ubicu, nekog profesionalca, metak u potiljak i gotovo, neće se više praviti važan kad mu se ona stvar otrombolji *ad vitam*, ona njegova odvratna stvar koja je istraživala Brižitinu mitsku utrobu. Ali ruku na srce, gde da nađe dobrog ubicu u petak po podne?

Bojao se da mu ne uvale nekog početnika koji će zaboraviti da spali naručiočevo ime pre nego što povuče obarač, možda čak nepodmazan.

Ektor nije čitao Aragona, uostalom, ne moramo da čitamo Aragona da bismo znali da je čulno zadovoljstvo diktatura. Tiranija u pravom smislu te reči, koja se ruši samo rušenjem samog sebe. Ideja da pronade ubicu, ideja da ucmecka tog tipa postala je šašava nakon što je na tren, jedan jedini, okrutni tren, okrznuo ideju sreće. Ostaviti Brižit neminovno bi značilo da se više neće videti: ako se više ne bi videli, to bi neminovno značilo da neće više prisustvovati pranju prozora. Podstaknut užasnim šokom koji je upravo doživeo, njegov um nas je uvlačio u očigledne istine. A iz tih očiglednosti proisticala je jedinstvena istina: ne može da razgovara sa Brižit o onome što se desilo. Trebalo je po svaku cenu sačuvati zbirku „pranja prozora”; ne sme ništa da ugrozi, makar ispao kukavica. Da, biće kukavica, radi zadovoljstva. To je moglo da se smatra porokom, iako je svaka senzualnost uvek tuđ porok: ljubitelji sado-mazo seksa sigurno misle da su ljubitelji misionarske poze prilično poročni. Ektor je upao u klopku sopstvenog čulnog zadovoljstva. Nije, dakle, imao izbora: kad se Brižit uveče vrati kući, pogledaće je pravo u oči i nabaciće svoj najlepši osmeh, onaj isproban na dan venčanja.

Stvarno nam se sviđao taj osmeh.

Treći deo
JEDNA VRSTA
DEKADENCIJE

1.

Ostati sa ženom koja vas vara zato da biste je gledali kako pere prozore nije ništa gluplje nego obići oko Zemljine kugle samo zato da biste na tren videli lepotu usne školjke te voljene žene, izvršiti samoubistvo kao Romeo i Julija (ta Julija je sigurno bila šampionka u pranju prozora), brati runolist za svoju Lepoticu Gospodnju, otići na samo jedan dan u Ženevu i tražiti *Ric* koji ne postoji, osetiti senzualne mehuriće, voleti tako da ličite na staljinističke brkove, sve je to isto, pa stoga Ektor nije imao razloga da se oseća krivim zbog svog malog senzualnog zastranjivanja. Svako ima svoju nesreću da voli. Ipak, ako ubedimo ženu da ne znamo da nas vara, to ide naruku miru u kući. Posle popodneva koje je upravo proveo, Ektor nije imao ništa protiv malog odmora u laži. Nije više mogao da je gleda istim očima; istini za volju, bilo je još gore, jer mu je ljubavnik stalno bio pred očima. Kad je posmatrao svoju ženu, video je ženu u koju se užlebio prostak sa licem češkog aparatčika. Kako se te večeri na televiziji prikazivao dobar film, to je moglo da se podnese. Biće na trosedu - trosed je sladak, kao nedavno usvojeno dete - i podeliće divan trenutak prijatne amerikanizacije. Brižit je bilo čudno Ektorovo ponašanje. Pokušavala je da sazna šta mu je i on je, naravno, u najboljoj tradiciji iznenadnih napada panike nekoliko puta rekao „ništa, ništa“, što je, treba to reći, zvučalo prilično bedno. Očajan, on baci pogled na prozor i uoči njegovu razočaravajuću čistoću; moraće nekoliko dana, možda nekoliko nedelja, da čeka ispod znoja drugog muškarca. Slaga da ga boli glava (po treći put te večeri upotrebio je isti izgovor) i Brižit ponovo rastvori dva šumeća aspirina u čaši vode. To mu je bio šesti, pa je sada stvarno počeo da oseća glavobolju.

Petak noću se obavezno završava subotom ujutru (uopšte nije sposoban da nas iznenadi). Nedelju dana ranije, prethodne subote, Brižit je varala Ektora u surovim uslovima koji su nam poznati. Tobože slučajno, čim je buđenje izašlo na videlo, pitala je muža kakvi su mu planovi (po svemu sudeći, njena preljuba je bila podešena kao švajcarski sat). Zar je on stvarno izgledao kao neko ko ima plan? Ektor nije nikad ništa planirao, pogotovo ne onim danima kad se njegova žena raspitivala o tome da bi vodila ljubav iza njegovih leđa dok je on zaokupljen svojim planovima.

„Nisam ništa planirao... a ti?“

Treba imati muda pa tako odgovoriti. Ali gospođa nije ni trepnula, ništa, ni graška znoja (on bi na njenom mestu već morao da podigne levu ruku da otera infarkt), žene su neverovatne. Žene su neverovatne i kad lažu i kad govore istinu. Brižit je, dakle, morala u kupovinu, a onda će, kasno po podne, od pet do sedam, biti sa bratom. Žerar je bio savršen izgovor; šta je mogla da radi s njim u subotu kasno po podne? Ne, to je nemoguće, niko se toga dana ne vidi s braćom. Braća se uglavnom viđaju utorkom u podne. Ektoru je vrijuckala krv (već se krčkala izreka). Njegovo dostojanstvo je hvatalo zamah, dobro poznat svakom rogonji. Gospodin je hteo da plan-duje i čeka sledeće pranje prozora; ali kad je gospodin čuo kako mu žena izlaže svoj dnevni raspored lažući ga u lice, on požele da je raskrinka. Muškarci su slabi isto koliko i njihove odluke: nije izdržao ni pola dana. Čim je Brižit izašla iz njihovog lepog stana (nekada su bili srećni), Ektor podiže slušalicu i pozva brata koji je bio alibi. Saučesnik, naravno, potvrdi. Odakle mu ideja da će je odati? Porodice uvek kriju preljubu u podrumu, to su Jevreji ljubavi. Alibi joj je naizgled bio uverljiv: treba da kupe roditeljima poklon za godišnjicu braka. Skotovi, i oni su u dosluhu s njom. Sigurno mu se cela porodica smeje iza leđa, sav se puši od ogovaranja. Kako je glup, trebalo je da pretpostavi! Srećom pa ga je obuzela strast prema ženinom pranju prozora; da nije bilo toga, nikada ne bi saznao za porodičnu spletku koju kuju oko njega. Sad mora dobro da pazi i - zašto da ne? - razmisli o postavljanju još neke kamere.

Ako je Ektor pozvao Žerara, bio je u obavezi da smisli neki izgovor. Žerar nije bio od onih koje ljudi zovu tek tako, za to je bio potreban neki konkretan razlog. Trapavo, i u panici, Ektor nije smislio ništa bolje nego da ga pozove da se predveče provozaju na biciklima. Možda popusti ako ga uhvati na osećanja. Kao što znamo, uprkos biciklističkom iskušenju, ovaj je, iznenađujuće samouvereno, potvrdio sestrin alibi. S druge strane, Ektor nije predvideo kolateralnu štetu od jednog takvog napada. Neverovatno dobro raspoložen, Žerar predloži da se odmah provozaju na biciklima. To je tačno: zašto bismo sutra ustuknuli ako možemo odmah da skočimo? Taj Žerar je stvarno bio budala (sada kada je brak išao nizbrdo, Ektor se neće više oduševljavati šurakovim biciklima i tom trkom magrepskih bezveznjaka u kojoj je pobedio prvi dopingovani evropski biciklista), ali kako je to bila budala čija je mišićna masa obrnuto srazmerna moždanoj,

nije mu, što se ono kaže, trebalo protivrečiti. Ektor je morao da obuče šorts, zbog čega je izgledao kao kandidat desnice na opštinskim izborima. On se pogleda u ogledalu i primeti da je smršao, bez primicanja je video da mu neke kosti štrče.

Žerar ga poljubi u obraz, familija su. Upravo sam uradio sto sklekova na levoj ruci, dodade umesto dobrodošlice. Otišli su pravo u podrum da uzmu bicikl njegovog prijatelja koji će voziti Ektor, bicikl za koji se ispostavilo da su mu gume malčice ispumpane da prijatelj ne bi postao potencijalni suparnik. Na stepeništu sretoše nasmejanog komšiju; mada je Žerar obično bio neverovatno srdačan, taj susret je protekao u neobično hladnoj atmosferi (brzi stisak ruke). Čovek može voleti da vozi bicikl sa zetom, ali nije u redu da šikanira komšiju. Ektor je uspeo da primeti nerazumevanje u komšijinom oku, ali pusti da taj utisak momentalno nestane. Tek malo kasnije, dok mu je Vensanska šuma ličila na ringišpil, jer se sve vrtelo oko njega, sustiže ga dvostruki utisak:

1) Taj komšija je sigurno Žerarov prijatelj, a ovaj se ponašao kao da ga ne poznaje.

2) Drugi utisak je bio još maglovitiji, ali je bio na putu da se izbistri. Ektor je imao osećaj da je već negde video tog čoveka, iako pre ovog dolaska radi provere alibija nikad nije bio kod šuraka. Možda je to bila neka slavna ličnost? Ne, slavne ljude ne šikaniraju na stepeništu. Bile su mu poznate te svetloplave oči, taj pogled, bili su mu poznati zato što ih je video nekoliko puta... Uarzazat-Kazablanka! To je bio jedan od biciklista na pobedničkom postolju!

* * *

Još su vozili, Ektor pogleda na sat: okretali su pedale skoro dvanaest minuta. Zašto vreme tako sporo prolazi kad se vozi bicikl? To je savršen sport za sve koji misle da život prebrzo prolazi. Listovi i butine u akciji provetravaju um, kako to da je Žerar i dalje tako glup? I tada je, na vrlo inteligentan način (on je naš junak), Ektor odglumio da mu nije dobro i zaustavio se kraj puta. Kao veliki stručnjak za sportsku medicinu, Žerar naniza nekoliko okrepljujućih šamara da bi povratio samrtnika.

„Ako hoćeš da nastaviš, slobodno idi, ja ću da stanem“, reče Ektor u agoniji.

Slabost je pripisao nedostatku treninga. Na kraju krajeva, nije se bavio nikakvom sportskom aktivnošću još od 1981, od šetnje kojom je, kao i svi, proslavio pobjedu Fransa Miterana; kasnije je Fransa Miteran umro posle duge bolesti koju su dugo krili od Francuza, a on nije imao konkretnu priliku da se opet bavi sportom. Biciklizam je najednom pobeđivao pingpong na spisku sportova koje prezire. Žerar je bio smeten, za njega je porodica bila svetinja, poput kralja; nije mogao da ostavi člana porodice pored puta, zakoni njegove vere nisu to dozvoljavali. Ali pošto je bicikl bio njegov glavni bog, on ode da sam provoza još nekoliko krugova. Ektor sede na klupu da se oporavi i upravo mu je na klupi pala na um ta makijavelistička ideja: raskrinkaće Žerara. Svako je gledao sebe, a ako se cela Brižitina porodica ujedinila protiv njega, morao je da iskoristi sva oružja koja ima, uključujući i ono najpodlije: cinkarenje. Branio je svoje interese kao prva životinja koja naiđe u vreme rata. Neće ipak dozvoliti da ga gadno ogrebu i da umre laganom smrću, nikad više ne videvši pranje prozora.

Posle četrdesetpetominutnog napora, Žerar se vratio maltene nezaduhan. Uzjahao je bicikl kao nikad pre, a naročito je ponovo sišao s njega kao nikad pre; redovni gosti bistroa *Kod Kovalskog*, na ulazu u Vensansku šumu, mogli su da posvedoče kako je hitro sišao s bicikla. Za laganje je potreban minimum inteligencije. Žerarova inteligencija, za kojom je njegovo ponašanje vapilo, mrvila se na sve strane. Nije se, dakle, setio da kupi žvakaću gumu. Ektor je odmakao nos nekoliko centimetara kako bi mogao da prati šurakove podvige. Oštro ga je prekinuo:

„Znam da nisi pobedio u trci Uarzazat-Kazablanka.“

Žerar je ćutao.

„Ako mi ne kažeš sa kim se tvoja sestra sastaje danas u pet, sve ću reći tvojoj porodici... I svim tvojim prijateljima alkoholičarima!“

Žerar jeste bio pomalo mitoman, ali su svi smatrali da je fin. Nije navikao da ga napadaju (već je vođena rasprava o toj trci, taj slučaj je bio odavno zaključen i sahranjen u njegovoj glavi; laži su, naravno, Lazari uvek spremni da ustanu u čudu novog svetla...), i zato je njegova sposobnost da odgovori zapela. Postoji jedna izreka o zatišju pred buru,

hm, čim se povratio od onoga što je upravo čuo, žestoko se okomio na Ektora. Polomio mu je dva zuba, a onda se zaustavio:

„Najbolje je da to sredimo kod mene!”

Ektor je svim silama nastojao da povuče ono što je rekao, ali je pogodio Žerara u osetljivu žicu. Trka Uarzazat-Kazablanka bila je ceo njegov život; postolje na kome su mu proticali dani. Nikakvi pregovori nisu bili mogući; dva predstavnika iste porodice našla su se već sledećeg trena u Žerarovom podrumu. Malo ranije toga dana, kad su u taj isti podrum došli da uzmu prijateljev bicikl, Ektor nije primetio ogroman reklamni poster za film *Kad jaganjci utihnu*. Najednom se u magnovenju maglovito priseti jedne pseudofilmofilske rasprave: Žerar je tada, skoro sa suzama u očima, govorio o scenama otmica u svom omiljenom filmu.

2.

U tom prostoru na rubu agonije Ektor je ponovo razmišljao o trenucima kada ga je sladostrašće konačno oslobodilo beskonačne istovetnosti njegovog života. Premda nezaboravne, pojedinosti prvih trenutaka njegove ljubavi prema Brižit bile su zamagljene u pari jednog nenadmašnog, tanano surovog užitka. Kad je maltene prestao da oseća Žerarove udarce (postoji neobičan stadijum kad se bol spaja sa sladostrašćem), krv u njegovim ustima poče da se pretvara u sredstvo za pranje prozora. Nije preklinjao, nije ništa govorio. Čvrsto uvezan kao krijumčarena šunka, mirno je čekao smrt na peronu, s nadom da neće biti kašnjenja kao prethodni put. Naravno, nije bio na samrti; iako Žerar nije imao mnogo iskustva na polju prekomerne grubosti, filmofilsko znanje mu je govorilo da treba samo isprepadati besramnog izdajnika koji preti da će progovoriti. Name-ravao je, dakle, da prestane sa batinama čim od žrtve čuje obećanje večnog ćutanja. Ali namesto i umesto ćutanja, pred sobom je imao osmeh. Zapavši u ekstazu koju je dželat smatrao nastranom, Ektor je otkrivao gotovo mazohističko zadovoljstvo. Žeraru ništa nije bilo jasno: u filmu *Kad jaganjci utihnu* žrtva se nije smeškala; dobro, nju su seckali, u redu, ali posle svih tih udaraca (bolele su ga šake), zet koji se široko smeši otkrivajući sve zube, osim dva, izgledao mu je kao halucinantna vizija. Žerar najednom poče da se trese pred onim koga je mučio. I minut kasnije baci se na kolena:

„Da, istina je... Nisam pobedio u trci Uarzazat-Kaza-blanka! Oprostite, oprostite!”

Ektor se vrati sa sladostrasnog putovanja. Odjednom ga je sve bolelo od udaraca. Obećao je da nikome neće ništa reći; uostalom, nije bio siguran da još ima jezik kadar da oblikuje reči. Pokušao je da ustane i Žerar mu je pomogao. Bilo im je neprijatno zbog dubokog neshvatanja onoga što im se desilo. U borbi su učestvovala dvojica finih momaka, pogođena u osetljivu žicu: za jednog je to bila potencijalna slava, za drugog erotski potencijal. Dvojica finih momaka koji su upali u zamku težnje da po svaku cenu sačuvaju šagrinsku kožu svog života.

Na toj zajedničkoj crti, oni se zagrliše.

* * *

Ektor se kući vratio pešice, pronalazeći kao u magli geografske putokaze za svoje zastranjivanje. Ljudi su ga gledali na ulici, što mu se nije desilo još od dana samoubistva; svakako je, dakle, mogao da stavi taj dan na spisak svojih najneslavnijih podviga. Ušao je u apoteku da kupi nešto čime će se dezinfikovati i da zalepi nekoliko hanzaplata na lice. Mnogobrojne rane primoraše ga da se skoro ceo prekrije. Usput je čuo kako ga neki glas poredi sa nevidljivim čovekom. To je bilo glupo, ne možemo da ličimo na nevidljivog čoveka, pošto niko nikada nije video nevidljivog čoveka.

Ispred svoje zgrade Ektor zapali cigaretu na zaprepašćenje svojih pluća. Pušio je kao odrastao čovek, gutajući mrtvorodene kolutove dima. Ako nijedna žena ne padne s neba, posle cigarete može pokušati da nastavi normalan život. Misli su mu ponovo dobijale suvisli oblik u svojoj povezanosti. Kajao se što je hteo da ucenjuje biciklistu. Sve bi bilo jednostavnije da žene koje volimo ne peru prozore. Preplavljen ljubavlju, pomirio bi se sa tim seksualnim ispadom i oprostio bi. Možda bi otišli kod nekog psihologa za parove u krizi? Ispričali bi zašto su im toliko potrebna druga tela da bi napredovali, zašto su ljudožderi koji se hrane tuđim mesom. Seli bi na kauč i doktor bi poželeo da se i odvojeno vidi sa njima. Kako bi uporedio, definisao problem, shvatio otkud Ektorovoj ženi, ženi toliko erotičnoj u njenoj običnosti, potreba da je tucaju stojeći u njihovoj dnevnoj sobi. Sigurno je postojao neki razlog.

Ektor iznova postade svestan bola. Nije mogao da se oporavi od toga što se vratio u slavna vremena bednih perioda svog života. Kako je mogao da pristane na takvo poniženje? Pranje prozora jeste divno, ali odakle mu pravo da se toliko sroza? Kao u jeku kolekcionitisa, gazio je svoje dostojanstvo zbog jednog predmeta. U tome i jeste bio njegov problem, smatrao je da nije ništa više od pukog predmeta. Nije bio ništa, i u trenutku kad je to pomislio, stao je pred ogledalo da bi se podsetio svoje nevidljivosti. Ja sam predmet, pomisli. Možda će morati da sakuplja sam sebe kako bi ozdravio! Htede da se nasmeši, ali mu je osmeh bio zarobljen među dezinfekcionim zavojima. Nije hteo da se vrati kući; pogleda gori li svetlo. Ne, nije bilo nikoga. Možda je njegova žena u tom trenutku doživljavala orgazam.

Ektor nije više imao suza.

Daleko od ženinog hipotetičkog orgazma, on se okliznu na neku meku i mirisnu masu. U toj maltene kineskoj četvrti bilo je mnogo pasa. Četvoro divnih badavadžija stadoše ispred neumetničkog amaterskog klizača, ali ne zato da bi mu pomogli da ustane, već da bi u zajedništvu izrazili žaljenje što su propustili jedan takav pad. On ustade, samo se, što se ono kaže, uplašio; često se, međutim, zaboravlja da je *strah* jedna sićušna kost u blizini kuka. Kasnije, kad bude otišao kod lekara, predveče narednog utorka - doktor Sejmur će pokušati da vas primi između dva pregleda, rekla je v. d. pomoćnice Dolores, pošto je insistirao da vidi snimak - biće mu potvrđeno naprsnuće straha.

Nedelju dana je zvanično bio rogonja. A imamo pravo da računamo kako nam se ćefne. On je čak imao pravo da proslavi tu počasnu titulu. Mnogi muškarci, navodno, maštaju da postanu rogonje samo zato da bi i oni mogli da varaju žene bez grize savesti. Očigledno je svoje iznenadne teorije prilagođavao svom položaju budućeg isposnika. Nije bilo nikakve sumnje u pogledu takvog ishoda, jer su žene, kako kažu, mnogo odlučnije od muškaraca. Dakle, ostaviće ga. I onda će biti samo ostavljeni muškarac. Gušio se pri pomisli na prazan krevet, pomisli koja se uobličavala u njegovoj glavi. Njegova ljubav će otići i ostaviti hladnu posteljinu. I kafa će biti večno hladna (uzgred, kako se kuva kafa?). Provođiće dane ispred televizora i na pižami će imati fleke koje ne mogu da se skinu. Zaboraviće da je i on bio muškarac sposoban da se ujutru obrije. Ma ne, to nije moguće! Nije se mirio sa sudbinom depresivnog strašljivca; mora ambicioznije da razmišlja o životu. Promeniće se, mora da se promeni! Zbog ljubavi je bio spreman da se liši pranja prozora. Oprostiće dlakavo telo tog drugog muškarca, srećno telo tog drugog apsurdnog mozga. Oprostiće lutanje putenosti, njenu potrebu da se užlebljuje kao raspomamljena da bi postojala! Svi znaju šta je smisao njenih zastranjivanja. Treba, dakle, da ih prihvati, ne trudeći se previše da shvati.

Iznenadiće je, nije video nijednu drugu strategiju za ponovno osvajanje svoje žene. Razrogačiće joj oči od zaprepašćenja. Doseći se da je dočeka sa veličanstvenom večerom kad se vrati oblivena nekim čudnim znojem. Čak i preljuba može da se izleći ljubavlju. Jednom joj se dopalo Loransino

pečenje. Nažalost, njegova odlučnost je ostala na njegovoj nameri, pošto te večeri nije bio kadar išta da spremi. Izvešće je onda u restoran i, da bi proslavila taj neverovatno neočekivani izlazak, ona će se obući kao princeza. Restoran će biti čista sreća. Tamo će biti sveća, koje će obaviti polumrakom očigledne naprsline na njihovom braku. Ta pomisao na večer kada će sve početi iz početka podigla je Ektorov moral, za koji smo mislili da je mrtav. Ušao je u zgradu, zaboravivši da njegov fizički izgled nije u svom najboljem izdanju. Smrad psećeg izmeta bio je toliko uporan da smo se s pravom mogli zapitati šta je taj pas pojeo.

Na sreću, nije nikoga sreo na stepeništu.

Na nesreću, kad je onakav nikakav ušao u stan, iznenadio je sve one koji su već čitav sat pokušavali da ga iznenade i koji su sa nadmenim umećem budnosti viknuli: „Srećan rođendan!“ Prepoznao je Marsela, Brižit, Ernesta i ostale. Čovek stvarno treba da bude budala pa da se rodi na taj dan.

3.

Ektor je bio upravo tip muškarca koji ne podnosi da mu organizuju rođendane; u svojoj glavi, u tome nije video ništa drugo do zaveru. Domunđavali su se iza njegovih leđa, pripremili su iznenađenje onako kako drugi kuju izdaje. Da i ne pominjemo to da im njegova neobična inicijativa nije išla naruku: odakle mu ideja da vozi bicikl sa Žerarom!? Skotovi su se malo uspaničili, ali su se dočekali na noge organizatora iznenađenja (pravi profesionalci). Nije čak znao ni koliko ima godina. Mora da su mu svi ti neverovatno dobro raspoloženi ljudi spremili tortu koja će ga neizbežno podsetiti na to. Zato su svi bili tu: da proslave odbrojavanje, da sabiju njegovu lažnu mladost u šlag. Kad se pojavila njegova faca, atmosfera se pokvarila. Zapitaše se šta mu se desilo. Ektor zaključio da je na dan kad se našao naspram svih tih poznatih ljudi njegov izgled bio podnožje talasa. To je bio neosporan znak katastrofalnog društvenog života. Ipak, taj pad kolektivnog morala bio je kratkotrajan. Kad se organizuje rođendansko iznenađenje, mora da se glumi dobro raspoloženje (smemo da se durimo samo ako smo pozvani). Svi su se osećali odgovorno zato što su tako ponizili Ektora. Zato su se upustili u umilno smeškanje. Ne dopustivši da se zbune, porodica i prijatelji zapevaše klasičnu pesmicu. Tu nikad nema iznenađenja, uvek se peva „Danas nam je divan dan...”

Kao i obično (to je loša navika), Ektor požele da umre na licu mesta. Sramota koju su mu svi oni nanosili bila je nemerljiva. Odlučio je da se promeni, odlučio je da prihvati ženinu nimfomaniju u povelju, a nepravedno su ga mrvili u pokušaju da postane odgovoran muškarac. Svi su se poigrali s njim, tako je uvek bilo i biće. Počev od njegovih roditelja, koji su odlučili da ga donesu na svet samo zato da bi se osvetili za odlazak njegovog brata. Ljudi ne prave dvoje dece sa dvadeset godina razmaka, nemaju pravo na to... Stajao je kao ukopan, skamenjen u nelagodnom osećanju zato što je to što jeste. U tom trenutku dao bi sve na svetu da svuda oko sebe ima zaštitničke predmete, ogromne kolekcije poštanskih maraka ili ukrasnih čačkalica koje bi ga zaklonile od tuđih pogleda. Među njima je bila i njegova žena, njegova Brižit. Nije, znači, bila sa ljubavnikom; još ga je malčice volela. To je bio maglovit osećaj, mala nijansa, a ipak je osećao tihi odjek nade: još ga voli... Pretpostavila je njegov rođendan telesnoj aktivnosti sa drugim muškarcem. Sve u svemu, nije toliko izlišno

roditi se jednog dana i slaviti taj dan. Volela ga je... Hteo je da proživi svoju budućnost kao brodolomnik na pustom ostrvu na tom patrljku ljubavi koji je ostao.

Mirej, njegova majka, priđe mu kako bi saznala šta je s njenim zlatom. Trebalo je da se okupi mnogo ljudi da bi ga nazvala zlatom. Taj iznenadni povratak u stvarnost imao je samo jednu posledicu: naterao ga je u beg. Sišao je niz stepenice, ali ne sve. Tačnije, promašio je jedan stepenik. I posle prilično spektakularnog koluta napred, obreo se na komšijinom spratu. U svojoj nesposobnosti da ustane osećao se kao vepar koga je ranio pijani lovac. Brižit potrča za njim; stegla ga je u naručje ne bi li ga umirila. Ektor je drhtao. Nije ništa polomio, ali se prepao od koluta, pošto se nadovezao na nekoliko pehova toga dana. Toga dana koji se malčice odužio. „Ne brini, ja sam ovde...” Tačno protumačivši muževljev bol, ona dodade: „Da, reći ću im da odu.”

I tako gosti odoše sa propale rođendanske proslave.

Kad su se ponovo popeli u stan, položila ga je na krevet. Bolelo ga je što mu izgleda tako lepo i bolovi su negodovali zbog tog nepotrebnog viška. Skinula mu je odeću i prešla mlakim sunđerom preko crvenila na njegovom telu. Pošto nije baš znala odakle da počne, nije se usuđivala da ga pita šta mu se desilo. Nije joj bilo jasno ni zašto pokušava da joj se nasmeši. Bio je toliko srećan što brine o njemu. Sigurno ga voli kad je tako nežna. Čak mu je poljubila jednu ranu sa čudnom nadom da će njena kisela pljuvačka prouzrokovati momentalno zaceljenje. Njene usne su isisavale i otrov nerazumevanja. Treba li uopšte da pokušavamo da saznamo? U svakom slučaju, Ektor nije mogao da govori. Brižit je, s druge strane, morala da govori.

„Da li tvoje stanje ima neke veze sa video-snimkom? ... E pa, nije ono što misliš... Nisam mogla da shvatim zašto mi nisi ništa rekao. Čekala sam nedelju dana da razgovaraš sa mnom o tome... To je bilo kobajagi! Varka! Muškarca vidiš samo s leđa, pretvaramo se. Primetila sam kamere onoga dana kad si otputovao... Nisam znala šta da radim. Htela sam da te pozovem kako bi mi objasnio. Pitala sam se jesi li lud. A onda... radije sam se osvetila tako što sam režirala scenu preljube... A ti nisi ništa rekao!

Nedelju dana nisi ništa rekao... Poverovao si da te varam i ćutao si... Ne mogu više da verujem da me voliš..."

Brižit nije, dakle, imala polni odnos u njihovoj dnevnoj sobi; to je bila nameštaljka. Izrazila je jednonedeljnu uzdržanost. Ektorov osmeh se široko razvuče. Sporost uma nije mu još dozvolila da shvati kako je sada na njega red da položi račune. Da objasni zašto je snimao ženu svog života.

„Zašto si me snimao?"

Ona nadoveza to pitanje i nezadržive suze potopiše to pitanje. Plivali su u nerazumevanju. Ektor pokuša da je umiri pogledom, da joj kaže koliko je voli. Hteo je da je ovekoveči svojom ljubavlju. I u središtu tih derealizovanih sfera on pomisli na svoj odgovor. Da li je imao izbor? Zar je mogao da joj kaže nešto drugo osim istine i samo istine? Ako ga voli, razumeće ga, jelda? Zar ćete ostaviti muškarca koji vam je priznao da najviše na svetu voli način na koji perete prozore? To je izjava kao i svaka druga, tipično uništavanje čulnosti. Žene vole originalne muškarce, marginalce, je li tako? Doduše, da bi neko znao šta žene vole, treba da poznaje najmanje dve, pomisli Ektor. On ustade, uze Brižitinu ruku, tu ruku koju je video pre nego što joj je video lice; žene svog života obično srećemo ispred knjiga. Oboje su išli ka dnevnoj sobi. Muškarac pokaza prstom prozor, a ženi i dalje ništa nije bilo jasno. Sve dok joj on nije objasnio:

„Hteo sam da te snimim kako pereš prozore."

Četvrti deo
JEDNA VRSTA
SENZUALNOSTI

1.

Uveren da niko više neće hteti ponovo da ga vidi, Ektor se pripremao za samotničku sudbinu letnje kiše. Nemamo pravo da ne prisustvujemo iznenađenjima koja nam drugi priređuju. Brižit ga je umirila onako kako je samo ona umela. Pozvala je porodicu i prijatelje da im objasni razloge iznenadnog bekstva. Izmislila je pad na ulici (neoboriv alibi). Morali su da razumeju, zar ne? Ko ne bi isto postupio? Samo je Žerar delovao sumnjičavo, naravno, ali pošto obično nije shvatao ono što mu se govori, njegova sestra nije zapazila tu sumnjičavost. Trenutno je trebalo spasti obraz, ubediti druge da nije ništa strašno, da su padovi česta pojava u našim klizavim društvima. Čak je naterala sebe da se nasmeje. Žene uvek uspevaju da zadrže kurs u hroničnom skretanju muškaraca s kursa. Sada kada je otklonila tuđa pitanja, suočavala se sa sopstvenim. Sa ogromnim, glavnim pitanjem, sa pitanjem bez presedana u istoriji pitanja. Kako se treba ponašati prema čoveku koji vas krišom snima dok perete prozore? Apriori, posle početnog nerviranja, mogla je samo da pomisli kako je bolestan. A bolesnici se ne ostavljaju, pogotovo ako ih volite bolesnom ljubavlju. A ona je njega volela, u to nije bilo nikakve sumnje. Nekoliko dana su ostali zatvoreni u stanu. Ona je bila bolničarka. Želeo je da bolest potraje, samo zato da bi ovekovečio taj osećaj da sedi na dlanu svoje drage. Bolest ga je pretvarala u predmet. Osećao se kao okupirana zemlja, nije više snosio nikakvu odgovornost za svoje telo. Njihov brak se učvršćivao u tišini tih dana; ta faza je, svakako, bila neophodna pre nego što kažu šta imaju i razmisle o budućnosti. Ćutanje je lećilo očiglednost njihove ljubavi. U odsustvu reči, postupci su bili izrazito nežni. Šake su razgovarale kao senke u kineskom pozorištu, mimikom su dočaravali nežne izjave. U tim trenucima bili su na rubu euforije, neke vrste ekstaze primitivnih zveri. Poslednjih dana Ektor je pravio grimase, pretvarao se da ga još ponegde boli. Prepuštao se suludom snu o životu bez reči, muškaraca i stvari. O životu koji će provesti u posmatranju svoje žene.

2.

Neće, ipak, večno živeti kao pustinjaci. Brižit je htela i morala da zna. Zašto ju je snimao i, pre svega, zašto joj nije ništa rekao? Odgovori na ova dva *zašto* odrediće njihovu budućnost. Ektor je bio veoma loš u objašnjavanju. Uspaničio bi se kada bi govorio o sebi. Bojao se da neće razumeti i da će se ukrcati u avion i otputovati iz zemlje, a onda u vozove i brodove kako bi se zauvek udaljila od nje. Prve reči koje su mu se oblikovale u ustima bile su reči „povratak bolesti“. Uspeo je da polako ispriča svoju prošlost, poraz sa Niksonom, laž o putovanju u Sjedinjene Američke Države... Ukratko, zamuckivao je svoj život kao neki roman. I na kraju je priznao kako je hteo da sakuplja trenutke kad ona pere prozore. To je bila njegova nova zbirka, najapsurdnija, najluđa, zbirka koja mu je kvarila stabilan život, a ipak mu je srce lupalo dok je govorio o njoj. Nikada nije bio toliko srećan u nekoj zbirci kao u toj zbirci čija je junakinja bila njegova žena. Premda svestan drame koja se odigravala, nije odbacivao senzualnu moć jednog takvog trenutka. Brižit se nakratko dvoumila treba li da bude polaskana, pre nego što je priznala besmislenost takve pomisli. Muž joj je bio bolestan. Doduše, retke su žene koje mogu da uzbude muževe samo tako što peru prozore... I što joj je neverovatnije zvučalo ono što je slušala, to je bila sigurnija da ga neće ostaviti.

Ektor je ridao. Njegov život je bio samo duga bolest. Kriv zato što se ponovo tako užasno razboleo, morao je da prihvati odgovornost (bilo mu je muka od tog izraza) i da ode. Nije imao pravo da kvari njihovu ljubav. Sve do te strašne zbirke, nikad nije nikoga uvlačio u svoju bolest. Brižit mu je bila neophodna; bez nje nije bilo zbirke. Jednačina je bila izuzetno perverzna. On dramatično potraži svoj kofer. „Moram da odem!“, viknu podigavši pesnicu. Ličio je na glumca na audiciji za dublera. Oni koji tako razmetljivo odlaze, nikad ne odu. Brižit se nasmeja njegovim šalama i uvrnutosti njihovog braka. U časovima mladosti, kad caruju klišeji, maštala je o životu sa jakim i zaštitnički nastrojenim muškarcem; imali bi decu: dečaka koji voli fudbal i ćerku koja loše svira klavir. Nikada nije maštala o mužu koji balavi zbog načina na koji ona pere prozore. Ta pomisao joj se, međutim, dopadala više i od čega: nijedna sekunda njenog života nije ličila na neku već sažvakanu ideju.

„Ostavi kofer!“

Ektor poslušava već kod reči „ostavi“. Ona stavi mužu prst na usta; dobro poznati znak koji podstiče na ćutanje. Onda ga uze za ruku i predloži mu da pođu u dnevnu sobu. Polako prođu kroz svoj hodnik. U prostoriji gde se uzbudio zbog pranja prozora, ona upita glasom Lolite:

„Tako znači, sviđa ti se kad perem prozore?“

On pomeri glavu odozgo naniže. Ona nastavi:

„Znaš, ljubavi... Svi parovi imaju svoje fantazije i bubice... Ruku na srce, to mi se i dalje više sviđa nego da me vodiš u noćne klubove za svingere... Osim toga, to je prilično zgodno, pošto mogu da perem prozore... Ne, ne vidim ništa loše u tome, štaviše, smatram da smo relativno normalan par... A ja, žena koju voliš, dužna sam da ti ispunim fantaziju...“

Na ove reči, ona se pope na male merdevine male-stralno predviđene za tu svrhu. Ektor, koji se nije slagao sa rečju „fantazija“ (radilo se o nezadrživim i patološkim nagonima, a bez fantazija može da se živi), nije mogao da ispusti nikakav zvuk, jer mu se grlo osušilo čim je počeo prvi takt pranja prozora. Ovaj opus je imao jednu divnu karakteristiku zbog koje je taj trenutak bio u samom vrhu njegove kolekcije: ta karakteristika je bila najava trenutka u pravom smislu te reči. Žena ga pogleda pravo u oči i reče: „Opraću prozore za tebe...“ To pranje je neosporno spadalo u remek-dela; da ne kažemo da je bilo remek-delo njegove kolekcije. Da, to je bio vrhunac. I on shvati šta je, pored najave, glavni sastojak koji ga ubija od zadovoljstva: odsustvo osećanja krivice. Prvi put se otvoreno naslađivao čulnom opčinjenošću na dnevnom svetlu. Nije se zavukao u mrak njenih bizarnosti.

Pošto je uklonila i poslednju mrlju, Brižit side s merde-vina i priđe mužu. Ektor nije znao kako da joj zahvali. Brižit ga prekinu:

„Ne zahvaljuj mi... Ponavljam ti, to je u braku normalno... Ali ako hoćemo da naš brak uspe, moraš i ti da ispunjavaš moje fantazije...“

Ektorov um zastade posle ove rečenice. Nikad mu nije palo na pamet da njegova žena ima fantazije. Brižit je bila previše čedna za tako nešto... Ili je možda fantazirala o tome da iznenada, tek tako, upali svetio dok vode ljubav. Da upali svetio iz zezanja. Mora da je to bila njena fantazija. Tako nežna Brižit, Brižit božanstvenih listova primicala se njegovom uvu da bi mu otkrila svoju fantaziju. Ektoru pođe za rukom da padne iako je sedeo.

3.

Ektoru se dopala jedna do tada potcenjena vrlina njegove žene: situaciona inteligencija. Brižit ih je stavljala na ravnu nogu. Pretvoriće se u senzualnu animatoricu da bi spasla njihov brak. Uravnotežavajući njihov odnos, ublažavala je njihovu različitost; granica između njih je postajala porozna. Brižit je imala neograničene rezerve samilosti: da samilost iznenada postane ključna za pokretanje automobila, Sjedinjene Američke Države bi je odmah napale. Ljubila je Ektora u polumraku, njihovi ljubavni zagrljaji bili su sve manje seksualni; voleli su se u svojoj samoći. Tela su im ostala isprepletena najduže što su mogla. Na njegov zahtev, opraće prozore.

Takav će im biti život.

Bilo je prerano za ponovni susret sa porodicom i prijateljima (pretvarali su se da su otputovali u Sjedinjene Američke Države kako ne bi morali da im objašnjavaju svoje socijalno zatočeništvo)... Odlučili su da okreće ceo stan u belo i pustili su, manje-više namerno, da se farba preлива. Nekoliko dana su bili beli. Beli ljubavnici na beloj pozadini.

Njihova ljubav je bila moderna umetnost.

4.

Život im se polako vraćao u život. Pokušavali su da se smeju preokretu u svojoj priči. Zaprati bi se i legli. Ektoru se vraćao izgled dostojan polumodernog muškarca. Zvanično su objavili povratak sa putovanja, sve će početi iz početka na punom svetlu. Najzad će moći da ispune Brižitinu neobičnu fantaziju. Nisu to mogli ranije da urade, pošto je ta fantazija iziskivala da ih prijatelji pozovu u goste. Odabrali su Marsela i Lorans (zar su imali druge prijatelje?).

Marsel raširi ruke najviše što je mogao, u meri u kojoj su mu to dozvoljavali zidovi. Sva ozarena, Lorans dolete da ih dočeka, pošto je još imala pune ruke posla u kuhinji (pečenje). Ektor, kome je već bilo neprijatno, pribojavao se te večeri. Ali žena mu je priuštila toliko pranja prozora da nije izistinski imao izbora. Brižit je najednom delovala razvratno, na licu je čak mogao da joj se uoči osmeh lake ženske. Čovek bi rekao da je oduvek vodila takve ceremonije; dovoljno samouverena, bez žurbe opusti partnera. Za to nije imala drugu mogućnost nego da uradi ovo što sledi: dok su dva para pijuckala marselovski punč (jedan komadić korice limuna i tri komadića korice iznenađenja), ona izrazi oduševljenje tako lepim stanom. Premda je bila sportistkinja visokog ranga, Lorans nikada nije ostajala neosetljiva na pohvale u vezi sa načinom na koji je održavala kuću. Ispuni je ponos zato što joj je jedna žena iskazala poštovanje. To osećanje se, međutim, ubrzo razbi o Brižitino novo zapažanje:

„S druge strane, ako smem da primetim... Mislim da vam prozori nisu baš najčistiji.”

Ektor ispljuni punč. Marsel se smejaio sve dok nije sreo Loransin mrki pogled. Nakon što je maltene doživela orgazam zbog pohvala na račun svog enterijera, dobila je pravo u lice zapažanje u vezi sa prozorima. Ona promuca kako stvarno nije imala vremena... Da, previdela je... Ukratko, zamolila ih je da joj oprostite. Brižit joj reče kako to nije ništa strašno i izvini se zbog iskrenosti, ali iskrenost je svojstvena prijateljstvu, zar ne? U naletu smelosti, Brižit ustade i krenu ka prozoru.

„Ako nemate ništa protiv, samo ću da pređem sprejom kako bi dnevna soba bila savršena...”

„Ma ti si luda!“ pobuni se Lorans. „To treba ja da uradim! Ovo je moja kuća!“

Obuzet porivom koji nije mogao da zauzda, Ektor uzviknu: „Ne, pusti Brižit da opere prozore!“ Zatim, uvidevši čudnovatost svojih reči, ali i naprasnost sa kojom se uspalio, on nastavi, ne više tako ponosno: „Da... pa... Ona to voli... voli da pere prozore... U stvari, samo ako nemate ništa protiv... Ovaj, vidite...“

I Lorans i Marsel su videli da su pozvali manijake na večeru.

Brižit je u potpunosti uspela. Ektor se momentalno uzbudio i bio je spreman da ispuni ženinu fantaziju. Okrenuvši se, ona, međutim, ugleda tri skamenjena lica. Marsel i Lorans su piljili u nju. Bilo je čudno što je njeno ponašanje, premda smelo, tako snažno delovalo na domaćine. U redu, obično ne kritikujemo čistoću kad smo u gostima, a pogotovo se ne nudimo da to popravimo. Ali šta je tu je, ovo je bila maltene igra, nisu imali razloga da se skamene. Svi su ćutali i ona se oseti dužnom da se pravda: „Ma samo sam se šalila!“ Marsel i Lorans se razvedriše i vratiše u stvarnost, ne znajući tačno šta im se desilo. Shvativši Brižitinu šalu, oni se nasmejaše. Pređoše za sto.

* * *

Ektor nije više bio mnogo gladan. Žena ga je previše uzbudila, a onda ništa. Morao je da večera, iako je bio između da se zadovolji nedovršenim ili, u najmanju ruku, smandrljanim pranjem prozora. Srećom, u socijalnom smislu, priča za večerom dotakla je na tren Sjedinjene Američke Države. Temu koju su oni nesvesno razvili, kao u dobra stara vremena svoje mitomanije. A onda je pečenje bilo skoro gotovo i Lorans, verna ritualu, pozva Ektora u kuhinju. On ustade uzdahnuvši, pomiren sa opipavanjem testisa. Kao i obično. Uspaljujući se sve više i više, on ovoga puta preuze inicijativu i spusti ruku na Loransine grudi. Van sebe od gneva, ona ga, šokirana, ošamari na licu mesta: „Šta to radiš?! Svinjo jedna!“ On ostade bez glasa i iznese pečenje. I dalje zapanjen na putu koji ga je vodio do stola, nije mogao da se povрати od onoga što je upravo otkrio: nimfomanija je jednosmerna.

Brižit je oprala prozore, Ektor, napaljen do usijanja, dobio je neočekivan šamar: ta večera je, izgleda, obećavala. A fantazija još nije bila proradila. Fantazija je dremala kraj deserta. Prethodno je trebalo svariti to donekle suvo pečenje. Ali posle onog što je rečeno uz aperitiv, kritika bilo čega nije dolazila u obzir. Sve je bilo izvrsno, ali mogu li, po deseti put te večeri, dobiti još malo vode? „Mislite da je suvo?“, zabrinu se Lorans. „Naravno da nije“, odgovori hor suvih grla. To pečenje je trebalo potopiti u okean umaka pre jela. Desert je najzad okončao tu bednu večeru šnenoklama u vidu osrednje apoteoze. Ostrvo od belanaca se borilo da ne potone i Marsel, ljubitelj duhovitih opaski, prekrstio je tu stvar u plutajući Titanik.

Brižit se kolebala; nije više bila odistinski sigurna da želi da ispuni svoju fantaziju. Pre svega, nije bila sigurna da ta pohota nije puka reakcija na pranje prozora, koje je, po njenom mišljenju, bilo ključno uravnotežavanja njihovog braka. Ruku na srce, kad bi se prisetila svih onih erotskih trenutaka u polumraku svoje sobe tinejdžerke device, trenutaka kad se još nije umešno dodirivala, ponekad je u glavi imala čudne slike. Zamišljala je muškarca koga će voleti, muškarca koji će zbog ljubavi prema njoj biti kadar da... Ne, nije moguće da joj je tako nešto prošlo kroz glavu... Svako ima svoju fantaziju, ponavljala je otpivši još malo tog talično izdajničkog punča. Kako je vrtoglavica hvatala maha, sticala je samopouzdanje i njena sve jača požuda ovoga puta neće skončati u frustraciji...

Ona dade znak Ektoru.

Sad.

On naglo ustade i krenu da se svlači.

Predvidevši ono što je bilo predviđeno, obukao je jednostavnu košulju i pantalone bez kaiša. Tako je za samo nekoliko sekundi bio go. Užasno smeten, prijateljski pogleda Marsela. Ovaj je već čuo u poverenju za pranje prozora i nije bio istinski iznenađen. S druge strane, Lorans odglumi svecicu („Mislim stvarno!“) pokrivši oči. Ektorov ud je bio prilično kratak ud, nimalo glomazan ud. Brižit je sve više uzbuđivala pomisao da je njen muškarac meta pogleda (Lorans je ipak sklonila ruke da bi proučila ektorovsku anatomiju).

„Može li se znati šta te je spopalo?“ upita ga Marsel.

„Ništa... samo sam hteo da čujem vaše mišljenje o svom polnom organu. Tako nešto mogu da pitam samo prijatelje. Veoma mi je neprijatno, ali bih voleo da budete iskreni..."

„Ti to tako, po kratkom..."

„To sam i pretpostavljao... Mislite da je mali?"

„Ma ne, nisam to hteo da kažem", umiri ga Marsel. „Samo, nemamo mnogo elemenata za poređenje. Nisam ih video mnogo, osim svog... A mislim da je Lorans videla najviše dva pre mene..."

Lorans se umalo ne uguši. A onda planu:

„Dobro, smatram da je ovo neprikladno ponašanje! Došao si kod nas na večeru, nismo u svingerskom klubu! Ali ako baš hoćeš da znaš, penis ti je u granicama proseka, nije ni veći ni manji... Nezanimljiv je, nema nikakve osobenosti... Deluje mi pomalo sparušeno u predtesti-kularnom području... *oduševivši se najednom*: Žlezda je blago dihotomna... Sve mi ukazuje da si neko ko prerano ejakulira... Doduše, ne mogu da budem potpuno sigurna... *uzviknuvši*: U svakom slučaju, ti si sprinter! U to nema nikakve sumnje! Ovo je sprinterska kita!"

Ona naglo ućuta videvši zanesena lica ostalih za stolom. Otkaćenost te večeri ubrzo je, međutim, progutala otkaćenost tog trenutka. Nisu imali više energije da se zadržavaju na pojedinostima (zaista...).

Ektor je vrebao pogledom ženin znak; ona mu dozvoli da se obuče. Na to ustadoše i odoše, srdačno zahvalivši na divnom večernjem provodu. Istini za volju, nisu mogli dugo da se zadrže posle svog terorističkog čina. Osim toga, kao što to obično biva, kad se jednom otkriju polni organi, nemamo više bogzna šta da kažemo jedni drugima. Marsel i Lorans pripisaše iznenadnu ekstravagantnost svojih prijatelja njihovom nedavnom boravku u Sjedinjenim Američkim Državama. Amerikanci su deset godina ispred nas, izjavi Marsel. Ne bih se začudio da muškarci uskoro počnu da pokazuju onu stvar posle svakog obroka.

Na leto će obavezno otići u Čikago.

Znači, Brižitina fantazija se sastojala u tome da Ektor pokaže penis. Tačnije, da kita njenog muža bude predmet rasprave, da je svi proučavaju kao nekog insekta pod lupom. Dopalo joj se smeteno lišće voljenog čovečuljka. Bio je tako hrabar da će, ako on to hoće, celu noć prati prozore.

Oboje su ispunili svoje fantazije. Konačno su bili par poput drugih (razmisliće o kupovini kućice u predgrađu?). Odlučili su da se kući vrate pešice. Hodali su na mesečini držeći se za ruke, mimoilazeći se sa svim zaljubljenim parovima koji su se držali za ruke. Pariz je veliki grad za sve koji se vole tako običnom ljubavlju. Ponoć. Ajfelov toranj je jasno sijao, iza magije uvek stoje državni službenici. Na obali Sene Ektora obuze sledeća slutnja:

„Je li to stvarno bila tvoja fantazija?”

Brižit se nasmeja.

„Naravno da nije, to nije bila fantazija! Moje fantazije su mnogo jednostavnije... Moja je fantazija da vodim ljubav u bioskopu ili u liftu... Samo sam htela da vidim šta si kadar da učiniš za mene, iz ljubavi... Na kraju krajeva, ja ću ceo život prati prozore da bih te uzбудila... ti mali perverznojaku! Htela sam, dakle, da proverim da li ti to zaslužuješ... Hajde, dođi, čini mi se da su nam prljavi prozori...”

5.

Sve je bilo kao u najboljim danima. Ektor je hteo da odvede Brižit u biblioteku da udišu fetus svoje ljubavi. Ruke će im se spontano sresti ispred *Atlasa Sjedinjenih Američkih Država*. Ruke nemaju mozak, nego pamćenje ljubavi. Na ulazu se razdvojiše da bi stvorili puku slučajnost pred svojom knjigom. Brižit je pomislila na onu Kortasarovu knjigu u kojoj ljubavnici idu ulicom sve dok se ne sretnu - konačno. Pročitala ju je na svoj osamnaesti rođendan, dok je bila na raspustu kod jednog pomalo debelog ujaka. Prolazeći pored svih tih studenata, okrnula je mladost u svom sećanju. Njen život joj je delovao nadrealno, a ipak, dok je posmatrala sve te nepomične potiljke, shvatila je koliko voli taj život koji izlazi iz uobičajenih okvira. Nadrealno je bilo jezik koji joj je golicao srce. Ona ubrza korak; to je onaj trenutak kad u filmovima kadriraju glavnu junakinju. Tada više ne postoji ništa osim kretanja nogu. Muzika uvek upropasti te scene. Trebalo bi zabraniti muziku kad su žene u kadru, tišina je njihova melodija.

Ponovo otkriše jedno drugo ispred knjige i poljubiše se ispred crvenih korica.

Često je dovoljno da budemo samo malo srećni pa da više ne primećujemo tuđu nesreću. U ovom slučaju bilo je obrnuto. Otkako je razumeo bratovljevu muku, Ernest se zbližio s njim. Na dan njegovog rođendana nije poverovao u priču o padu (bio je tako često svedok Ektorovih ispada). Mlađi brat mu je sve ispričao. Ubedivši ga da su par poput drugih, Brižit je skinula svu krivicu s njega. Sad je mogao da govori o svojoj opčinjenosti pranjem prozora. Otkaćena fantazija, pomisli Ernest. Ektor tada napomenu da se opet i još uvek radi o kolekcionitisu. Žena mu je redovno ispunjavala želje kako bi mu omogućila da preživi.

„Ti si najsrećniji muškarac na svetu!“ oduševi se Ernest.

Ektor je delovao iznenađeno; upita ga zar njega Žistin ne zadovoljava u seksualnom smislu. Prvi put su razgovarali o svom odnosu sa ženama. Želeći da priča o sebi, Ernest poče da zamuckuje. Privid njegovog uspešnog života pretvori se u nejasnu, gotovo bezobličnu masu. Nikada nije dozvolio sebi da bude predmet rasprave. Istini za volju, nikad nije pronašao ljudsko

biće kadro da igra ulogu njegovog najboljeg prijatelja. Tako ga je njegov odnedavno blaženi brat naterao da mu se ispovedi.

Žistin nije bila problem. Žistin je imala telo o kojem bi fantazirao svaki adolescent i svaki muškarac koji sebe večno smatra adolescentom. Imala je stil koji se retko sreće u krevetu. Ali vreme, u svojoj najstereotipnijoj tragediji, uništilo je njihove erotske igre. Ernest je lagao samog sebe: nije se toliko radilo o zubu vremena koliko o njegovoj nepromenljivoj ljubavi prema ženama. Prevario ju je sa Klaris i tragovi noktiju umalo nisu okončali njihov brak. Možda je moralo tako da bude. Zbog slabosti (brak slabi ljude), zbog straha od izvesne usamljenosti svojstvene svakojakim zastranjivanjima, ponovo su bili zajedno. Oprostila mu je, što znači da nije uspela da zamisli život bez njega. Taj seksualni ispad bio je jedini put kad je saznala da je muž vara. I dalje je verovala da je ta žena bila njegoa jedina ljubavnica. Varala se; Ernest nije prestao da stvara svakojake veze da bi živeo. Ospednut ženama, njihovim kretanjem i privlačnošću, nije se sećao ni jednog jedinog trenutka u životu kada ga nije proganjala neka žena, nepoznata ili skoro poznata. Ponekad je na pauzi za ručak išao ulicom samo da bi video žene kako hodaju. Ta tiranija pod vedrim nebom pretvarala ga je u roba posađenog u čulnu diktaturu.

* * *

Zašto mu je sve to pričao? Ektoru se činilo da je ta priča u priličnoj meri obična. Smatrao je da u jednoj takvoj strasti nema ničeg patološkog, da mnogi muškarci preterano, histerično vole žene. Nije shvatao da mu Ernest zavidi na njegovoj fiksnoj strasti. Njegova strast prema pranju prozora bila je neverovatno monoga-mna. Voleo je samo svoju ženu, ali je, povrh toga, kod nje voleo i jednu određenu radnju! Svim muškarcima iznurenim od neprekidnog kretanja visokih potpetica Ektor je mogao da izgleda kao mit o odmoru. Ono što je on smatrao patološkom tiranijom bilo je sterilan raj. Ernest je maštao o tome da ludo voli Žistin dok pere prozore. Želeo je da i on opipa sedelačku čulnu opčinjenost.

Kad je ostao sam, Ektor oseti gađenje. Ljudi kojima se divimo nemaju pravo da nas izlažu svojoj slabosti. Taj brat, koji je bio uzor, upravo se raspršio poput vazduha iz probušenog balona. Žena ga je oslobodila

osećanja krivice, brat ga je upravo mitologizovao, on koji je bio peti točak na društvenim kolima odjednom je postao stabilan muškarac. Ako nastavi tim tempom, uskoro će ga smatrati harizmatičnim. Stabilan muškarac - bio je fasciniran tim izrazom. Uskoro će od njega tražiti savete i on će umeti da ih da. Čitače ružičaste stranice *Figaroa** i najzad će glasati za desnicu. Dok je tako lepo maštao (verovatno su se dogovorili), iznebuha je došao Žerar.

„Moja sestra nije tu?“

„Ne, Brižit nije tu.“

„Odlično, došao sam tebe da vidim.“

Ranije niko nije iznebuha dolazio da ga vidi.

Ektor se nije video sa šurakom od čuvenog slučaja učene koji se završio mučenjem. Samo se po sebi podrazumeva da niko drugi nije saznao za taj događaj; neprijatelji u nasilju često se ujedinjuju u ćutanju. Obojica su čuvali divnu uspomenu na to njihovo sportsko i vansportsko popodne. Zagrlili se i to je bio jedan prilično dug trenutak te subote. Žerar osmotri Ektorovo lice i, kao dobrog poznavao, zadivi ga njegova izuzetna sposobnost zaceljivanja. Nije praktično više bilo nijedne uspomene na batine. To je važno i za zube, pošto su dva nova zuba harizmatičnošću svog kalcijuma gurnula u zaborav ona dva polomljena.

Ektor ga ponudi kafom ili bilo kojim drugim pićem koje bi potvrdilo njegovu srdačnost. Žerar je već nekoliko nedelja mnogo razmišljao. Kako nije bio naviknut na toliko korišćenje, mozak mu je bio na rubu gotovo opasnog pregrevanja. Povod za razmišljanje: laž njegovog života. Nije više mogao da nastavi tako! Nije imao pravo da bude voljen i veličan zbog lažnih razloga. Pre zetovljeve pretnje, zaboravio je, međutim, da je to puki proizvod njegove mitomanije. Pošto je stalno naklapao o svojim lažnim podvizima, ubedio je sam sebe da je pobedio u trci Uarzazat-Kazablanka. Ako su svi verovali, to je neminovno bilo tačno. Osim toga, tu su bili prijatelji sa foto-montaže (komšije): i oni su koristili tu fotografiju da dokažu svoje prisustvo na pobjedničkom postolju posle čuvene trke. I tako su se ponekad sva trojica prisećala trke, izmišljajući svaki put sve neobičnije detalje. Kako onda da ne poveruje? I tada je Ektor došao da uzdrma mit o njegovom životu. Posle napada nije više mogao da se

pogleda u ogledalu; s druge strane, nije varao. To je bilo pitanje samopouzdanja. Bio je ubeđen da njegov život bez tog događaja ništa ne vredi u tuđim očima. U tuđim očima.

Ektor ponovi u sebi taj izraz. Sve mu je izgledalo vrlo jednostavno. I on je celog života gomilao najbesmislenije predmete, hteo je da deluje važno i zato je gradio *materijalni identitet*. Odgajili su ga brkovi i supa, njegovi uzori su proizveli maglu. Trka Uarzazat-Kazablanka bila je zbirka poput svake druge. Svako se hrani svojim fantazijama. Ektor oslobođen krivice objasnio je Žeraru kako ne srne ništa da kaže. Trebalo je da prihvati i čuva izvore svoje sreće.

„Jesi li srećan kad pričaš o toj trci?“

Žerarovo ozareno lice vredelo je više od reči. Nije imao pravo da se liši orgazma pod besmislenim izgovorom transparentnosti. Zato što je upravo to bi njegov orgazam: divljenje koje je izazivao u pogledu onih koje voli. Potraga za prosvetljenjem može delovati zdravo, ali ne mora nužno da nas usreći. Ne treba da poričemo svoje laži i nagone. Ponekad je dovoljno da ih priznamo. Ponovo se seti brata i njegovih muka pod diktaturom žena. Sada će moći da pronade reči. Žerar je posmatrao Ektorovo lice. Posle početnog ćutanja, ovaj potvrdi da ne treba ni slučajno ništa priznati. To je bio savet čoveka koji je hteo da ga ocinkari! Više mu ništa nije bilo jasno. A Žeraru je bio dobro poznat taj osećaj kad mu ništa nije jasno.

Pošto ga je zet ubedio da ništa ne govori, Žerar je duboko udahnuo, ocenivši da su sve te nedelje koje je proveo preispitujući sebe bile besmislene. U suštini, odlično je znao da nikada neće moći da prizna. Kao u slučaju Roman², kad bi roditeljima rekao istinu, imao bi obavezu da ih ubije. Njegova sestra se konačno vratila. Primetio je da je lepa, ali nije na osnovu toga zaključio da sija od sreće. Tačno je da se osećala sve bolje i bolje. Brižit se baci na brata, presrećna što ga ponovo vidi. Opipa mu mišiće i zaključi da je njegov nedavni nestanak bio posledica marljivog rada na poboljšanju kondicije vrhunskog sportiste. On odgovori da je

---

² Žan-Fransoa Roman ubio je 1993. godine ženu, decu i roditelje i pokušao da ubije ljubavnicu zato što se plašio da će saznati da se lažno predstavlja kao lekar i istraživač Svetske zdravstvene organizacije. On je, međutim, dogurao samo do druge godine medicine i živeo je od novca koji je na prevaru uzimao od prijatelja, rodbine i ljubavnice. Njegov slučaj je poslužio kao inspiracija autorima više knjiga i igranih i dokumentarnih filmova. (Prim. prev.)

potpuno u pravu, neprimetno pogledavši Ektora. Ovaj mu saučesnički namignu. Kad se živi na dobro podmazanoj laži, sve klizi kao po loju. Drugi se zamajavaju iznošenjem pretpostavki, postavljanjem pitanja, a lažov treba samo da odgovara sa „da“ ili „ne“.

Brižit, kao izvanredna domaćica, nikad nije bila zatečena kada bi se neko od članova porodice sam pozvao u goste. U kući su uvek bile dve-tri stvarčice (otmen izraz) koje mogu da se podgreju navrat-nanos. Čak su čuli kako se smeje u kuhinji, sama i tako srećna. Da nije na ivici histerije?, zapita se njen muž. A onda pomisli na nešto drugo da ne bi zastranio ka želji za pranjem, što bi bilo nezgodno u Žerarovom prisustvu. Tada zazvoni telefon.

„U kuhinji sam, možeš li da se javiš, ljubavi?“

Ektor ustade. To je bio Marsel. Nije, znači, bio ljut zbog nudističke večere, kakvo olakšanje! Ektor se nije usudio da ga pozove posle onoga što se desilo i sve mu objasni, bilo mu je previše neprijatno. Marselov glas je bio neverovatno iskričav. Lorans je bila pored njega, pošto se čulo njeno glasno disanje... Ona prošaputa: „I? Šta kaže?“ Marsel je prekrpio slušalicu da bi odgovorio Lorans: „Ma čekaj, kako da pričam s njim kad mi dišeš za vrat? Pusti me da najpre opustim atmosferu!“ Premda je Marsel uvek bio neverovatno ljubazan prema Ektoru, razgovor koji će uslediti prevazići će, po svemu sudeći, sve te trenutke naklonosti. Može se otvoreno reći da se Marsel ulagivao prijatelju. Rekao mu je da se sto godina nisu videli, da mu nedostaje, kako treba jednom da otputuju negde učetvoro, kako će uskoro ponovo prirediti večeru (ni reći o egzibicionističkoj sceni) i tako dalje. Najzad upita kako je Brižit. Marsel zastade i dođe do daha. Da, kako je ona? Ektor priznade da je uočio početak histerije kod svoje žene i nasmeja se. Marsel se odmah baci na taj smeh i pridruži mu se. Najzad se usudi da upita: „E pa evo, Lorans i ja bismo voleli... ovaj, možda izgleda čudno... da Brižit ponovo dođe da nam opere prozore...“ Ektor prsnu u smeh, bilo je neverovatno da ima tako duhovite prijatelje. I videvši Brižit kako izlazi iz kuhinje, spusti slušalicu, jer su morali da jedu.

Kad su seli za sto, Brižit upita šta su hteli i, pre svega, ljute li se zbog one večeri.

„Ne samo da se ne ljute... nego me je Marsel upravo u šali pitao hoćeš li da im opereš prozore!"

„Ah, baš smešno! Svete se..."

Žerar uopšte nije razumeo taj razgovor i zato uze stvari u svoje ruke i, za svaki slučaj, pomenu trku Uarzazat- Kazablanka.

6.

Brižit je posetila roditelje. Trudila se da ih obilazi jednom nedeljno. Kad nije i sam išao kod majke, Ektor joj je uvek sa zadovoljstvom pravio društvo. Njegovi tast i tašta bili bi idealni roditelji. Jednostavni, ljubazni, pažljivi, s njima je čak mogao da razgovara o svemu i svačemu. Od pre nekoliko meseci užasno su ostarili. Pogotovo otac, koji praktično nije više mogao da hoda. Celog života je obožavao da napušta bračno ognjište i ide u duže ili kraće šetnje. Često je odlazio u kafe da puši i igra karte dok priča gluposti o ženama. Njihov brak se sigurno održao zahvaljujući njegovim bekstvima. Pošto nije više mogao da hoda, ono što mu je neosporno najviše smetalo bilo je to što je po ceo dan gledao svoju ženu. Starost ograničava životni prostor parova. Završe jedno na drugom, kao da se pripremaju za grobno mesto. U tim godinama, kad nemamo više bogzna šta da kažemo jedni drugima, treba redati otrcane fraze. Brižit se za vreme tih poseta pretvarala u sudiju. Dodeljivala im je poene i nije se istinski trudila da ih pomiri. Njen otac je sve manje govorio, patila je što ne pronalazi više temu za razgovor koja ga zanima. Nije nikad hteo da priča o prošlosti. Doduše, ni o sadašnjosti ili o budućnosti. I tako je posmatrala tog starca koji joj je bio otac. Njegovo lice nabrano kožom što se skupila isto kao vreme koje mu je preostalo da proživi. Dok ga je posmatrala, uopšte ne bi klonula duhom, smatrala je više nego ikada da treba iskoristiti život. Očevo lice, u svojoj oronulosti, sigurno je uticalo na njeno ponašanje za vreme bračne krize.

Brižit bi uvek došla vrlo poletno i pre nego što bi ponovo utonuo u ništavilo svoje svakodnevice, njen otac bi uzdahnuo: „Ah, to je moja ćerka!“ Ona bi otišla u kupovinu sa majkom, uvek je donosila poklone ne bi li oživela to mesto. Prilikom Brižitine poslednje posete majka je pomenula njihovu želju da napuste Francusku i odu u starački dom u Tulonu. Njoj i njenom bratu bilo bi mnogo teže da ih obilaze; nije li to bila strategija udaljavanja, nešto poput poslednje faze pred smrt? Nije želela previše da razmišlja o tome, držala se konkretnih stvari. Opet je pričala o gospođi Lopez, divnoj kućnoj pomoćnici koju je njena majka otpustila zbog relativno neodređenog razloga: „Ne ume ništa da uradi kako treba!“ Možda je tako kaznila sebe zato što nije više bila sposobna da uradi nešto kako treba. Brižit se iznervira i reče kako stvarno treba da pronađu nekog drugog. Neće valjda da se udave u prljavštini? Pitala je oca šta misli o

tome, ali je njega bilo baš briga. Brižit onda nije preostalo ništa drugo nego da uzme usisivač i obriše prašinu sa nameštaja. Kad je primetila da su prozori prljavi, nije se usudila da ih opere. Poče da se smeška, pogotovo kad se setila večere kod Marsela i Lorans. A onda se lati posla. Kontekst je bio potpuno drugačiji!

Videvši ćerku kako radi, otac se obrecnu na majku: „Ništa me ne zanima, sledeće nedelje ima da pozoveš gospođu Lopez!" Brižit je upravo to želela: da vrati život u taj stan, da se njen otac ponovo uključi u svakodnevicu. Toliko je dobro prala prozore da je njena majka bila iznenađena... Seti se izreke „kao da to radi svaki dan"; nije ni znala koliko je u pravu. Muž je ljubazno tražio da mu donese čašu vode; najmanje tri decenije nije ništa *ljubazno* tražio od svoje džangrizave žene. Grlo mu se iznenada osušilo. Ona je takođe ožednela. Bila je, međutim, sigurna daje pet minuta ranije popila veliku čašu vode.

* * *

Posle dva minuta vrlo prilježnog pranja prozora, Brižit okrenu glavu. Ono što je videla podseti je na Marsela i Lorans. Prvi put posle mnogo vremena njeni roditelji su sedeli jedno kraj drugog. Izistinski ujedinjeni u posmatranju.

„Kako si lepa, ćerko!" reče majka. Ocu je bilo neprijatno, ispunio ga je koliko nežan toliko i bolestan osećaj. Nije mogao to da prizna - to je bila njegova obožavana ćerka - ali imao je utisak da se malčice uzbudio. Tako je nežno prala prozore, tako... kako da kaže... ukratko... tako...

„Možda ne moramo da zovemo gospođu Lopez... ako nemaš ništa protiv, mila... mogla bi s vremena na vreme da nam opereš prozore..."

Brižit je zapazila emotivnu krhkost u očevom glasu. Njegovo uzbuđenje je bilo neverovatno dirljivo. Pristala je. Pristanak je propratila divnim pućenjem usana, onako kako to rade nevaljalice kojima je uvek sve oprošteno. Pošto je oprala prozore, ona nežno poljubi roditelje. Čovek bi pomislio da će, počev od tog trenutka, najzad biti srećni. Otac je uložio napor koji mu se do tada činio neljudskim: ustao je iz fotelje i stao pored žene; zajedno su joj mahali sa stepenica na ulazu u kuću. Na putu nazad Brižit je pustila da njene nežne misli zastranjuju. Činilo joj se - i to je bila divna pomisao - kako najjednom ima moć da zadrži roditelje u životu.

7.

U njoj je bilo neverovatno erotiĉnog ko zna ĉega. Brižit je prala prozore kao niko drugi. Pošto je videla roditelje u tako srećnim isparenjima, priznala je uvrnutost onoga što se upravo desilo. Posle njenog zavisnog muža i prijatelja koji su je pozvali da dođe ponovo, po treći put je pranjem prozora izazvala zadovoljstvo na rubu orgazma. Njen otac je ĉak imao isti pogled kao Ektor. Osetila je nelagodnost, koju odmah odagna: nesvesno je znala da je jedini krivac za kratkotrajnu opĉinjenost koju izaziva. Verovatno svako ljudsko biće ima neverovatan erotski potencijal, ali su samo malobrojni sposobni da ga pronađu. Posle frustrirajuće rane mladosti i prvih godina zrelosti, kad je mislila da ne može da se dopadne nijednom muškarcu, postala je senzualna sila. Uzbudjenje je polako raslo. Sve se razjašnjavalo. Ljudi su je gledali na ulici, skakutala bi, a onda bi se, sekund kasnije, ukopala u mestu. Verovatno su mislili da je luda.

Ektor danas nije želeo da dremne posle ruĉka. Uzalud je pokušavao da pronađe neku originalnu zanimaciju. Na sreću, Brižit po povratku uzviknu: „Ja sam neverovatno erotiĉna! Ja sam kriva!“ Kao muška glava u porodici, Ektor preuze svoj deo odgovornosti. On pomazi ženinu kosu. Treba smesta da je umiri; zar nije kod nje primetio poĉetak hysterije? Taĉno je da nije baš bila bistra; sve joj se mešalo u glavi, pokušavala je da objasni mužu da se bolest nije vratila. Otkako su se upoznali, nije više patio od kolekcionitisa, kao što se i nadao. On pokuša da je natera da sedne i da joj sipa priliĉno star burbon, ali nije vredelo, ona ga je drmusala ponavljajući: „Zar ne shvataš?“ On je zabrinuto klimao glavom. Najzad je sve shvatila (žene), dok je njemu trebalo malo više vremena da shvati (muškarci).

Ektorova bolest se nikada, dakle, nije vratila. Upoznavši Brižit (jedinstveno žensko telo) izleĉio se od kolekcionitisa. Ali - romaneskna bizarnost - zaljubio se u jedinu ženu koja ima neverovatan erotski potencijal kad pere prozore. U želji da po svaku cenu ponovo proživi taj trenutak, u kojoj je išao ĉak dotle da je snimio ključni trenutak, pomislio je da je neizleĉivo bolestan, a zapravo nikada nije bio u tolikoj meri muškarac kao bilo koji drugi.

Ako ludo volimo, ne možemo u isti mah želeti da sakupljamo druge predmete. Ektor je oduvek verovao u to. Bio je muškarac kome se vratilo samopouzdanje i koji je, na dan kad je pokušavao da izbegne dremku posle ručka, saznao za okončanje svoje bolesti. Počev od danas, Brižit nikada više neće prati prozore; trebalo se odvići od toga. Par je proučio moguće metode i, šest meseci kasnije, Brižit nije više prala prozore da bi zadovoljila muževljeve želje (primenili su američku tehniku koja se sastoji u tome što se pranja prozora postepeno proređuju -Amerikanci su vešti u tome da logične tehnike smatraju američkim). Brižit je ponekad, ne govoreći ništa Ektoru, prala prozore tek onako, za svoju dušu; to je bila neka vrsta masturbacije. On bi tih dana, po povratku kući, osetio da su prozori čisti; stari refleksi. Trudio se da ne razmišlja o tome, što nije uvek bilo lako. Par, koji se učvrstio, povremeno se suočavao sa početnim znacima povratka bolesti i uklanjao ih je s lakoćom.

Sada je sve to bilo prošlost.

Brižit i Ektor su bili stabilan par koji je izdržao užasne peripetije. Bili su lepi (u svakom slučaju, dopadali su se jedno drugom), bili su relativno bogati, nisu više imali prave psihičke probleme (zadržale su se dve-tri fobije, ali one svakako ne zaslužuju da se o njima napiše knjiga) i ponovo su okrečili nedavno okrečen stan. Tako je više puta maglovito pominjan i uvek odlagan plan konačno ponovo isplivao na površinu u pravom trenutku: plan da imaju dete. Taj izraz je zvučao nezgrapno, zastrašujuće. To se zove plod ljubavi. Da bi se napravilo dete, najpre treba voditi ljubav. Brižit je izračunala koji su dobri datumi, objasnivši Ektoru da je najbolje praviti decu četvrtkom. Voleo je taj dan. U sredu se dobro odmorio i navedenog dana je odlično obavio posao.

Ektor nikada nije bio ponosniji nego onog dana kad je saznao da je dobro gađao. Dostojno su proslavili tu vest i Brižit će postepeno dobijati na težini. Jele su joj se jagode i bilo joj je muka. Ektor nije voleo jagode, od njih mu je bilo muka. Budući roditelji su razmišljali o detetovoj budućnosti, o njegovim briljantnim studijama i lakim drogama koje će mu možda dozvoliti da puši. Počev od sedmog meseca, Brižit je stvarno postala vrlo debela. Pitali su je da li nosi fudbalski tim (ljudi su često vrlo duhoviti). Par je sve vreme bio kod kuće. Ektor je išao u kupovinu i čak u samoposluzi

nije više mislio na kolekcije. Mislio je samo na svoje dete. Nisu hteli da znaju kog je pola. Neka bude iznenađenje. Ektor se panično bojao svega što ima veze sa biologijom; nije išao sa ženom na ultrazvuk.

Bilo je malo verovatno da će prisustvovati porođaju.

Međutim, kad je došao taj dan, preklinjala ga je da ostane kraj nje u sali za porođaje. Sav u znoju i sa anarhičnim srčanim otkucajima, on je hrabro prevazišao usplahirenost. Žena je mogla da se ponosi njime; a onda se seti da pre treba on da se ponosi njom... Brižit je vrištala raskrečenih butina. To je, dakle, čudo života. Babica saopšti da je grlić otvoren dopola, što je značilo da treba savladati i drugu polovinu.

Grlić se, dakle, otvarao milimetar po milimetar; sva ljudska bića ponašaju se kao zvezde kad dolaze na Zemlju. To je bio događaj, radostan događaj. Dete je uživalo u poslednjim trenucima velike sreće i to s razlogom, pošto su izgledi da to jednoga dana ponovo oseti bili mali; osim ako se ne kupa golo u ledenoj vodi pošto prethodno popije tri litra irskog viskija. Ektor izađe. Svi su bili tu: njegova majka, Brižitini roditelji, Žerar, Ernest, Marsel i Lorans... Porodilište prihvata sve ljude u nečijem životu. Bodrili su Ektora, ponavljali mu da su *očevi pustolovi modernog doba*. Dopadala mu se ta izreka; pitao se koja je budala uspela da izgovori jednu takvu glupost, ali mu je ona pristajala. Stvarno je imao facu pustolova sa bradom od tri nedelje (nije više mogao da se brije pošto je, iz solidarnosti sa Brižit, i sam spa-kovao torbu za odlazak u bolnicu na dan porođaja; u tu torbu je stavio pribor za brijanje). Zahvalio je svima što su došli i obećao da će ponovo izaći čim bude nekih novosti. Kakav je to bio muškarac, moglo je da se računa na njega u važnim prilikama. Postaće otac i osećao je da je to uloga po njegovoj meri.

Brižit vrisnu, pa joj pojačaše epiduralnu anesteziju. Ektor je opet bio kraj nje, delovao je smireno. Smatrao je da mu je žena lepa kao žena koja će se poroditi. Ona je sve jače gurala. Babica odseče pramen kose sa detetove lepljive glavice koja se pomaljala. Ektor osmotri taj pramen ispunjen ogromnim uzbuđenjem... Na jedan izuzetno kratak tren nije uspeo da se obuzda i pomisli na Marselovu zbirku. Radilo se o refleksu iz njegovog ranijeg života koji nije u potpunosti kontrolisao; iako nije više ništa sakupljao, i dalje je vrlo često mislio na zbirke. Ukratko, to je trajalo jedan

sekund, ali je pomislio: ako je devojčica, ovaj pramen će biti dragulj u Marselovoj kolekciji... I ponovo se usredsredi na napredovanje svog deteta; ta tako pametna beba zauzela je savršen položaj za izlazak. Druga babica je pritiskala Brižitin stomak kako bi pomogla detetu da izađe. Najzad se pojavi skoro cela glava; ličila je na kupu. Ektor još nije video ništa od svog deteta, a već mu je izgledalo kao oličenje ljupkosti.

* * *

Uz vrisku majke koja je gurala, dete izađe pa vrisnu i samo. Spustiše ga na majčin stomak... bila je devojčica! Ektoru potekoše najlepše suze u životu. Izađe na sekund da vikne u hodnik: „Devojčica!”

On osmotri čudo koje je kmečalo u majčinom naručju. Moja ćerka, moja ćerka, Ektor nije mogao da misli ni na šta drugo. Upravo se razmnožio. Ćerka mu je bila živahna; živahna i jedinstvena. Pročitao je u stručnim knjigama da dete ostaje nekoliko minuta s majkom pre nego što ga odnesu zbog prvog kupanja. Začudo, taj prizor nije trajao duže od tridesetak sekundi. Druga babica uze njegovu ćerku i čak ga i ne pozva da pođe s njom. U knjigama piše da otac, ukoliko je prisutan, obavlja prvo bebino kupanje. Kad ono ništa. Nisu ga ni pogledali... Jedva je stigao da vidi ćerku. I dalje je držao Brižit za ruku i ona ga odjednom snažno stegnu vrisnuvši. Kao da su se vratili unazad.

Cela porodica se ljubila u čekaonici. Devojčica je, devojčica, ponavljali su uglas. Ektor nije pogrešio: išli su unazad. Pošto mu je mozak bio zamagljen, u glavi još nije mogao da razluči ono što mu je izgledalo kao neobičan pojam. Nova bolničarka je hrabrila Brižit, koja je bila na rubu iscrpljenosti; trebalo joj je hrabrosti. Gnječila je Ektorovu ruku. On najzad uspe jasno da formuliše ono što je bilo očigledno: blizanci! Nije mu ništa rekla, ali nije nosila samo jednu bebu, nego dve! Ovoga puta je malo nedostajalo da padne u nesvest. Babica ga posavetova da sedne. Svima je smetalo njegovo uzbuđenje. I tako je posmatrao rođenje svog drugog deteta. Ovoga puta je bio dečak! Ektor poljubi ženu; kao i prvi put, bebu položiše na majčin stomak.

„Ali nisi mi ništa rekla...”, promuca Ektor.

„Nisam, to je bilo iznenađenje, ljubavi.”

Ektor izlete u hodnik i viknu: „Dečak!”

Ovo novo saopštenje zbuni sve prisutne, a pogotovo Žerara, koji je posmatrao tu suludu jednačinu iz svih uglova: „Pa je li devojčica ili dečak? Ne može da bude devojčica i dečak istovremeno... Doduše, to može da se desi ponekad... Ali ne kad su tako mali... Ili...” On zatraži aspirin od bolničarke koja je tuda prolazila.

Roditelji pijani od sreće, otac na sedmom nebu i ošamućena majka, preseliše se u jedan drugi svet. Ektor htjede da pođe sa sinom u salu gde će ga okupati, ali babica opet uze dete. Brižit šapatom priznade Ektoru: „Nisam ti sve rekla...”

„Šta to?”

„Imaćemo trooojke!”

Kontrakcija preseče tu reč. I Brižit krenu ponovo da gura sa ono malo snage što joj je preostalo. To je bila izuzetna žena, troje dece odjednom. Ektor je pogleda kao da je vanzemaljac. Voleo ju je superiornom ljubavlju. Ta hrabra žena donese na svet još jednu devojčicu i s olakšanjem brižnu u plač. Devojčica se pridruži starijem bratu i sestri radi lekarskog pregleda i babica ih posle nekoliko minuta obavesti da su tri bebe izvrsno. Ona dodade da je retko viđala rođenje trojki koje se odvija tako lako.

Decu staviše jedno pored drugog; bila su istovetna, kao tri predmeta iz neke zbirke. Ektor nije mogao čudom da se načudi da je on roditelj ta tri ljudska bića. On poljubi ženu i u taj poljubac uli svu hrabrost koja će im biti potrebna. Seti se da su *očevi pustolovi modernog doba*. Troje dece odjednom! Zaslužio je u najmanju ruku zvanje junaka.

Novembar 2002. - avgust 2003.

Uarzazat-Kazablanka

O AUTORU

David Foenkinos, romanopisac, scenarista i muzičar, rođen je 1974. u Parizu. Smatraju ga jednim od najboljih francuskih pisaca nove generacije. Njegova dela odišu lakoćom, jednostavnošću i humorom. Otkako je privukao na sebe pažnju romanom *Erotski potencijal moje žene*, koji mu je 2004. doneo nagradu Rože-Nimije, njegova književna karijera ide uzlaznom linijom. Do sada je napisao desetak romana koji su prevedeni na više od dvadeset jezika.